
STRATEGIA ROZWOJU GMINY DUKLA
NA LATA 2015–2022

Projekt

Dukla, 23 lipca 2015 r.

Sporządzający:

Burmistrz Dukli
Andrzej Bytnar

Opracowanie:

EUROINWESTYCJE Tomasz Nawrocki
www.tneuroinwestycje.pl

Zespół ds. opracowania Strategii Gminy Dukla:

(członkowie zespołu w porządku alfabetycznym)

Leszek Bąk (Wydział gospodarczy, Inwestycje), Jolanta Bik (Skarbnik Gminy Dukla), Krystyna Boczar-Różewicz (Specjalista ds. promocji), Andrzej Bytnar (Burmistrz Gminy Dukla), Halina Cycak (Sekretarz Gminy Dukla), Paweł Puchalik (Wydział gospodarczy), Piotr Świder (Naczelnik Wydziału Gospodarczego), Elżbieta Wróbel (Zastępca Burmistrza Gminy Dukla).

Zespół Konsultacyjny:

(uczestnicy spotkań warsztatowych w porządku alfabetycznym)

Stanisław Bauer (Tylawa), Arkadiusz Bąk (Dukla), Józef Bek (Równe), Teresa Belcik (Nowa Wieś), Władysław Boczar (Teodorówka), Włodzimierz Brzana (Równe), Krzysztof Buczek (Równe), Czesława Czepiga (Głojsce), Danuta Czerniak (Wietrzno), Piotr Czupiński (Chyrowa), Jan Dembiczak (Nadole), Katarzyna Drajewicz-Kumka (Chyrowa), Zygmunt Drozd (Dukla), Bronisław Dubis (Zydranowa), Andrzej Dziedzic (Nadole), Adam Faustus (Cergowa), Zenon Fedak (Olchowiec), Mariusz Folcik (Równe), Zbigniew Głód (Jasionka), Bohdan Gocz (Zyndarnowa), Magdalena Grabowska-Oleniacz (Równe), Grzegorz Jadach (Tylawa), Ewa Kaczmarska-Więckowska (Mszana), Beata Kalita (Dukla), Andrzej Kędra (Łęki Dukielskie), Mariusz Kędra (Iwla), Władysław Kolarz (Łęki Dukielskie), Andrzej Kusz (Głojsce), Wawrzyniec Maziejuk (Mszana), Mariusz Lajdanowicz (Zboiska), Zenon Leńczyk (Dukla), Wiktor Madej (Nadole), Józef Magnuszewski (Barwinek), Bronisław Matusik (Lipowica), Jan Marszał (Równe), Wioleta Najfed (Chyrowa), Stanisław Pac (Iwla), Artur Paczkowski (Dukla), Maciej Panabażys (Dukla), Danuta Patlewicz (Lipowica), Halina Pietruś (Głojsce), Bogdan Płóciennik (Zawadka Rymanowska), Ewa Przysasz (Wietrzno), Elżbieta Pustułka (Trzciana), Katarzyna Rachjar (Cergowa), Tomasz Węgrzyn (Łęki Dukielskie), Zenon Widziszewski (Łęki Dukielskie), Krzysztof Woźniak (Iwla), Beata Zajchowska (Wietrzno).

SPIS TREŚCI

I. Wprowadzenie	4
II. Raport diagnostyczny Gminy Dukla.....	6
II.1. Podstawowe informacje o gminie i jej mieszkańcach	7
II.1.1. Położenie geograficzne i administracyjne, podział terytorialny	7
II.1.2. Demografia	8
II.1.3. Budżet Gminy.....	13
II.2. Infrastruktura	18
II.2.1. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne	18
II.2.2. Infrastruktura transportowa	22
II.2.3. Transport publiczny	27
II.2.4. Infrastruktura społeczeństwa informacyjnego	29
II.2.5. Gospodarka komunalna	32
II.2.6. Zasoby mieszkaniowe	41
II.3. Gospodarka	44
II.3.1. Przedsiębiorczość	44
II.3.2. Rynek pracy.....	47
II.3.3. Turystyka	50
II.3.4. Rolnictwo	56
II.3.5. Leśnictwo	59
II.4. Społeczeństwo	61
II.4.1. Edukacja.....	61
II.4.2. Opieka przedszkolna.....	68
II.4.3. Ochrona zdrowia	70
II.4.4. Opieka społeczna	72
II.4.5. Kultura	75
II.4.6. Sport	81
II.4.7. Bezpieczeństwo.....	84
II.4.8. Organizacje społeczne	86
III. Analiza SWOT	89
IV. Wizja i kierunki rozwoju Gminy Dukla	91
IV.1. Schemat kierunków rozwoju	91
IV.2. Charakterystyka celów i działań strategicznych	93
IV.3. Lista projektów kluczowych	108
V. Proces monitorowania strategii.....	110
VI. Spójność strategii z dokumentami wyższego rzędu.....	113
Załącznik nr 1. Raport z badania opinii mieszkańców	118
Załącznik nr 2. Raport z konsultacji społecznych projektu strategii	131

I. Wprowadzenie

Strategia Rozwoju Gminy Dukla na lata 2015–2022 jest średniookresowym dokumentem określającym kierunki jej rozwoju oraz podstawowym narzędziem zarządzania strategicznego dla władz samorządowych. Wyznacza wizję gminy w 2022 r., do realizacji której zostały zaplanowane działania w ramach określonych celów strategicznych i operacyjnych. Zakładają one maksymalne wykorzystywanie potencjałów i szans rozwojowych.

Realizacja Strategii ma stymulować zrównoważony rozwój gminy i prowadzić do odczuwalnej poprawy jakości życia mieszkańców. Zamiarem jej twórców jest, aby wypełniały ją nie tylko władze gminy, lecz wszystkie instytucje i organizacje prowadzące tutaj działalność oraz by była wyznacznikiem inicjatyw, wokół których jednoczą się mieszkańcy. Z tego względu dokument został opracowany z wykorzystaniem metody partycypacyjnej, polegającej na szerokim udziale mieszkańców w każdym etapie jego powstawania.

Dokument koncentruje się na obszarach i działaniach priorytetowych dla rozwoju gminy. Wskazuje te działania, których realizacja w ramach ograniczonych możliwości budżetowych będzie stymulować rozwój w sposób najbardziej efektywny.

Strategia przyjmuje horyzont czasowy do 2022 r. Wynika to m.in. z potrzeby zachowania zgodności z dokumentami strategicznymi i operacyjnymi na poziomie regionalnym i krajowym oraz uwzględnia okres rozliczeniowy projektów współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej w perspektywie 2014–2020. Ze względu na zasadę n+2 projekty realizowane w bieżącym okresie programowania mogą być rozliczane do 2022 r. Niezwykle ważnym wyzwaniem będzie pozyskiwanie środków zewnętrznych na realizację założonych celów rozwojowych.

Praca nad Strategią Rozwoju Gminy Dukla na lata 2015–2022 były prowadzone w okresie od kwietnia do sierpnia 2015 r. i obejmowały trzy główne etapy: część diagnostyczną, część strategiczną oraz konsultacje społeczne.

Prace w ramach pierwszej części zainaugurowała seria trzech otwartych spotkań informacyjno-warsztatowych z mieszkańcami gminy, w których udział wzięli w szczególności radni i sołtysi wszystkich miejscowości oraz przedstawiciele środowisk aktywnie angażujących się w życie gminy. Na spotkaniach zaprezentowano harmonogram, podstawowe założenia oraz cele i uzasadnienie opracowania strategii. Omówiono kwestię podstawowych problemów oraz potrzeb inwestycyjnych w podziale na poszczególne części gminy. Spotkania odbyły się w dniach 8–10 kwietnia 2015 r. W dalszej kolejności w ramach części diagnostycznej dokonano analizy głównych dziedzin rozwoju gminy, tj. infrastrukturalna, gospodarcza i społeczna. Wyniki opracowano na podstawie danych pochodzących od pracowników Urzędu Miejskiego w Dukli, z placówek szkolnych (szkół podstawowych, gimnazjów oraz LO w Dukli) oraz innych instytucji gminnych, Powiatowego Urzędu Pracy w Krośnie, danych Głównego Urzędu Statystycznego, instytucji i przedsiębiorstw funkcjonujących na terenie gminy. W ramach diagnozy przeprowadzono również badania ankietowe wśród mieszkańców w celu uzyskania opinii dotyczących stanu gospodarczo-społecznego oraz jakości życia na terenie gminy. Podsumowaniem tej części prac była analiza SWOT określająca wewnętrzne czynniki stanowiące bazę dalszego rozwoju oraz limitujące je zewnętrzne szanse i zagrożenia. Główne części raportu diagnostycznego zostały omówione na spotkaniu warsztatowym, które odbyło

się w sali konferencyjnej Urzędu Miejskiego w Dukli w dniu 14 maja 2015 r. Wyniki raportu diagnostycznego stanowiły podstawę dla planowania strategicznego

W drugim etapie wyznaczono cele strategiczne, cele operacyjne i działania oraz przygotowano listę projektów strategicznych z punktu widzenia długofalowego rozwoju gminy. Opisano sposób monitoringu strategii w oparciu o przyjęte wskaźniki oraz spójność strategii z dokumentami właściwymi dla rozwoju regionalnego, kraju i Unii Europejskiej. Założenia dotyczące części strategicznej przedstawiono na kolejnym otwartym spotkaniu warsztatowym w dniu 17 lipca 2015 r. Jako główne obszary rozwoju gminy określone zostały trzy cele strategiczne: Infrastruktura i środowisko, Silna i konkurencyjna gospodarka oraz Wysoki poziom życia mieszkańców.

Ostatni etap prac stanowiły konsultacje społeczne polegające na udostępnieniu pełnego tekstu strategii na stronie internetowej gminy celem zgłaszania uwag, uzupełnień i korekt powstałej dokumentacji. Przewidziano trzy tygodniowy okres konsultacji społecznych.

Dokument został przygotowany z inicjatywy Burmistrza Gminy Dukla. Treść strategii została opracowana w oparciu o współpracę Zespołu ds. opracowania Strategii Gminy Dukla z firmą doradczą Euroinwestycje. W skład zespołu weszły następujące osoby: Andrzej Bytnar – Burmistrz Gminy Dukla, Elżbieta Wróbel – Zastępca Burmistrza Gminy Dukla, Halina Cycak – Sekretarz Gminy Dukla, Jolanta Bik – Skarbnik Gminy Dukla, Piotr Świder – Naczelnik Wydziału Gospodarczego, Krystyna Boczar-Różewicz (Specjalista ds. promocji), Leszek Bąk, Paweł Puchalik (Wydział gospodarczy). Za pracę wykonaną przez firmę doradczą odpowiedzialny był Tomasz Nawrocki – właściciel firmy Euroinwestycje.

Sporządzona strategia rozwoju Gminy Dukla na lata 2015–2022 jest dokumentem wskazującym na możliwości dynamizacji rozwoju lokalnego pod względem gospodarczym i społecznym. W przyszłości dokument może ulegać aktualizacji zgodnie z bieżącymi potrzebami mieszkańców gminy.

II. Raport diagnostyczny Gminy Dukla

„Raport diagnostyczny Gminy Dukla” jest opracowaniem, które stanowi punkt wyjścia i bazę dla zbudowania strategii rozwoju na lata 2015 – 2022. Przedstawia przegląd stanu obecnego Gminy w różnych dziedzinach jej funkcjonowania, z uwzględnieniem aspektów społecznych, gospodarczych i infrastrukturalnych. Wykonana analiza opiera się na danych Głównego Urzędu Statystycznego, informacjach własnych Urzędu Miejskiego w Dukli oraz innych instytucji działających na jej terenie. Przeanalizowano dane poczynając od roku 2010, w którym z obszaru Gminy Dukla została wyodrębniona nowa Gmina Jaśliska. Datą końcową dla danych GUS jest rok 2013, ze względu na kalendarz udostępniania danych. W chwili tworzenia Raportu dane za 2014 r. w większości przypadków nie były jeszcze dostępne.

Celem niniejszego Raportu jest identyfikacja procesów zachodzących na terenie Gminy, wpływających na jej możliwości rozwojowe oraz sformułowanie problemów i potrzeb rozwojowych. Na tej podstawie w tworzonej strategii zostaną określone cele, do osiągnięcia których należy dążyć w perspektywie do 2022 r. oraz działania służące ich realizacji.

W strukturze Raportu można wyodrębnić cztery zasadnicze części:

- podstawowe informacje o Gminie i jej mieszkańcach;
 - diagnozę społeczno-gospodarczą w dziedzinach infrastruktury, gospodarki i społeczeństwa, zawierającą wskazanie problemów i potrzeb rozwojowych;
 - raport z badania opinii mieszkańców, przeprowadzonego w kwietniu 2015 r.;
 - analizę SWOT, czyli analizę mocnych i słabych stron Gminy oraz szans i zagrożeń w jej otoczeniu.
-

II.1. Podstawowe informacje o gminie i jej mieszkańcach

II.1.1. Położenie geograficzne i administracyjne, podział terytorialny

Gmina Dukla położona jest w Beskidzie Niskim, w jego środkowo-wschodniej części, zwanej Beskidem Dukielskim, nad rzeką Jasiołką. Zajmuje obszar o powierzchni 235 km². Administracyjnie stanowi część powiatu krośnieńskiego w województwie podkarpackim. Atutem jest przygraniczne położenie – na południowym krańcu gminy znajduje się przejście graniczne z Republiką Słowacką w Barwinku. Dukla sąsiaduje z gminami: Krempna, Nowy Żmigród, Chorkówka, Miejsce Piastowe, Iwonicz – Zdrój, Rymanów i Jaśliska.

Centrum administracyjnym i handlowym oraz głównym ośrodkiem życia społecznego jest miasto Dukla, w którym mieści się siedziba władz gminy. Gmina jest podzielona na 21 sołectw: Barwinek, Cergowa, Chyrowa, Głojsce, Iwla, Jasionka, Lipowica, Łęki Dukielskie, Mszana, Myszkowskie, Nadole, Nowa Wieś, Olchowiec, Równe, Teodorówka, Trzciana, Tylawa, Wietrzno, Zawadka Rymanowska, Zboiska, Zyndranowa i Osiedle Dukla.

Gmina Dukla zlokalizowana jest w obrębie Beskidu Niskiego, należącego do Zewnętrznych Karpat Zachodnich. Obszar ten jest zbudowany z tzw. fliszu karpackiego (naprzemianległe ułożonych warstw głównie piaskowców i łupków, miejscami także zlepieńców i margli). Piaskowce eksploatowane są w kamieniołomie w Lipowicy, w fałdach fliszu w niektórych miejscach gromadzi się ropa naftowa i gaz ziemny (kopalnia w Wietrznie). W dnach dolin zalegają utwory akumulacji rzecznej – żwiry eksploatowane są w Trzcianie.

Grzbiety górskie zbudowane są z bardziej odpornych na wietrzenie warstw piaskowców. Górski charakter rzeźby terenu (grzbiety górskie o stromych stokach, dość gęsto rozcięte dolinami) zdecydowanie ograniczają rolnicze wykorzystanie terenu tylko do den i mniej nachylonych zboczy dolin rzecznych. W naturalny sposób rzeźba terenu predestynuje teren gminy Dukla do rozwoju aktywnych form turystyki oraz do prowadzenia gospodarki leśnej.

Charakterystycznym zjawiskiem dla terenów zbudowanych z fliszu jest występowanie osuwisk, stanowiących istotne ograniczenie dla inwestycji na znacznych obszarach. Południowa granica gminy (pokrywająca się z granicą państwową) przebiega wzdłuż głównego grzbietu karpackiego, stanowiącego na tym odcinku europejski dział wód między zlewiskami Morza Bałtyckiego i Czarnego. W jego obrębie znajduje się Przełęcz Dukielska (500 m) – najniższe zagłębienie w głównym grzbiecie Karpat. Z tego względu przez teren Gminy prowadzi droga krajowa nr 19, która na tym odcinku stanowi fragment międzynarodowej drogi E371, wiodącej z Polski na Słowację i dalej na południe Europy.

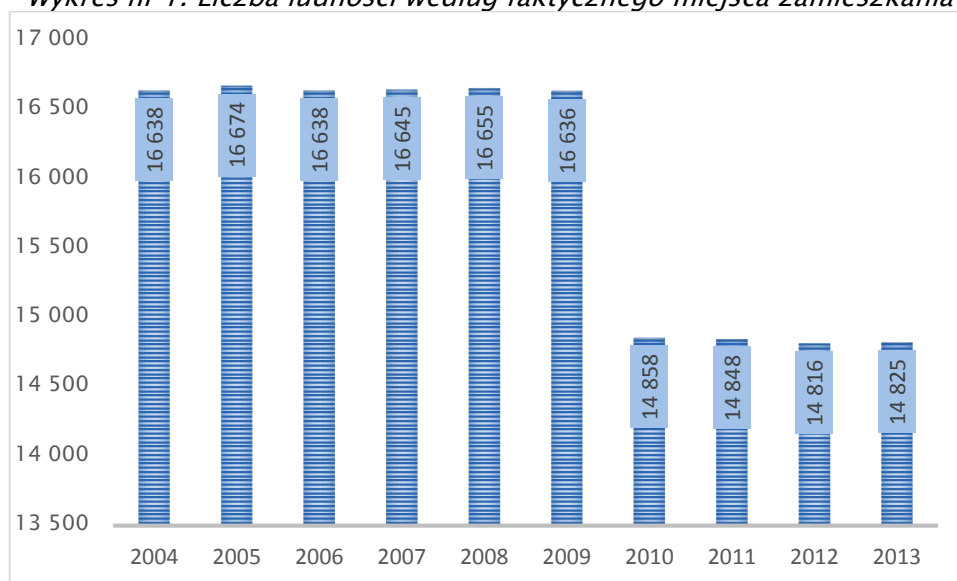
II.1.2. Demografia

Według danych GUS za 2013 r. liczba mieszkańców Gminy Dukla według faktycznego miejsca zamieszkania wynosi 14 825 osób.

Pod względem liczby mieszkańców Dukla jest trzecią największą gminą powiatu krośnieńskiego (za Rymanowem – 15 763 mieszkańców i Jedliczem – 15 476 mieszkańców). Jej populacja stanowi 13,25% populacji powiatu krośnieńskiego.

Zmiany w liczbie mieszkańców na przestrzeni lat 2010–2013 nie są znaczące. Istotne zmniejszenie liczby mieszkańców (–1 778 osób względem roku poprzedniego) miało miejsce w 2010 r. i było spowodowane wydzieleniem się Gminy Jaślicka.

Wykres nr 1. Liczba ludności według faktycznego miejsca zamieszkania

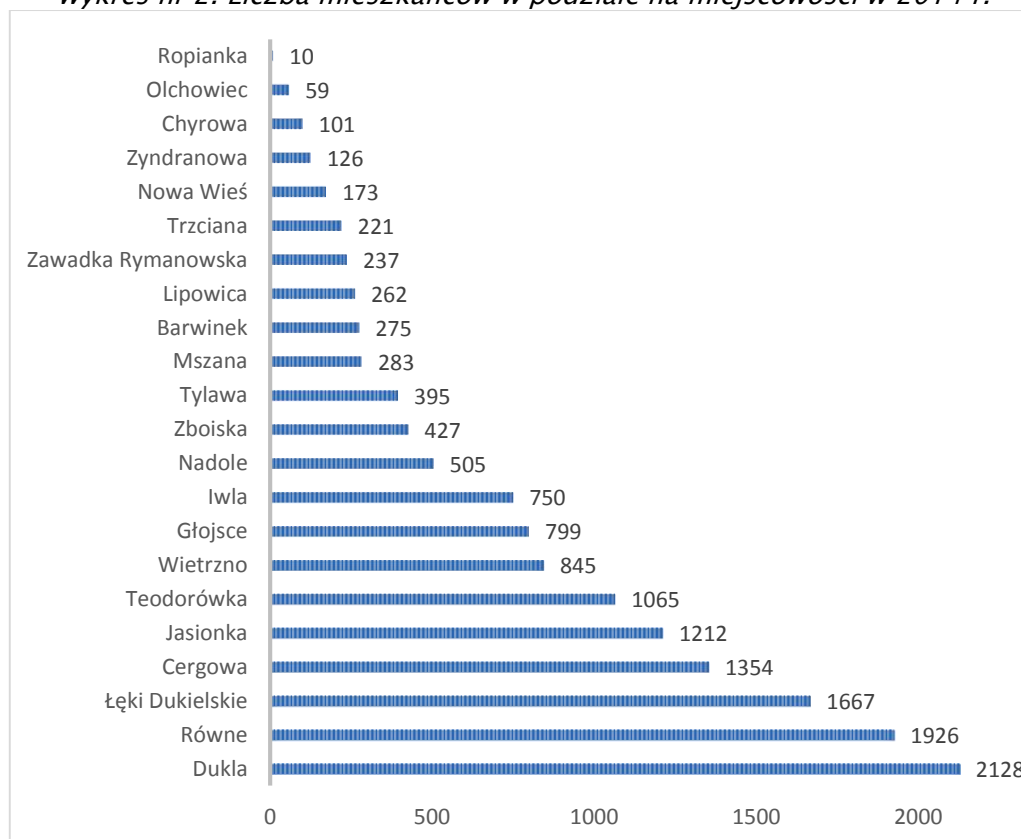

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych (www.stat.gov.pl)

Według danych za 2013 r. w mieście mieszka 2 160 osób, natomiast na wsi – 12 665 osób, co stanowi odpowiednio 14,57% i 85,43% ogółu mieszkańców. Gęstość zaludnienia wynosi 63 osoby na 1 km². Kobiety stanowią 50,95% populacji.

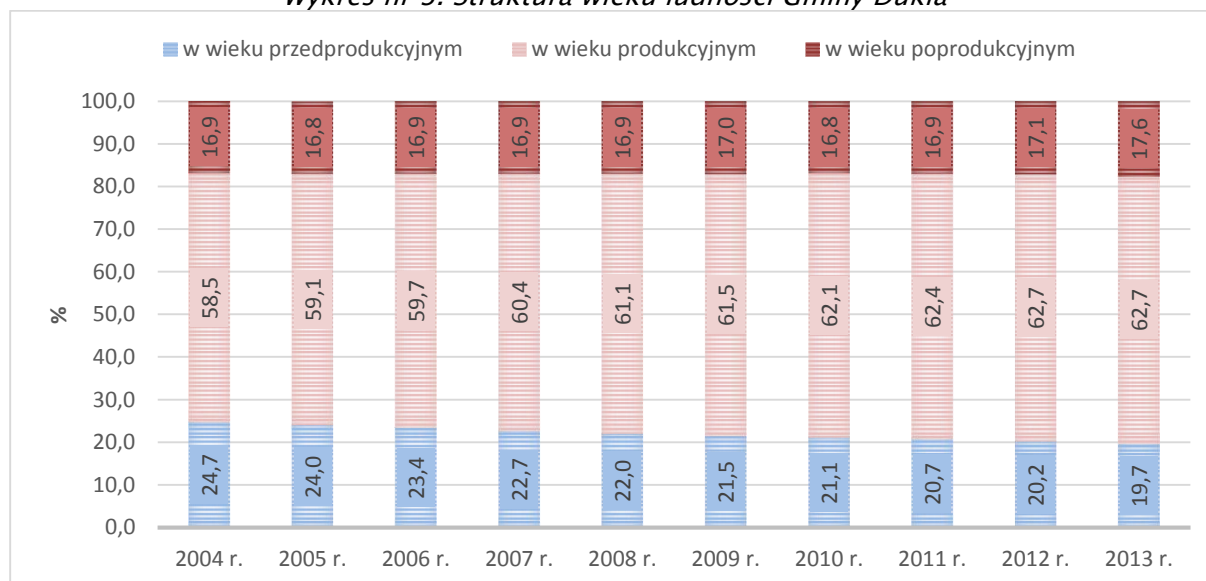
Na dzień opracowywania niniejszego raportu statystyki GUS za 2014 r. nie były dostępne. Według danych ewidencji ludności Urzędu Miejskiego w Dukli w 2014 r. gminę zamieszkiwało 14 820 osób. Dane te mogą nieznacznie odbiegać od danych GUS, ze względu na różnicę w metodologii ich opracowywania.

Do najliczniejszych miejscowości należą: miasto Dukla, które zamieszkuje 2 128 osób, a następnie Równe, Łęki Dukielskie, Cergowa i Jasionka. Najmniej mieszkańców ma Ropianka, gdzie mieszka jedynie dziesięć osób. Zdecydowanie bardziej zaludnione są miejscowości położone w północnej części gminy.

Wykres nr 2. Liczba mieszkańców w podziale na miejscowości w 2014 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ewidencji ludności Urzędu Miejskiego w Dukli

Analiza struktury wieku mieszkańców Gminy Dukla wskazuje na stopniowy spadek liczby mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym przy jednoczesnym wzroście liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym. Zjawisko postępującego starzenia się populacji gminy jest zgodne z trendem występującym powszechnie na terenie kraju.

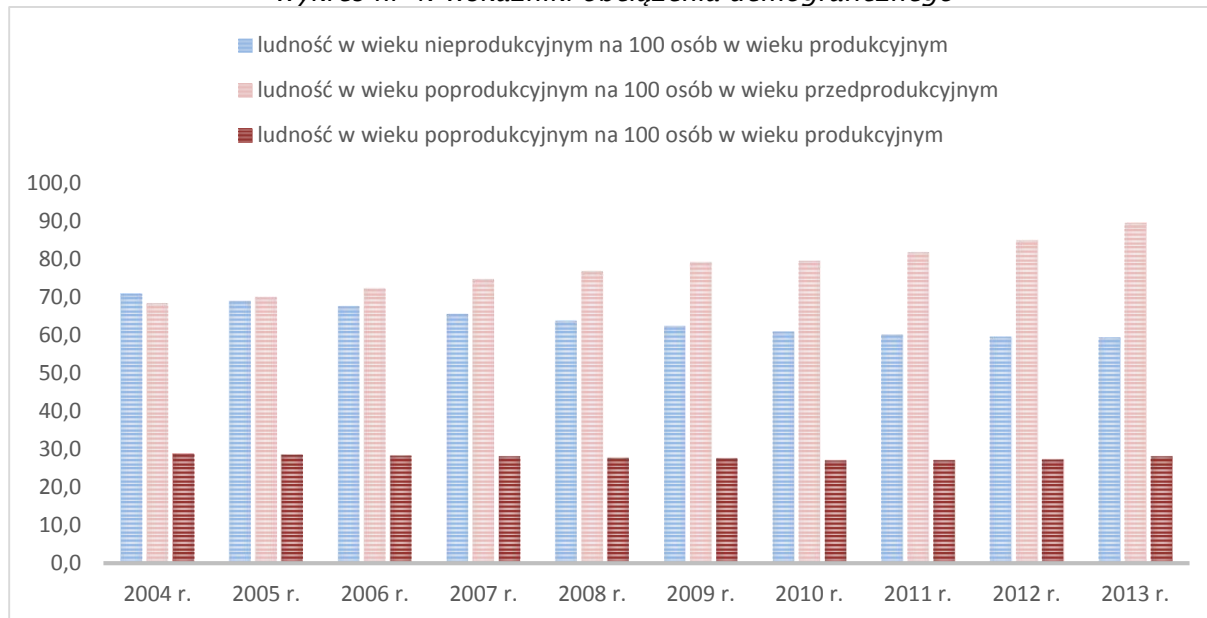
Wykres nr 3. Struktura wieku ludności Gminy Dukla

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych (www.stat.gov.pl)

Według „Prognozy demograficznej GUS na lata 2014 – 2050” niekorzystny trend w strukturze wieku ludności będzie się stopniowo pogłębiał. W 2022 r. w powiecie krośnieńskim udział ludności w wieku przedprodukcyjnym będzie wynosił 18,1% , a w wieku poprodukcyjnym – 18,7%. Prognozy na poziomie gmin nie są dostępne.

Wykres nr 4. Wskaźniki obciążenia demograficznego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych (www.stat.gov.pl)

Sytuacja związana z obciążeniem demograficznym w Gminie Dukla jest obecnie relatywnie dobra. Na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2013 r. przypadało 28,1 os. w wieku poprodukcyjnym, tj. o 0,7 os. mniej niż w 2004 r. Osoby w wieku przedprodukcyjnym mają przewagę liczebną nad osobami w wieku poprodukcyjnym. Należy jednak mieć na uwadze niekorzystne trendy demograficzne – postępujące starzenie się społeczeństwa prognozowane w kolejnych latach i konsekwencje społeczne oraz gospodarcze z nim związane.

W ostatnich dziesięciu latach obserwowano przeważnie przewagę odpływu migracyjnego ludności nad napływem. Wyjątkiem są lata 2007 i 2013, w których zanotowano dodatnie saldo migracji.

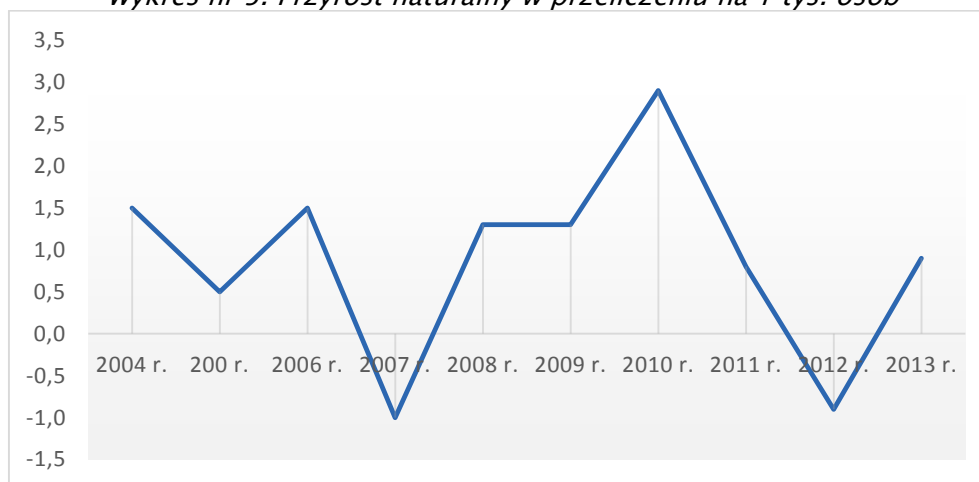
Tabela nr 1. Migracje

Wyszczególnienie	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Zameldowania ogółem [os.]	153	149	192	191	156	142	135	117	132	159
Wymeldowania ogółem [os.]	231	172	235	186	175	181	153	139	139	158
Saldo migracji na 1000 osób [os.]	-4,7	-1,4	-2,6	0,3	-1,1	-2,3	-1,2	-1,5	-0,5	0,1
Saldo migracji zagranicznych na 1000 osób [os.]	0,42	0,00	-1,02	-0,72	0,00	0,24	0,13	0,07	-0,13	-0,47

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych (www.stat.gov.pl)

Na przestrzeni lat 2004– 2013 występowały wahania wskaźnika przyrostu naturalnego. Ujemne wartości odnotowano w latach 2007 i 2012, a wartość najwyższą – w 2010 r. W roku 2013 przyrost naturalny był dodatni, jednak niewysoki.

Wykres nr 5. Przyrost naturalny w przeliczeniu na 1 tys. osób

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych (www.stat.gov.pl)

Dukla na tle innych ośrodków – demografia

W analizie porównawczej uwzględniono wybrane gminy miejsko – wiejskie z terenu województwa podkarpackiego, które łączy zbliżona liczba mieszkańców: Rymanów i Jedlicze (odpowiednio 15763 i 15476 mieszkańców, powiat krośnieński), Zagórz (13014 mieszkańców, powiat sanocki), Brzostek (13187 mieszkańców, powiat dębicki). Jako punkty odniesienia wskazano także większe ośrodki – województwo podkarpackie, powiat krośnieński oraz Krosno – miasto na prawach powiatu.

Tabela nr 2. Wskaźniki demograficzne w wybranych ośrodkach w 2013 r.

Wyszczególnienie	Ludność w wieku przedprodukcyjnym jako % ogółu ludności	Ludność w wieku produkcyjnym jako % ogółu ludności	Ludność w wieku poprodukcyjnym jako % ogółu ludności	Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 os. w wieku produkcyjnym [os.]	Saldo migracji na 1000 osób [os.]	Przyrost naturalny na 1000 osób
Dukla	19,7	62,7	17,6	28,1	0,1	0,9
Jedlicze	18,6	63,5	17,9	28,2	-1,9	-0,3
Rymanów	19,8	62,4	17,8	28,4	-1,3	1,6
Zagórz	19,1	64,7	16,2	25,1	-3,3	1,2
Brzostek	21,6	62,5	15,9	25,5	-1,8	1,3
Woj. Podkarpackie	19,1	63,7	7,2	27	-1,5	0,8
Pow. krośnieński	20,1	62,6	17,3	27,6	-0,3	0,9
M. Krosno	17,1	62,9	20,1	32	-3,6	0,5

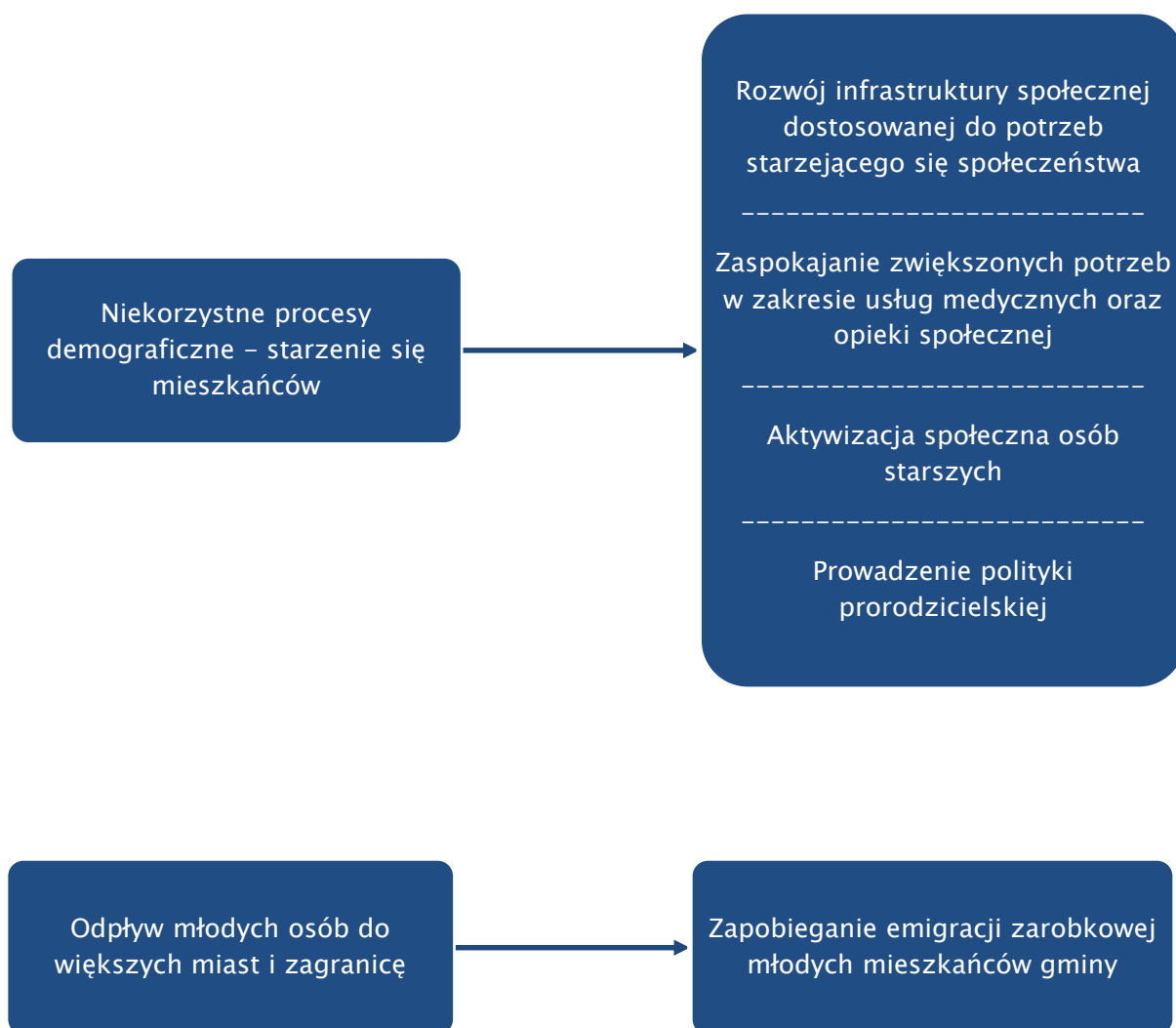

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych (www.stat.gov.pl)

Analiza wskaźników demograficznych wskazuje, że Gmina Dukla:

- jako jedyny z porównywanych ośrodków wyróżnia się dodatnim saldem migracji,
- należy do ośrodków charakteryzujących się korzystną strukturą wieku ludności i dodatnim przyrostem naturalnym.

Problemy i potrzeby rozwojowe w dziedzinie demografii

II.1.3. Budżet Gminy

W okresie ostatnich 5 lat wynik finansowy budżetu gminy podlegał wahaniom, nadwyżkę budżetową udokumentowano w latach 2012 i 2014, natomiast w latach 2010, 2011 i 2013 wynik finansowy był ujemny i wynosił odpowiednio: –9 289 tys. zł (19,4% ogółu dochodów), –3 256 tys. zł (7,5%) i –330 tys. zł (0,8%). Powstały deficyt budżetowy pokrywany był kredytem bankowym lub nadwyżką budżetową z lat ubiegłych.

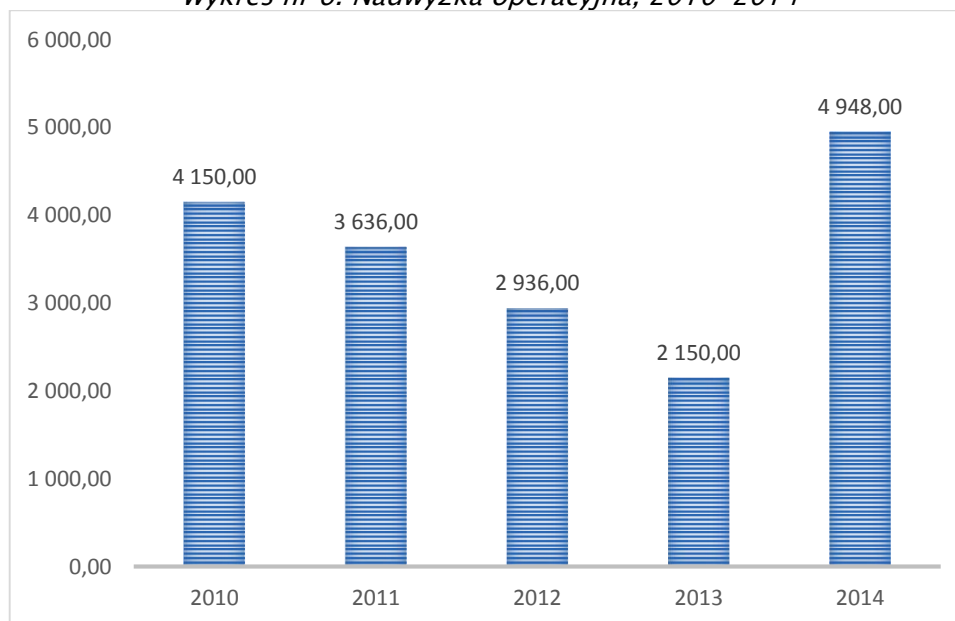
Tabela nr 3. Zestawienie dochodów i wydatków gminy, lata 2010–2014

Lp.	Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
I	Dochody	47 857,00	43 609,00	46 266,00	43 582,00	50 927,00
1	Dochody bieżące	40 768,00	42 664,00	41 743,00	42 828,00	47 678,00
2	Dochody majątkowe	7 089,00	945,00	1 686,00	754,00	3 249,00
II	Wydatki	57 146,00	46 865,00	44 580,00	43 912,00	50 541,00
1	Wydatki bieżące	36 618,00	39 028,00	38 807,00	40 678,00	42 730,00
2	Wydatki majątkowe	20 528,00	7 837,00	5 773,00	3 234,00	7 811,00
III	Nadwyżka operacyjna /dochody bieżące–wydatki bieżące/	4 150,00	3 636,00	2 936,00	2 150,00	4 948,00
IV	Kwota długu	12 352,00	15 623,00	13 515,00	13 990,00	13 487,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Dukli

Przez cały badany okres dochody bieżące przeważały nad wydatkami bieżącymi, a poziom nadwyżki operacyjnej był stabilny i kształtował się w granicach od 2 do 5 mln zł.

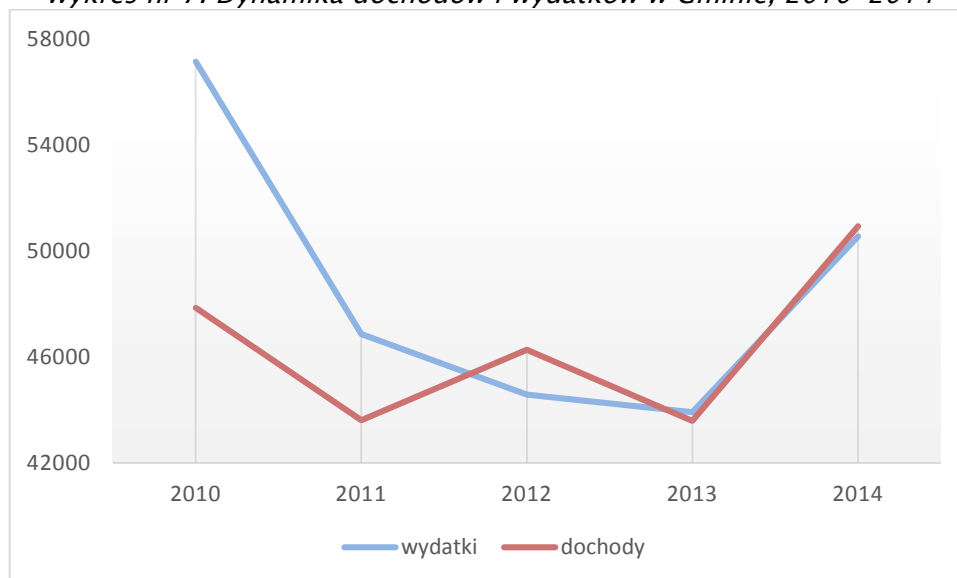
Wykres nr 6. Nadwyżka operacyjna, 2010–2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Dukli

W badanym okresie dochody budżetu gminy wzrosły o 6%, natomiast w tym samym czasie wydatki zostały obniżone o 12%, co przedstawiono na poniższym wykresie.

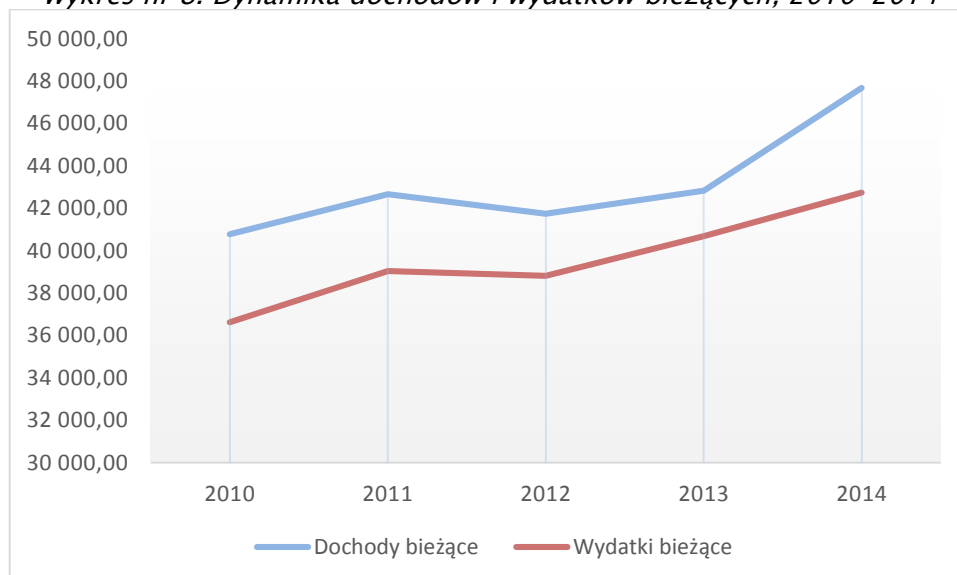
Wykres nr 7. Dynamika dochodów i wydatków w Gminie, 2010–2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Dukli

Jednocześnie analiza dynamiki wykazuje, iż wydatki bieżące charakteryzują się podobną stopą wzrostu jak dochody bieżące, przy znaczącej jednak przewadze dochodów, co świadczy o potencjale wzrostu zasobów finansowych gminy, a w ślad za tym zwiększaniu się ilości środków do wykorzystania na inwestycje i spłatę zobowiązań.

Wykres nr 8. Dynamika dochodów i wydatków bieżących, 2010–2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Dukli

Podstawowe źródła dochodów budżetu gminy, tj. dochody z subwencji ogólnej oraz z tytułu dotacji i środków przeznaczonych na cele bieżące, wykazują znaczną stabilność. Łącznie te

dwie pozycje w latach 2010–2014 przynosiły do budżetu wpływy na poziomie 29–30 mln zł, co stanowiło w zależności od roku ok. 60–70% wszystkich dochodów. Stały wzrost w badanym okresie wykazują natomiast dochody uzyskane z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych i prawnych, które stanowią obecnie ok. 10 % dochodów ogółem i na przestrzeni lat 2010–2014 wzrosły z poziomu 3 350 tys. zł do 5 081 tys. zł.

Tabela nr 4. Dochody gminy w okresie 2010–2014

Dochody ogółem (w tys. zł)		2010	2011	2012	2013	2014
1.	Dochody bieżące, w tym:	40 768	42 664	41 743	42 828	47 678
1.1	dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych	3 178	3 726	4 462	4 530	4 827
1.2	dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych	172	290	218	142	254
1.3	podatki i opłaty	5 905	6 590	6 279	7 365	8 645
1.4	z subwencji ogólnej	20 134	20 569	20 364	19 628	19 223
1.5	z tytułu dotacji i środków przeznaczonych na cele bieżące	9 571	9 693	9 000	10 253	10 792
	– w tym środki europejskie	152	154	373	195	1 413
2	Dochody majątkowe, w tym:	7 089	945	4 523	754	3 249
–	z tytułu dotacji oraz środków na inwestycje	6 732	869	4 105	390	2 970
	– w tym środki europejskie	2 920	807	2 770	259	2 411
Razem		47 857	43 609	46 266	43 582	50 927

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Dukli

W analizowanym okresie najwięcej środków budżetowych wydatkowano na oświatę i wychowanie. Wydatki te pochłonęły 38,4% budżetu w 2014 r. Drugim z kolei działem, w którym odnotowano najwięcej wydatków była pomoc społeczna (22,2%). W ogólnym bilansie wydatków odnotowano wysokie nakłady na administrację publiczną, które stanowiły 8,4% budżetu Gminy, przy czym zauważalny jest spadek nakładów na administrację w ciągu dwóch ostatnich lat względem roku 2012, gdzie były o ok. 800 tys. zł wyższe i stanowiły ponad 11% wydatków. Wydatki na administrację publiczną były większe niż wydatki na kulturę i ochronę dziedzictwa naturalnego – 7,6%, gospodarkę komunalną i ochronę środowiska – 6,4% oraz transport i łączność – 5,1% budżetu. Pozostałe rodzaje wydatków w 2014 r. nie przekraczały 5% wydatków ogółem.

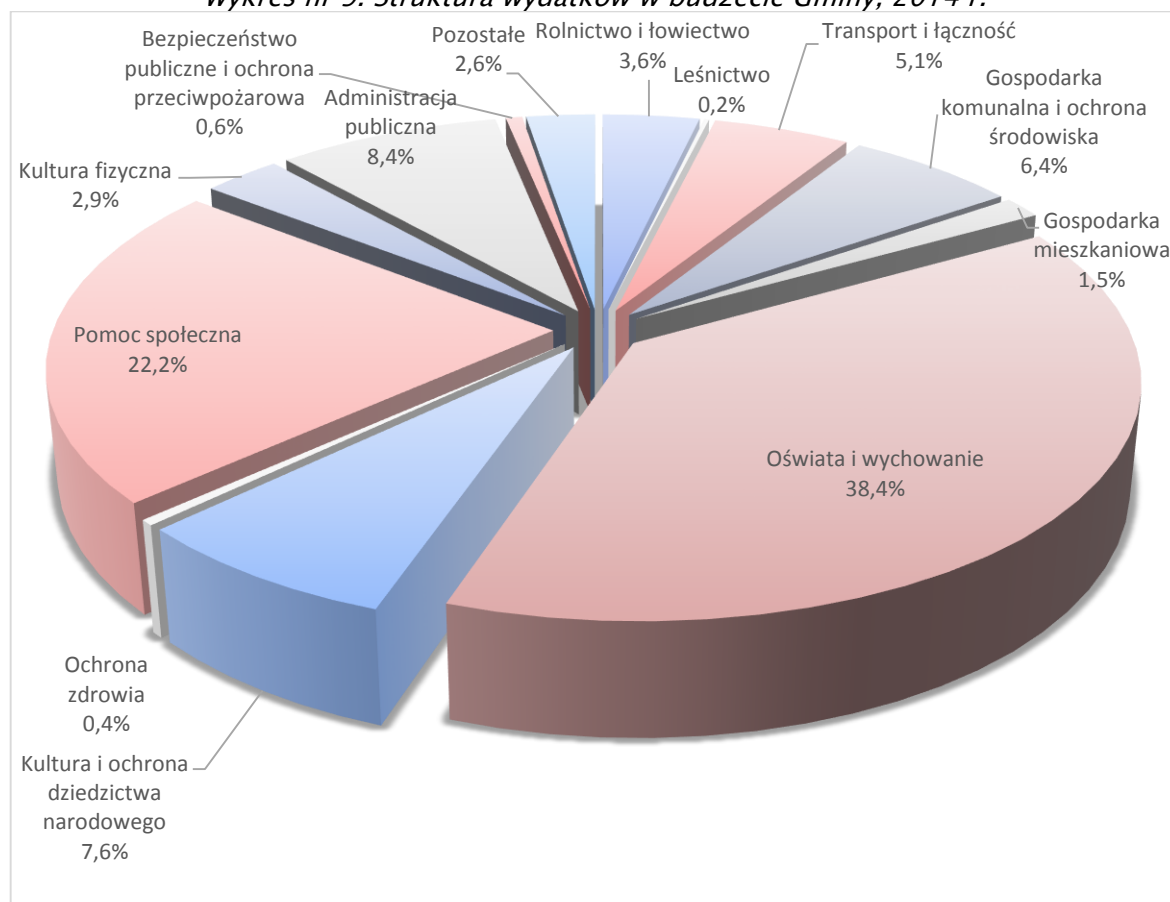
W badanym okresie wydatki majątkowe średnio stanowiły ok. 18% wszystkich wydatków gminy, co oznacza stosunkowo duży udział – co piątą złotówkę Gmina wydawała na cele inwestycyjne. Świadczy to o dbałości Gminy o własny rozwój i w przyszłości powinno przełożyć się na wzrost jakości życia regionu.

Tabela nr 5. Dynamika wydatków gminy – wybrane działy, w tys. zł 2010–2014

Wybrane działy klasyfikacji budżetowej	2010	2011	2012	2013	2014
Transport i łączność	2 534,00	2 327,00	2 070,00	1 522,00	2 593,00
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	7 894,00	1 812,00	1 142,00	2 262,00	3 249,00
Oświata i wychowanie	26 641,00	18 542,00	18 902,00	18 858,00	19 427,00
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	1 472,00	1 652,00	1 724,00	2 010,00	3 850,00
Pomoc społeczna	9 599,00	9 958,00	9 942,00	11 020,00	11 224,00
Administracja publiczna	4 064,00	4 920,00	5 011,00	4 236,00	4 224,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Dukli

Z danych przedstawionych powyżej wynika, iż szczególnie dwa działy determinują poziom wydatków, tj. oświata i wychowanie oraz pomoc społeczna. W obydwu przypadkach od 2011 roku zauważalny jest trend wzrostowy.

Wykres nr 9. Struktura wydatków w budżecie Gminy, 2014 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Dukli

Analizę historyczną budżetu można podsumować następującymi wnioskami:

- w gminie następował wzrost dochodów bieżących, które znacznie przewyższały poziom rosnących w podobnym tempie wydatków operacyjnych, co gwarantowało stabilny poziom nadwyżki operacyjnej;
- towarzyszyły temu korzystne zmiany w strukturze dochodów – coraz większy udział dochodów własnych oraz stabilny poziom dochodów z subwencji ogólnej oraz z tytułu dotacji i środków przeznaczonych na cele bieżące;
- zmiany te skutkowały rosnącym potencjałem finansowym, objawiającym się większą zdolnością do realizacji inwestycji oraz obsługi zadłużenia.

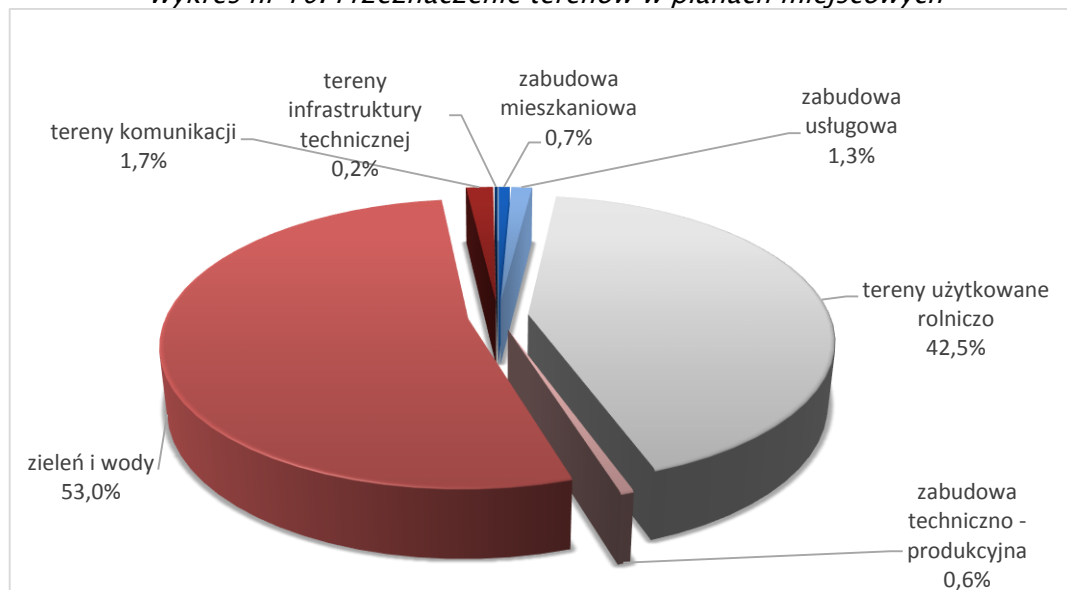
Rok 2014 był pierwszym rokiem obowiązywania parametrycznego limitowania wielkości rocznych spłat zobowiązań przez jednostki samorządu terytorialnego, zgodnie z art. 114 ust. 2 ustawy z 27 sierpnia 2009 roku przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych (Dz. U. z 2009 r. nr 157, poz. 1241 z późn. zm.). Regulacja ta określa termin wprowadzenia w życie zapisów art. 243 i art. 244 ustawy o finansach publicznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 885 z późn. zm.). Nakazano w niej zastosowanie zasad parametrycznego limitowania wielkości rocznych spłat zobowiązań do uchwał budżetowych jednostek samorządu terytorialnego od roku 2014. Ze strony gminy konieczne są zatem dalsze działania wpływające na obniżenie poziomu spłat w latach następnych oraz pozyskanie dodatkowych dochodów do budżetu, a także ograniczenie wydatków bieżących w celu sprostanie wymogom art. 243 Ustawy o finansach publicznych. W związku z powyższym finansowanie planu inwestycyjnego gminy uwzględniające zrównoważoną politykę kształtowania poziomu zadłużenia będzie wymagało możliwie zdywersyfikowanego montażu finansowego, przy wykorzystaniu różnych instrumentów finansowych.

II.2. Infrastruktura

II.2.1. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne

Na terenie Gminy Dukla obowiązuje 9 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które obejmują 100% obszaru gminy. Ponad połowę powierzchni planów stanowią tereny zieleni i wód, a ponad 42% – tereny użytkowane rolniczo.

Wykres nr 10. Przeznaczenie terenów w planach miejscowych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Dukli

Gmina Dukla charakteryzuje się bardzo wysokim współczynnikiem lesistości – lasy zajmują 50,7% jej powierzchni.

Powierzchnia gruntów komunalnych tworzących gminny zasób nieruchomości według stanu na dzień 31 grudnia 2013 r. wynosi 1105 ha.

Obowiązująca Zmiana Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Dukla została przyjęta przez Radę Miejską uchwałą Nr XXXI/191/13 z dnia 26 marca 2013 r. Ustalenia Studium opierają się na zasadach: zrównoważonego rozwoju, wykorzystania szans wynikających z położenia Gminy w Euroregionie Karpackim oraz unikatowych możliwości rozwoju różnorodnych form turystyki. Studium określa politykę przestrzenną gminy, wyodrębniając następujące kategorie terenów według rodzajów użytkowania:

- tereny zabudowy usługowej i mieszkaniowej w centrum miasta Dukla – obejmują tereny obiektów usług publicznych, zabudowy mieszkaniowej, mieszkaniowo-usługowej, usługowej oraz przestrzeni publicznej i obiektów sakralnych w centrum miasta Dukla;
- tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej – obejmują istniejące i projektowane tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej;
- tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej – obejmują istniejące i projektowane tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej;
- tereny zabudowy mieszkaniowej i usługowej – obejmują istniejące i projektowane tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, mieszkaniowo-usługowej i usługowej;

-
- e) tereny zabudowy zagrodowej, z dopuszczeniem zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i usługowej – obejmują istniejące i projektowane tereny zabudowy zagrodowej, mieszkaniowej jednorodzinnej i usługowej;
 - f) tereny usług i inwestycji publicznych – obejmują tereny przewidziane dla realizacji przedsięwzięć publicznych, położone poza centrum administracyjnym gminy;
 - g) tereny usług komercyjnych i rozwoju aktywności gospodarczej – obejmują tereny przewidziane dla rozwoju różnorodnych form działalności gospodarczej (usług komercyjnych i nieuciążliwej produkcji);
 - h) tereny usług turystyki i rekreacji – obejmują tereny istniejących i projektowanych obiektów turystyki i wypoczynku;
 - i) tereny usług sportu i rekreacji – obejmują tereny istniejących i projektowanych usług sportu i rekreacji;
 - j) tereny produkcji, składów i magazynów – obejmują tereny przewidziane dla rozwoju działalności gospodarczej produkcyjnej i magazynowej;
 - k) tereny eksploatacji górniczej ropy naftowej i gazu ziemnego – obejmują istniejące (w ramach istniejących terenów i obszarów górniczych) i przewidywane tereny dla rozwoju eksploatacji ropy naftowej i gazu ziemnego;
 - l) tereny eksploatacji górniczej surowców skalnych – obejmują istniejące (w ramach istniejących terenów i obszarów górniczych) i przewidywane tereny dla rozwoju eksploatacji surowców skalnych;
 - m) tereny parków o charakterze naturalnym lub zieleni urządzonej – obejmują tereny istniejących zespołów parkowych z elementami układów zabytkowych, a także tereny wzdłuż cieków wodnych w obrębie zabudowy;
 - n) tereny cmentarzy – obejmują tereny istniejących i projektowanych cmentarzy parafialnych i komunalnych, cmentarzy z okresu I i II wojny światowej, cmentarzy żydowskich i innych (w tym wpisanych do rejestru i ewidencji zabytków);
 - o) tereny lasów w obszarach objętych formami ochrony przyrody zgodnie z przepisami o ochronie przyrody;
 - p) tereny lasów – obejmują istniejące lasy;
 - q) tereny zieleni o funkcjach ekologicznych i ochronnych w obszarach objętych formami ochrony przyrody zgodnie z przepisami o ochronie przyrody – obejmują istniejące zadrzewienia (w tym zadrzewienia występujące wzdłuż cieków wodnych) wraz z enklawami użytków rolnych;
 - r) tereny zieleni o funkcjach ekologicznych i ochronnych – obejmują istniejące zadrzewienia (w tym zadrzewienia występujące wzdłuż cieków wodnych) wraz z enklawami użytków rolnych;
 - s) tereny rolne – obejmują tereny rolne, wraz z enklawami zadrzewień oraz zabudowy zagrodowej;
 - t) tereny korytarzy ekologicznych – obejmują tereny rolne, wraz z enklawami zadrzewień;
 - u) tereny wód powierzchniowych śródlądowych – obejmują grunty pod powierzchniowymi wodami śródlądowymi płynącymi i stojącymi;
 - v) tereny tras komunikacyjnych – obejmują istniejące i projektowane drogi i ulice;
-

- w) tereny usług i obsługi komunikacyjnej – obejmują tereny przeznaczone pod infrastrukturę komunikacyjną (parkingi, stacje paliw, przystanki komunikacji publicznej);
- x) tereny infrastruktury technicznej – obejmują tereny inwestycji w zakresie zaopatrzenia w wodę, odprowadzania i oczyszczania ścieków, elektroenergetyki, telekomunikacji i zaopatrzenia w gaz;
- y) teren inwestycji z zakresu infrastruktury technicznej i komunalnej – składowisko odpadów.

Znacznym ograniczeniem w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym są obszary chronione, w szczególności:

- obszary Natura 2000,
- obszar chronionego krajobrazu Beskidu Niskiego,
- obszar Jaślickiego Parku Krajobrazowego.

Na terenie Gminy Dukla występują obszary wymagające działań rewitalizacyjnych. Szczególnym takim obszarem jest miasto Dukla, a zwłaszcza Rynek w Dukli, który charakteryzuje się niskim poziomem atrakcyjności, wynikającym z wysokiego stopnia zdegradowania zabytkowych obiektów oraz braku odpowiedniego zagospodarowania detali przestrzennych (np. kolorowe reklamy, mała architektura, zieleń miejska).

Dukla na tle innych ośrodków – planowanie i zagospodarowanie przestrzenne

Na tle porównywanych ośrodków Dukla wyróżnia się:

- wysokim współczynnikiem lesistości,
- stuprocentowym udziałem terenów objętych planem miejscowym w powierzchni gminy ogółem.

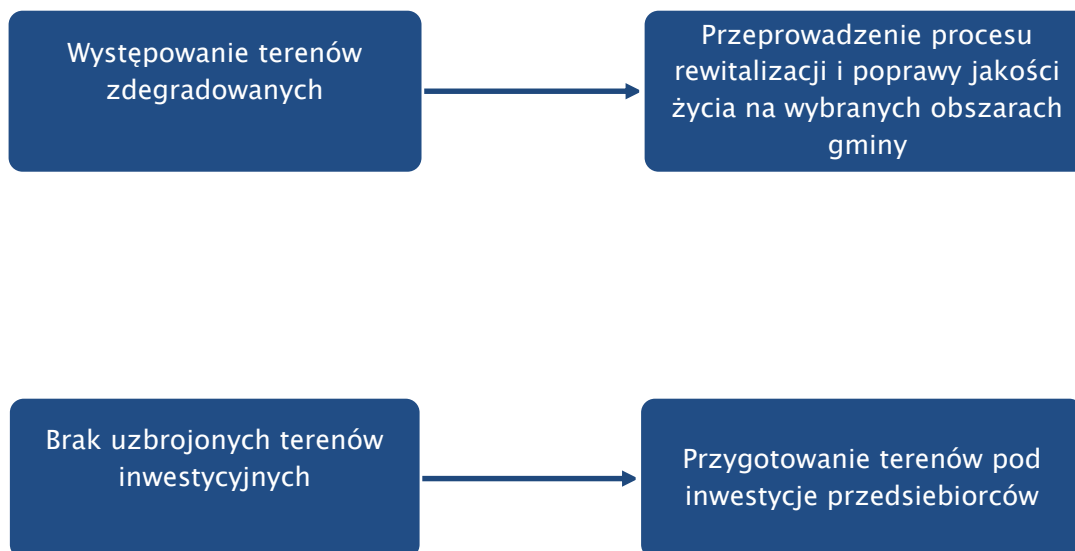
Tabela nr 6. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne w wybranych ośrodkach w 2013 r.

Wyszczególnienie	Udział terenów objętych planem miejscowym w powierzchni ogółem [%]	Współczynnik lesistości [%]	Udział użytków rolnych w powierzchni ogółem [%]
Dukla	100	50,7	42,6
Jedlicze	6,7	8,8	79,2
Rymanów	23,6	36,4	55,4
Zagórz	4,3	47,4	42,0
Brzostek	0,9	26,0	67,5
Woj. Podkarpackie	8,1	37,9	52,9
Powiat krośnieński	48,6	35,8	56,9
M. Krosno	49,8	0,5	64,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych (www.stat.gov.pl)

Problemy i potrzeby rozwojowe w dziedzinie planowania i zagospodarowania przestrzennego

II.2.2. Infrastruktura transportowa

Dostępność komunikacyjna Gminy Dukla opiera się wyłącznie na infrastrukturze drogowej. Przez teren Gminy nie przebiega linia kolejowa. Obszar ten obsługują następujące drogi publiczne:

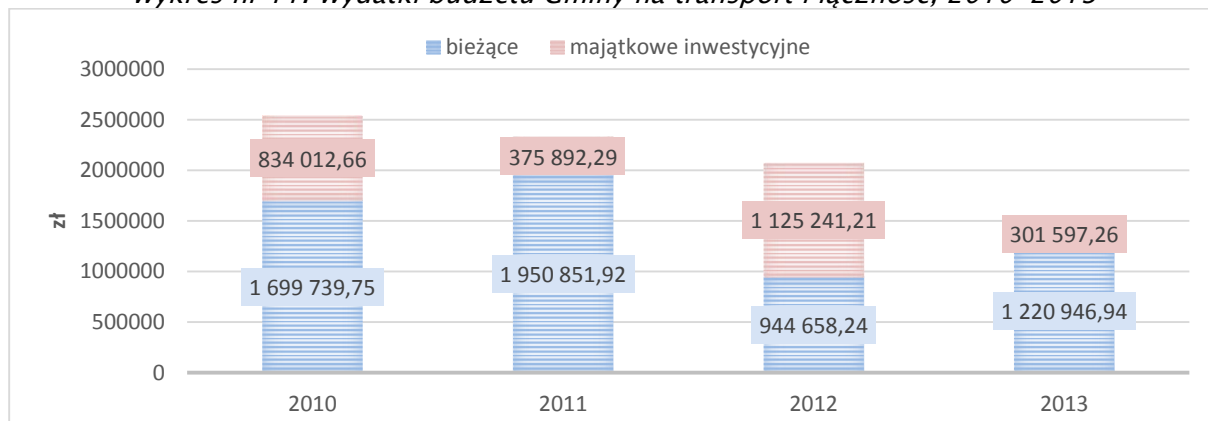
- a) **droga krajowa nr 19** Kuźnica – Barwinek (E 371), dł. 24,342 km, w zarządzie Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad;
- b) **drogi wojewódzkie** o łącznej długości 9 km, w zarządzie Województwa Podkarpackiego:
 - 897 Tylawa – Komańcza – Wołosate;
 - 993 Gorlice – Nowy Żmigród – Dukla;
- c) **drogi powiatowe** o łącznej długości 63,613 km, w zarządzie Powiatu Krośnieńskiego:
 - P 1956 R Zręcin – Zboiska,
 - P 1992 R Kobylany – Wietrzno,
 - P 1993 R Sulistrowa – Draganowa – Głojsce,
 - P 1975 R Miejsce Piastowe – Wrocanka Górna
 - P 2003 R od dr Nr 1956 R –Równe (Kopalnia)
 - P 1994 R Iwla – Teodorówka – Dukla,
 - P 2000 R Równe – Lubatówka,
 - P 1999 R Dukla – Lubatowa,
 - P 1998 R Trzciana – Zawadka Rymanowska,
 - P 1996 R Chyrowa – Mszana – Tylawa,
 - P 1997 R Tylawa – Zyndranowa,
 - P 1995 R Ropianka – Olchowiec,
 - P 1911 R Iwla – Polany Huta Polańska,
- d) **drogi gminne** o łącznej długości 47,8 km, w zarządzie Burmistrza Dukli:
 - 114501R Łęki Dukielskie – Myszkowskie;
 - 114502R Łęki Dukielskie – Kobylany;
 - 114503R Łęki Dukielskie – Zapłocie;
 - 114504R Łęki Dukielskie – Pałacówka;
 - 114505R Łęki Dukielskie – Łazy;
 - 114506R Wietrzno – Przez Wieś k/Domu Ludowego;
 - 114508R Równe – PGR ul. Dworska;
 - 114509R Równe – Zapłocie ul. Zenona Staronia;
 - 114510R Głojsce – Przez Wieś ul. Nadbrzeżna;
 - 114512R Iwla – Przez Wieś;
 - 114513R Teodorówka – Wzgórze;
 - 114514R Nadole – Przez Wieś;
 - 114515R Dukla – ul. Ogrodowa;
 - 114516R Dukla – ul. Św. Jana z Dukli;
 - 114517R Dukla – ul. Słowacka;
 - 114519R Dukla – ul. 3 Maja;
 - 114521R Dukla – ul. Rynek;
 - 114522R Dukla – ul. Zielona;

- 114523R Cergowa – Zboiska;
- 114524R Dukla – ul. Łąki;
- 114520R Dukla – ul. Nadbrzeżna;
- 114525R Dukla – ul. Podwale;
- 114526R Jasionka – Klub Pętla;
- 114527R Cergowa – Przez Wieś;
- 114528R Dukla – ul. Polna;
- 114529R Dukla – ul. Kościuszki;
- 114530R Trzciana – Puszcza;
- 114531R Nowa Wieś – Przez Wieś,
- 114532R Chyrowa – Przez Wieś,
- 114533R Ropianka – Przez Wieś;
- 114534R Tylawa – SKR;
- 114538R Dukla – ul. Jana Pawła;
- 114539R Dukla – ul. Armii Krajowej;
- 114540R Dukla – ul. Ignacego Krasickiego;
- 114541R Dukla – ul. Kopernika;
- 114542R Dukla – ul. Słowackiego;
- 114543R Dukla – ul. Słowackiego;
- 114544R Dukla – ul. Konopnickiej;
- 114545R Dukla – ul. Bema;
- 114546R Dukla – ul. Łukasiewicza;
- 114547R Łęki Dukielskie – droga w kierunku wiatraków;
- 114548R Jasionka – droga do szkoły;
- 114549R Jasionka – droga k/kościół;
- 114550R Wietrzno – droga do szkoły;
- 114551R Równe – ul. Akacjowa;
- 114552R Zawadka Rymanowska – droga do byłego Igloopolu.

W latach 2010 – 2013 obserwowany był spadek wydatków na transport i łączność ogółem. Jednak rok 2012 r. charakteryzował się znaczącym wzrostem wydatków inwestycyjnych na transport i łączność.

Wykres nr 11. Wydatki budżetu Gminy na transport i łączność, 2010–2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych (www.stat.gov.pl)

W latach 2010 – 2014 zrealizowano kilkanaście inwestycji drogowych.

Tabela nr 7. Najważniejsze inwestycje drogowe, 2010–2014

Rok	Inwestycja
2010	– Remont drogi gminnej do byłego Igloopolu (1000 mb.) w Zawadce Rymanowskiej; – Remont drogi powiatowej Nr 1996 R Chyrowa – Mszana – Tylawa (inwestor – Powiat Krośnieński);
2011	– Remont parkingu dla autokarów (I półka – 3611 m²) przy ul. Pocztowej w Dukli; – Remont drogi do „byłego Igloopolu” (1000 mb) w Zawadce Rymanowskiej; – Remont infrastruktury drogowej, wewnętrznych dróg osiedlowych byłego Igloopolu w Cergowej w ramach bezzwrotnej pomocy finansowej Agencji Nieruchomości Rolnych Skarbu Państwa OT/Filia w Rzeszowie; – Dotacja celowa dla powiatu krośnieńskiego z przeznaczeniem na dofinansowanie remontu drogi powiatowej Dukla – Lubatowa;
2012	– Remont wewnętrznych dróg osiedlowych na terenie osiedli mieszkaniowych byłego Igloopolu: w Zawadce Rymanowskiej, Mszanie oraz w Równem w ramach bezzwrotnej pomocy finansowej z Agencji Nieruchomości Rolnych Skarbu Państwa; – Udział Gminy (dotacja celowa) dla Powiatu Krośnieńskiego (50 000 zł) na budowę chodnika w ciągu drogi powiatowej Nr 1993 R Sulistrowa – Draganowa – Głójscach; – Dotacja celowa dla Podkarpackiego Zarządu Dróg Wojewódzkich (200 000,00 zł) – na budowę chodnika w ciągu drogi wojewódzkiej Nr 993 Gorlice – Dukla w m. Iwla i Teodorówka (etap I);
2013	– Remont dróg wewnętrznych: Wietrzno – Bania (350 mb), Wietrzno – Sośnina (500 mb); – Remont drogi gminnej „Zapłocia” w miejscowości Łęki Dukielskie; – Remont drogi gminnej „Zapłocia” w miejscowości Jasionka; – Remont drogi gminnej „przez wieś” w miejscowości Iwla; – Remont drogi wewnętrznej w miejscowości: Teodorówka; – Remont drogi wewnętrznej w miejscowości Wietrzno; – Remont placu przy przystanku autobusowym w miejscowości Głójscach; – Remont ścieżki „przez wieś” Równe; – Remont drogi wewnętrznej (nakładka asfaltowa – 275 mb); – Remont drogi wewnętrznej do cmentarza (nakładka asfaltowa – 143 mb); – Remont chodnika przy ul. Kościuszki w Dukli; – Wykonanie ciągu pieszo – jezdni przy ul. Kościuszki w Dukli (przy współudziale finansowym Krośnieńskiej Spółdzielni Mieszkaniowej); – Remont mostu w ciągu ul. Nadbrzeżnej w Głójscach;
2014	– Dotacja celowa dla Podkarpackiego Zarządu Dróg Wojewódzkich 200 000,00 zł – na budowę chodnika w ciągu drogi wojewódzkiej Nr 993 Gorlice – Dukla w m. Iwla i Teodorówka (etap II); – Remont drogi powiatowej Nr 1992 R Kobylany – Wietrzno, przez Wietrzno i Łęki Dukielskie (inwestor – Powiat Krośnieński);

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Dukli

Pomimo tych inwestycji, sieć dróg publicznych na obszarze Gminy Dukla nadal wymaga zarówno przebudowy, jak i remontu. Przy obecnym stałym wzroście ruchu samochodowego,

w tym towarowego, wiele odcinków dróg nie posiada odpowiedniej nośności. Brakuje również infrastruktury towarzyszącej, jak utwardzone pobocza, chodniki, odwodnienie czy oświetlenie. Naprawy nawierzchni i poprawy odwodnienia wymaga wiele dróg gminnych.

Ponadto w złym stanie technicznym znajduje się wiele dróg powiatowych.

Problem stwarza również droga krajowa nr 19, którą zarządzanie nie należy do kompetencji Burmistrza Dukli. Droga przebiega przez tereny zabudowy mieszkaniowej, przez co stwarza uciążliwość, a nawet zagrożenie bezpieczeństwa mieszkańców, związane ze wzmożonym ruchem tranzytowym ciężkich pojazdów w kierunku granicy ze Słowacją, w tym zagrożenie ponadnormatywnym hałasem.

Przez teren Gminy Dukla przebiegać będzie droga ekspresowa S19. Jednak „Program Budowy Dróg Krajowych na lata 2014 – 2023” nie przewiduje budowy odcinka drogi S19 na odcinku Miejsce Piastowe – Barwinek w perspektywie do 2023 r. Horyzont czasowy realizacji inwestycji nie został jeszcze ustalony.

Na terenie Gminy znajduje się 28 obiektów mostowych, w tym:

- 4 w ciągu drogi krajowej;
- 3 w ciągu dróg wojewódzkich;
- 13 w ciągu dróg powiatowych;
- 8 w ciągu dróg gminnych.

Główne problemy w zakresie infrastruktury mostowej dotyczą:

– przestarzałego mostu pieszego – jezdni przez rzekę Jasiołkę w miejscowości Nowa Wieś, w ciągu drogi gminnej nr 14531R. Most jest zbyt wąski i ma zbyt małą nośność w stosunku do zapotrzebowania. Nie jest dostępny dla samochodów ratowniczych straży pożarnej i samochodów ciężarowych. Stanowi jedyne połączenie komunikacyjne miejscowości Nowa Wieś z drogą krajową nr 19;

– braku mostu na potoku Moczarka w ciągu drogi wewnętrznej w miejscowości Równe.

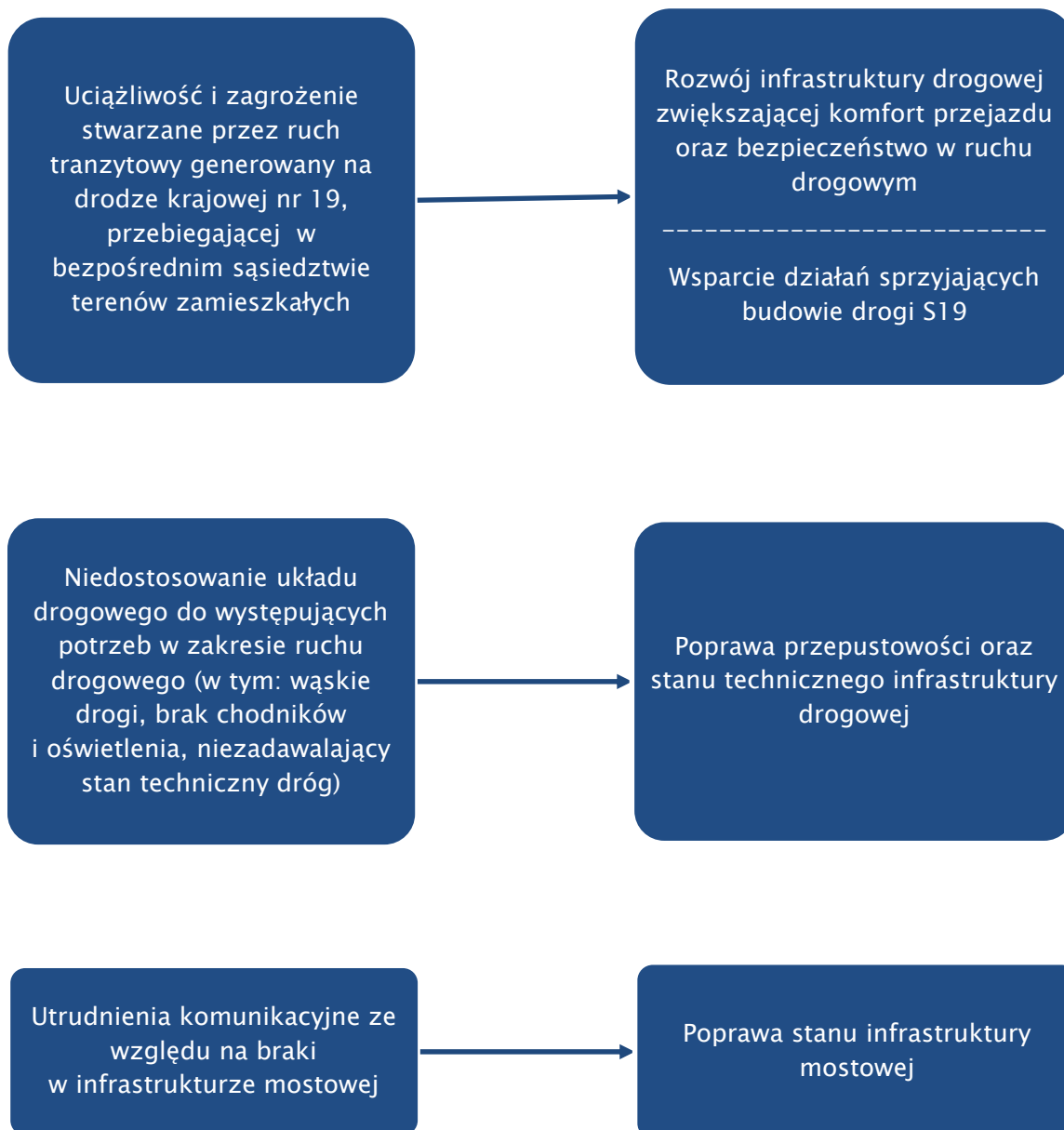
Gminne parkingi i miejsca postojowe znajdują się w następujących lokalizacjach:

- parking przy Klasztorze o.o. Bernardynów w Dukli;
- plac parkingowy przy ul. 3 Maja w Dukli;
- przy ul. Armii Krajowej;
- przy Urzędzie Miejskim w Dukli;
- przy ul. Kościuszki;
- przy ul. Świętego Jana z Dukli;
- przy ul. Parkowej.

Infrastruktura parkingowa w pełni zaspokaja potrzeby mieszkańców.

Problemy i potrzeby rozwojowe w dziedzinie infrastruktury transportowej

II.2.3. Transport publiczny

Usługi transportowe na terenie gminy Dukla świadczą prywatne firmy wyszczególnione w poniższej tabeli:

Tabela nr 8. Firmy transportowe działające na terenie gminy Dukla w roku 2015

Lp.	Nazwa firmy przewozowej	Wybrane trasy na terenie gminy
1	„MIŚ” F.P.H.U Robert Wielgos, Krosno	1. Jasionka – Cergowa – Dukla – Równe – Rogi – Miejsce Piastowe – Krosno (szpital wojewódzki) – autobus kursuje od poniedziałku do niedzieli (w kierunku Krosna od poniedziałku do piątku: 20 kursów dziennie, w sobotę: 5 kursów dziennie, w niedzielę: 4 kursy dziennie; w kierunku Jasionki: od poniedziałku do piątku: wykonuje 19 kursów dziennie, w sobotę: 6 kursów dziennie, w niedzielę: 4 kursy dziennie); 2. Zawadka Rymanowska – Dukla – autobus kursuje 7 razy dziennie od poniedziałku do piątku (w roku szkolnym); 3. Zawadka Rymanowska – Dukla – Krosno – autobus kursuje 4 razy dziennie od poniedziałku do piątku; 4. Łysa Góra – Głójsce – Dukla: autobus kursuje od poniedziałku do niedzieli (od poniedziałku do piątku wykonuje 16 kursów, w sobotę 5 kursów, a w niedzielę 4 kursy); 5. Łysa Góra – Głójsce – Dukla – Iwonicz – Krosno – autobus wykonuje 9 kursów dziennie od poniedziałku do piątku.
2	Firma Handlowo–Usługowa Józef Fornal, Teodorówka	1. Iwla – Krosno – autobus kursuje 3 razy dziennie od poniedziałku do niedzieli.
3	Firma Transportowo–Usługowa „Beskid”, Kazimierz Niemiec, Miejsce Piastowe	1. Głójsce – Dukla – Krosno – autobus kursuje od poniedziałku do soboty (od poniedziałku do piątku: 8 kursów dziennie, w soboty: 5 kursów dziennie); 2. Łęki Dukielskie – Wrocanka – Krosno – autobus kursuje od poniedziałku do soboty (od poniedziałku do piątku: 8 kursów dziennie, w soboty: 5 kursów dziennie).
4	Firma Produkcyjno–Usługowo–Handlowa „Miko”, Łęki Dukielskie	1. Głójsce – Chorkówka – Krosno – autobus kursuje od poniedziałku do niedzieli (od poniedziałku do piątku: 10 kursów dziennie, w weekendy: 3 kursy dziennie).
5	Firma Transportowo–Usługowo–Handlowa „Bodek”, Krosno	1. Krosno – Miejsce Piastowe – Dukla – autobus kursuje od poniedziałku do soboty (od poniedziałku do piątku: 16 kursów dziennie, w soboty: 3 kursy dziennie).

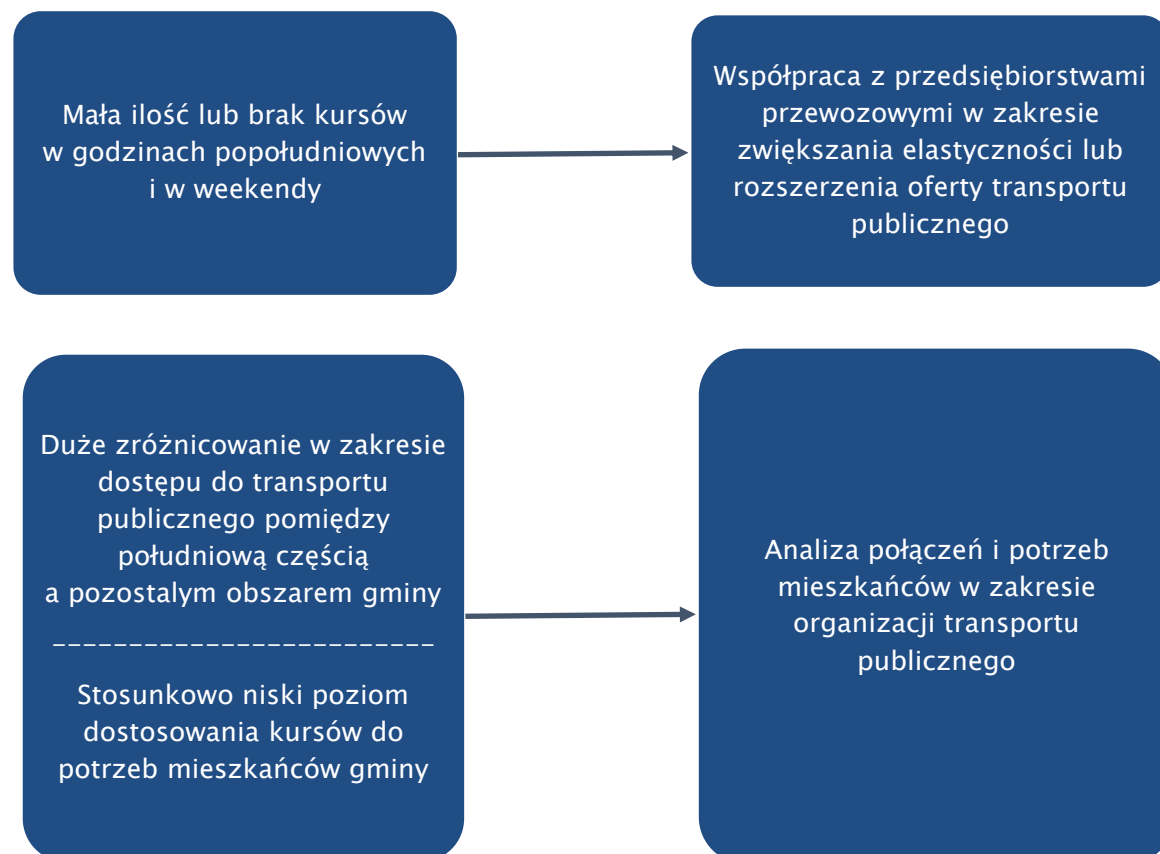
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego oraz firm transportowych.

Po wycofaniu się PKS-u z obsługi tras na terenie gminy Dukla sytuacja w zakresie dojazdu do centrum gminy oraz co za tym idzie poza teren gminy uległa pogorszeniu. W najgorszej sytuacji pozostają miejscowości najdalej oddalone od Dukli, takie jak: Olchowiec, Chyrowa, Barwinek, Tylawa, Mszana oraz Zyndranowa. Biorąc pod uwagę całą gminę Dukla dobrze należy ocenić poziom zapewnienia dojazdu do szkół i przedszkoli, generalnie tylko w tej części połączenia i rozkłady jazdy zostały dostosowane do potrzeb mieszkańców. Zwiększenie

ilości kursów wydaje się trudne do zrealizowania ze względu na kwestię opłacalności finansowej. Trasy, które nie były objęte systemem dopłat ze względu na dzieci oraz posiadały niewielki odsetek pasażerów uległy stopniowej likwidacji.

Problemy i potrzeby rozwojowe w dziedzinie transportu publicznego

II.2.4. Infrastruktura społeczeństwa informacyjnego

Przeważający teren gminy, bo około 90% znajduje się w zasięgu nadajników radiowych, które stanowią główne źródło dostawy Internetu. Na pozostałej części terenu tj. Zawadka Rymanowska, Olchowiec, Ropianka oraz kilka indywidulanych przypadków w innych miejscowościach istnieją problemy z dostępem do Internetu ze względu na specyfikę i ukształtowanie terenu gminy. W Dukli ale także w sąsiednich miejscowościach – Cergowa, Nadole, Teodorówka, Iwla, Głojście coraz więcej mieszkańców uzyskuje dostęp do Internetu za pomocą sieci światłowodowych.

Dostęp do bezpłatnego Internetu dla mieszkańców i turystów został utworzony w punkcie Transgranicznej Informacji Turystycznej w Dukli przy ulicy Trakt Węgierski 26 A (budynek dworca). Dla zainteresowanych osób w Urzędzie Miejskim uruchomiono elektroniczną skrzynkę podawczą za pośrednictwem, której można uregulować sprawy urzędowe. W 2014 r. Gmina rozpoczęła realizację projektu „Przeciwdziałanie Wykluczeniu Cyfrowemu w Gminie Dukla” w ramach którego zakupiono dla mieszkańców 200 szt. komputerów stacjonarnych wraz z dostępem do internetu oraz 40 szt. komputerów do jednostek podległych. Ponadto w roku 2015 planowany jest zakup dodatkowych 45 szt. Komputerów przenośnych dla podległych jednostek oświatowych, ponieważ posiadany sprzęt wymaga uzupełnienia i wymiany.

Wszystkie szkoły działające na terenie gminy są wyposażone w sprzęt komputerowy i mają dostęp do szerokopasmowego Internetu. Szczegóły dotyczące liczby pracowni, komputerów i dostępności do Internetu na terenie wszystkich szkół w gminie zamieszczone są w poniższych tabelach (dane z 2012 r.).

Tabela nr 9. Liczba komputerów w podstawówkach i gimnazjach na terenie gm. Dukla

Lp.	Wyszczególnienie	Dane za 2012 r.	
		Szkoły podstawowe	Gimnazja
1	Liczba pracowni komputerowych	9	3
2	Liczba komputerów	175	83
3	Liczba komputerów z dostępem do Internetu przeznaczonych do użytku uczniów	132	61

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS.

Wg danych GUS z 2012 r. w trzech spośród ośmiu gimnazjów brakowało komputerów z dostępem do Internetu przeznaczonych do użytku dla uczniów. Zmiana nastąpiła w okresie 2013–2014 r

Tabela nr 10. Wskaźnik komputeryzacji szkół na terenie gminy Dukla

Lp.	Wyszczególnienie	Szkoły podstawowe	Gimnazja
1	Udział procentowy szkół wyposażonych w komputery do użytku uczniów z dostępem do Internetu	100	62,5
2	Uczniowie przypadający na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów [osoba]	6,99	8,7
3	Uczniowie przypadający na 1 komputer z dostępem do szerokopasmowego Internetu przeznaczony do użytku uczniów [osoba]	8,5	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS.

Liczba uczniów przypadających na 1 komputer przeznaczony do powszechnego użytku z dostępem do Internetu była w 2012 r. o połowę mniejsza w liceum niż w szkołach podstawowych i gimnazjach.

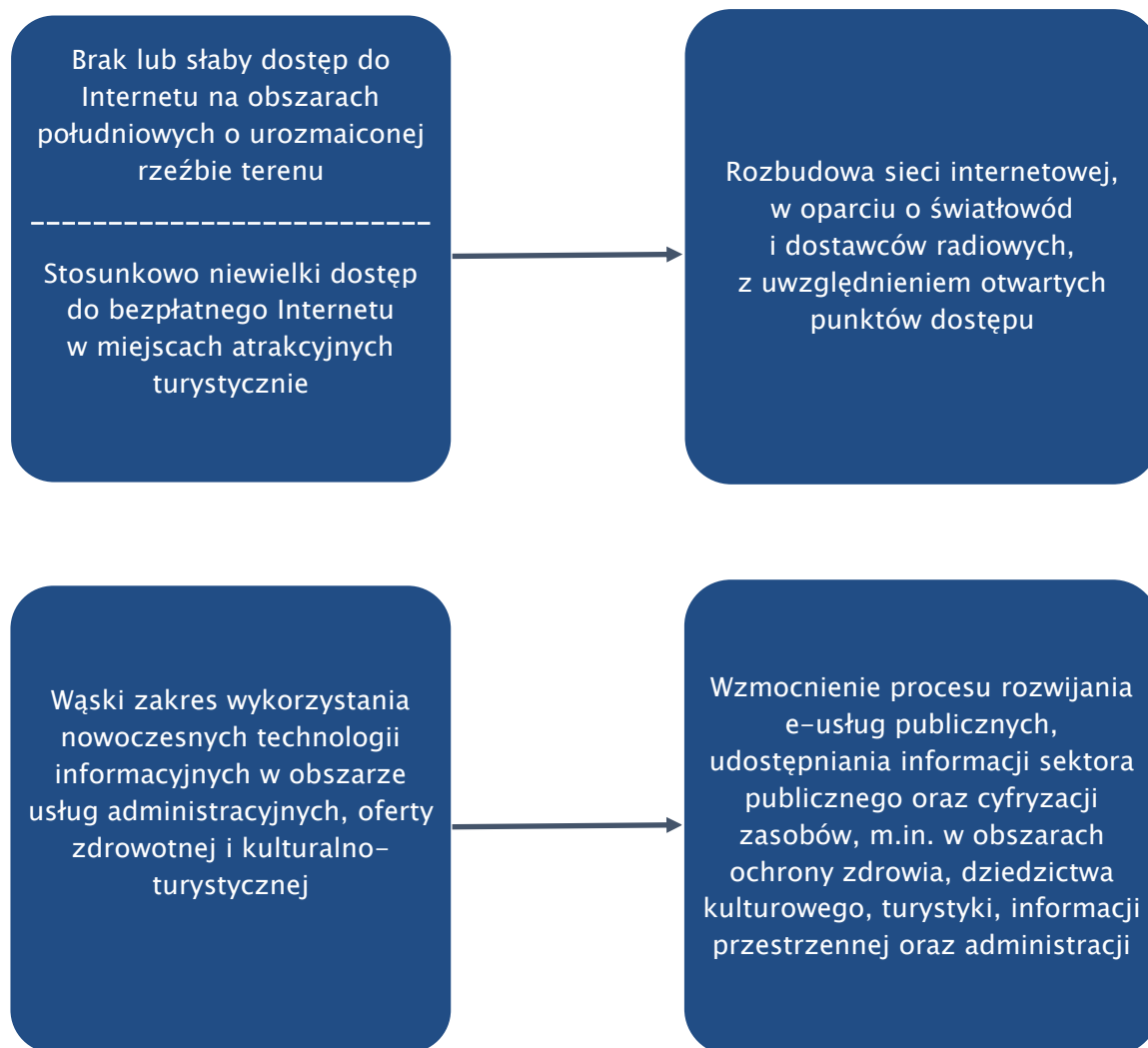
Tabela nr 11. Liczba komputerów w liceum ogólnokształcącym w gminie Dukla w latach 2011–2013

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba
1	Liczba pracowni komputerowych	1
2	Liczba komputerów	22
3	Liczba komputerów z dostępem do Internetu	22
4	Uczniowie przypadający na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczone do użytku uczniów [osoba]	3,95

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS.

Problemy i potrzeby rozwojowe w dziedzinie społeczeństwa informacyjnego

II.2.5. Gospodarka komunalna

System wodociągowy i kanalizacyjny

Zadania związane z dostawą wody i odbiorem ścieków na terenie gminy realizuje Gospodarka Komunalna i Mieszkaniowa w Dukli Sp. z o.o. ze 100 % udziałem Gminy Dukla. Spółka zarządza 3 wodociągami:

- Sieć wodociągowa w Dukli, woda dla potrzeb wodociągu pobierana jest z dwóch ujęć powierzchniowych (potok Chyrowski i potok bez nazwy). Woda poddawana jest procesom technologicznym uzdatniania i dezynfekcji. Wodociąg zaopatruje głównie miasto Dukla oraz część miejscowości Nadole i Zboiska;
- Sieć wodociągowa w Mszanie, woda dla potrzeb wodociągu pobierana jest z ujęcia powierzchniowego (potok bez nazwy);
- Sieć wodociągowa w Zawadce Rymanowskiej, woda ujmowana jest z ujęcia powierzchniowego (potok Kamionka).

Woda dostarczana z wykorzystaniem powyższych wodociągów spełnia wymagania dotyczące przydatności do spożycia i podlega stałemu monitorowaniu.

Kolejny wodociąg na terenie Gminy Dukla podlega Spółce Wodnej Wodociągu Wiejskiego w Łękach Dukielskich – Wietrznie (wodociąg sieciowy Łęki Dukielskie – Wietrzno), woda pobierana jest z ujęcia powierzchniowego (rzeka Jasiołka), poddawana stałemu procesowi uzdatniania i dezynfekcji. Woda spełnia wymagania dla wody przeznaczonej do spożycia i dostarczana jest do: Łęk Dukielskich, Wietrzna, Równe – „Kopalnia” i „Popardy”, Zboisk oraz części Cergowej.

Spółki wodne w Cergowej, Głojscach, Iwli, Teodorówce oraz Jasionce pobierają wodę dla potrzeb wszystkich wodociągów z ujęć podziemnych, za wyjątkiem wodociągu w Iwli gdzie woda pobierana z ujęcia powierzchniowego i poddawana jest stałej dezynfekcji. W pozostałych wodociągach nie prowadzi się stałych procesów uzdatniania wody.

Poniższa tabela przedstawia systematyczny rozwój sieci wodociągowej na terenie gminy w latach 2011–2013, odpowiada mu zwiększenie ilości dostarczanej wody do gospodarstw ogółem oraz wzrost liczby ludności korzystającej z sieci wodociągowej. Obecnie ponad 60% mieszkańców gminy jest podłączonych do sieci wodociągowej (62% w 2013 r.).

Tabela nr 12. Dane dotyczące wodociągów na terenie gminy Dukla w latach 2011–2013

Wyszczególnienie	2011 r.	2012 r.	2013 r.
długość czynnej sieci rozdzielczej [km]	86,4	88,9	99,6
połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania [szt.]	1 597	1 686	1 778
woda dostarczona gospodarstwom domowym [dam ³]	201,2	215,9	217,7
ludność korzystająca z sieci wodociągowej w miastach [os.]	1 885	1 889	1 861
ludność korzystająca z sieci wodociągowej [os.]	8 857	8 984	9 155
zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca [m ³]	13,5	14,6	14,7
zużycie wody w gospodarstwach domowych w miastach na 1 mieszkańca [m ³]	17,4	17,1	17,0
zużycie wody w gospodarstwach domowych na wsi na 1 mieszkańca [m ³]	12,9	14,1	14,3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS.

Przeważającą metodą odprowadzania ścieków socjalnobytowych na terenie gminy jest gromadzenie ich w różnego typu zbiornikach odpływowych lub bezodpływowych, z których są one okresowo usuwane. Liczba zbiorników bezodpływowych nie uległa zmniejszeniu w ostatnim okresie, mimo ogólnokrajowej spadkowej tendencji obserwowanej w latach 2008–2013.

Tabela nr 13. Gromadzenie i wywóz nieczystości ciekłych w latach 2011–2013

Wyszczególnienie	2011 r.	2012 r.	2013 r.
Zbiorniki bezodpływowe	1 478	1 495	1 495
Oczyszczalnie przydomowe	4	4	4
Stacje zlewne	1	1	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS.

Według danych z 2013 r. tylko 42% mieszkańców jest podłączonych do gminnego systemu kanalizacji, w ramach którego ścieki są odprowadzane do zbiorczych oczyszczalni. Istniejąca oczyszczalnia ścieków BOS 500 BG w Dukli, przyjmuje ścieki z terenu Dukli, Nadola, Cergowej, Równego (Popardy), część Teodorówki i Jasionki. Ponadto na terenie gminy funkcjonują również:

- Biologiczna oczyszczalnia ścieków typu BIOPAN 150 (Mszana);
- Biologiczna oczyszczalnia ścieków typu BIOPAN 35 (Zawadka Rymanowska).

Ścieki komunalne z miejscowości Równe kierowane są do oczyszczalni ścieków w Krośnie.

W poniższej tabeli przedstawiono liczbę ludności korzystającą z oczyszczalni zarówno w mieście, jak i na obszarach wiejskich. Znaczący jest wzrost liczby korzystających osób z oczyszczalni na wsi w roku 2012 względem poprzedniego roku, co jest spowodowane rozbudową i podłączeniem do sieci kanalizacyjnej budynków w miejscowościach Równe i Jasionka.

Tabela nr 14. Ludność gminy Dukla korzystająca z oczyszczalni w latach 2011–2013

Ludność	2011 r.	2012 r.	2013 r.
W miastach	1 903	1 924	1 927
Na wsi	1 952	4 095	4 189

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS.

Ilość, sposób oczyszczania i charakterystykę ścieków na terenie gminy przedstawiają kolejne tabele.

Tabela nr 15. Ścieki oczyszczane w ciągu roku w gminie Dukla w latach 2011–2013

Wyszczególnienie	2011 r.	2012 r.	2013 r.
Ścieki odprowadzone ogółem [dam ³]	117	161,0	179,0
Ścieki odprowadzane w czasie doby do kanalizacji [dam ³]	0	0,4	0,5
Ścieki oczyszczane łącznie z wodami infiltracyjnymi i ściekami dowożonymi [dam ³]	123	129,0	134,0
Ścieki oczyszczane ogółem [dam ³]	117	161,0	179,0
Ścieki oczyszczane biologicznie [dam ³]	115	122,0	124,0
Ścieki oczyszczane z podwyższonym usuwaniem biogenów [dam ³]	2	39,0	55,0
Ścieki oczyszczane biologicznie i z podwyższonym usuwaniem biogenów w % ścieków ogółem	100,0	100,0	100,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS.

Tabela nr 16. Ładunki zanieczyszczeń w ściekach po oczyszczeniu w latach 2011–2013

Wyszczególnienie	2011 r.	2012 r.	2013 r.
BZT5 [kg/rok]	2 340	379	1 222
ChZT [kg/rok]	12 965	4 398	8 417
Zawiesina ogólna [kg/rok]	7 924	431	1 721
Azot ogólny [kg/rok]	6 393	2 507	3 600
Fosfor ogólny [kg/rok]	258	156	154

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS.

Tabela nr 17. Osady wytworzone w ciągu roku w latach 2011–2013

Wyszczególnienie	2011 r.	2012 r.	2013 r.
Osady wytworzone w ciągu roku ogółem [t]	29	49	63
Osady stosowane w rolnictwie [t]	28	49	63

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS.

W dalszej perspektywie planowane jest opracowanie dokumentacji technicznej oraz budowa infrastruktury kanalizacyjnej w miejscowościach: Łęki Dukielskie (jest dokumentacja techniczna), Iwla, Głojсце oraz włączenie ww. systemów kanalizacyjnych do oczyszczalni ścieków w Sulistrowej (Gmina Chorkówka, planowany termin budowy 2016–2020). W poniższej tabeli przedstawiono dane dotyczące rozwoju sieci kanalizacyjnej na terenie gminy. Największy progres widoczny jest w 2012 roku, zarówno w zakresie długości czynnej sieci kanalizacyjnej (oddanie sieci w miejscowościach Jasionka i Równe), jak i przyłączy do budynków, ilości ścieków oraz ludności korzystających z sieci kanalizacyjnej.

Tabela nr 18. Dane dotyczące kanalizacji na terenie gminy Dukla w latach 2011–2013

Wyszczególnienie	2011 r.	2012 r.	2013 r.
długość czynnej sieci kanalizacyjnej [km]	55,7	92,3	95,4
połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania [szt.]	1 172	1 445	1 594
ścieki odprowadzone [dm ³]	117	161	179,0
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w miastach [os.]	2 043	2 046	2 014
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej [os.]	5 059	5 807	6 153

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS.

Sieć gazowa

System gazowniczy zasilający teren Gminy Dukla składa się z infrastruktury gazowej wysokiego ciśnienia, stacji gazowych I-go i II-go stopnia oraz sieci gazowych średniego i niskiego ciśnienia. Na terenie Gminy Dukla zlokalizowane są obecnie 3 stacje gazowe redukcyjno– pomiarowe z czego 2 stacje gazowe I-go stopnia zlokalizowane są w miejscowości Równe, natomiast stacja gazowa II-go stopnia zlokalizowana jest w miejscowości Wietrzno.

Gazociąg wysokiego ciśnienia DN150 PN16 relacji Miejsce Piastowe– Równe stanowi główne źródło gazu dla Gminy Dukla zasilając stacje gazowe redukcyjno– pomiarowe I-go stopnia Q–1500 nm³/h i Q–3000 nm³/h zlokalizowane w miejscowości Równe.

Zdecydowana większość odbiorców przyłączonych do sieci gazowej na terenie Gminy Dukla zasilana jest ze stacji gazowej I-go stopnia Q-3000 nm³/h Równe– Wieś. Pozostała część odbiorców zasilana jest ze stacji gazowej I-go stopnia Q-1500 nm³/h– Równe– Kopalnia. Istniejący system gazowniczy na terenie Gminy Dukla zapewnia w 100% obecne zapotrzebowanie na paliwo gazowe istniejących odbiorców, posiada również rezerwy przepustowości umożliwiające zarówno rozbudowę systemu sieci rozdzielczej jak też przyłączanie nowych odbiorców do istniejących gazociągów dystrybucyjnych.

Stan sieci gazowych na terenie Gminy Dukla jest zadowalający, co zapewnia bezpieczeństwo zarówno dostaw gazu jak również bezpieczeństwo publiczne. Zagrożenia występujące w sytuacjach awaryjnych są likwidowane przez służby pogotowia gazowego.

Gaz dostarczany do odbiorców z terenu Gminy Dukla rozprowadzany jest za pomocą sieci gazowych średniego i niskiego ciśnienia. W przypadku sieci gazowych średniego ciśnienia redukcja do niskiego ciśnienia gazu (wymaganego w miejscu dostawy dla odbiorcy) następuje na indywidualnych układach redukcyjno- pomiarowych zlokalizowanych u odbiorców na przyłączach gazowych.

Obszar Gminy Dukla zgazyfikowany jest w ok. 50%. Gaz sieciowy dociera do 12 miejscowości gminy, w tym do miasta Dukla. Łączna długość sieci gazowej średniego ciśnienia wynosi ponad 132 km. Łączna długość przyłączy gazowych na terenie gminy wynosi ponad 78 km i jest to ponad 3 000 szt. przyłączy. Według danych GUS z 2013 r. – 73,3% ludności korzysta z sieci gazowej.

Północna część gminy, tj. miejscowości: Lipowica, Dukla, Nadole, Teodorówka, Iwla, Głojсце, Cergowa, Jasionka, Zboiska, Równe, Wietrzno i Łęki Dukielskie jest w całości zgazyfikowana, natomiast południowa część gminy nie posiada sieci gazowej, wykorzystywane są przydomowe zbiorniki na gaz. Dane zawarte w poniższej tabeli nie przedstawiają istotnych zmian w zakresie rozwoju i wykorzystania sieci gazowej.

Tabela nr 19. Dane dotyczące sieci gazowej na terenie gminy Dukla w latach 2011–2013

Wyszczególnienie	2011 r.	2012 r.	2013 r.
długość czynnej sieci ogółem [m]	128 240	132 488	132 488
długość czynnej sieci przesyłowej [m]	2 497	2 497	2 497
długość czynnej sieci rozdzielczej [m]	125 743	129 991	129 991
czynne przyłącza do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych [szt.]	3 025	3 039	3 049
odbiorcy gazu [gosp.]	3 122	3 111	3 117
odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem [gosp.]	1 231	1 240	1 250
odbiorcy gazu w miastach [gosp.]	594	591	597
zużycie gazu [tys. m ³]	1 343,9	1 036,7	1 318,6
zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań [tys. m ³]	735,9	769,5	775,6
ludność korzystająca z sieci gazowej [os.]	10 745	10 907	10 874

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS.

Kolejna tabela zawierająca dane dotyczące liczby ludności korzystającej z instalacji wodno-kanalizacyjnych i gazowych, potwierdza stosunkowo niski ale stopniowo rosnący poziom infrastruktury kanalizacyjnej na obszarach wiejskich. Szczególnie w części południowej gminy, na obszarach o urozmaiconej rzeźbie terenu, preferowany jest indywidualny sposób

oczyszczania ścieków, których włączenie do zbiorczej kanalizacji wymaga budowy długich ciągów kanalizacyjnych i przepompowni oraz wykonanie lokalnych oczyszczalni w rejonie obiektów użyteczności publicznej oraz w jednostkach osadniczych nie przewidzianych w najbliższym horyzoncie czasowym do objęcia zbiorowymi systemami kanalizacji sanitarnej. Z takich samych względów południowa część gminy charakteryzuje niższy stopień pokrycia infrastrukturą wodociagową i gazową.

Tabela nr 20. Korzystający z instalacji w % ogółu ludności gminy Dukla w latach 2011–2013

Wyszczególnienie	2011 r.	2012 r.	2013 r.
W miastach			
Wodociąg	86,0	86,1	86,2
Kanalizacja	93,2	93,2	93,2
Gaz	87,6	73,6	86,9
Na wsi			
Wodociąg	55,1	56,2	57,6
Kanalizacja	23,8	29,8	32,7
gaz	69,7	71,3	71,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS.

Porównując w dalszej części rozbudowę wybranych sieci infrastrukturalnych, najbardziej widoczny trend rozwojowy dotyczy budowy sieci kanalizacyjnej, jednocześnie warto podkreślić, że znacznie mniejsze zagęszczenie sieci wodno-kanalizacyjnej w stosunku do sieci gazowej, która również nieznacznie wzrasta w badanych okresie.

Tabela nr 21. Sieć rozdzielcza na 100 km² w gminie Dukla w latach 2011–2013

Wyszczególnienie	2011 r.	2012 r.	2013 r.
W miastach			
Sieć wodociagowa [km]	164,2	164,2	164,2
Sieć kanalizacyjna [km]	151,5	151,5	153,3
Sieć gazowa [km]	242,7	243,7	243,7
Na wsi			
Sieć wodociagowa [km]	33,7	34,8	39,4
Sieć kanalizacyjna [km]	20,6	36,6	37,9
Sieć gazowa [km]	49,0	50,8	50,8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS.

Energia elektryczna

Zaopatrzenie terenu Gminy Dukla w energię elektryczną odbywa się z krajowego systemu elektroenergetycznego. Gmina leży w zasięgu działania Spółki Polskie Sieci Elektroenergetyczne – Wschód S.A. Operatorem systemu dystrybucyjnego działającym w zasięgu terytorialnym Gminy Dukla jest PGE Dystrybucja S.A. Oddział Rzeszów (Rejon Energetyczny Krosno), wchodząca w skład Grupy Energetycznej – PGE Polska Grupa Energetyczna S.A.

Przez teren Gminy Dukla przebiega eksploatowana przez PSE – Wschód S.A. przesyłowa linia elektroenergetyczna 400 kV Krosno Iskrzynia – Granica RP.

Obszar Gminy i Miasta Dukła zasilany jest w energię elektryczną z następujących stacji elektroenergetycznych:

- stacja 110/15 kV (GPZ) Iwonicz (transformator 110/SN o mocy 16 MVA, obciążenie – ok. 5,6 MW) zlokalizowana na terenie Gminy Iwonicz,
- stacja 30/15 kV Równe (transformator 30/15 kV o mocy 6,3 MVA, obciążenie – ok. 2,79 MVA).

Stacja transformatorowa GPZ ma za zadanie obniżyć wysokie napięcie (110kV) na napięcie średnie i jest punktem zasilania, z którego wyprowadzone są magistralne linie średniego napięcia 15kV w kierunku stacji transformatorowych SN/nN. Linie magistralne SN zasilające teren Gminy i Miasta Dukła przebiegają następująco:

- linia 30 kV Równe– Niegłowice,
- linie 15 kV Równe– Besko, Równe– Głójsce, Iwonicz– Dukła.

Odbiorcy na terenie Gminy i Miasta Dukła są zasilani z sieci niskiego napięcia za pośrednictwem stacji transformatorowych 30/0,4 kV i 15/0,4 kV. Linie średniego napięcia prowadzone są jako napowietrzne lub kablowe. Sieć elektroenergetyczna SN wykonana jest w większości jako napowietrzna przewodami AFL 70, 50 i 35 mm² na żerdziach betonowych. Linie niskiego napięcia wykonane są w większości jako napowietrzne przewodami AL o przekrojach 50, 35 i 25 mm² na żerdziach betonowych oraz drewnianych.

Aktualny stan ilościowy urządzeń energetycznych na terenie Gminy i Miasta Dukła (oprócz linii SN i nN będących na majątku odbiorców)– wg danych PGE Dystrybucja S.A. Oddział Rzeszów przedstawia poniższe zestawienie:

- długość linii SN – 130,1 km, w tym długość linii napowietrznych średniego napięcia – 122,2 km, długość linii kablowych średniego napięcia – 7,9 km.
- długość linii nN – 188,6 km, w tym długość linii napowietrznych niskiego napięcia – 169,2 km, długość linii kablowych niskiego napięcia – 19,4 km.

Dostawa i dystrybucja energii na terenie Gminy i Miasta Dukła realizowana jest za pośrednictwem sieci rozdzielczej kablowo–napowietrznej średniego napięcia 15kV wyposażonej w lokalne stacje transformatorowo–rozdzielcze 15/04kV, zlokalizowane w poszczególnych miejscowościach. Rozdział i dostawa energii ze stacji 15/04kV do indywidualnych odbiorców oraz użytkowników następuje za pomocą przyłączonych do tych stacji lokalnych linii rozdzielczych niskiego napięcia 0,4kV. Lokalizacja stacji, a także moc znamionowa transformatorów jest ściśle powiązana z zapotrzebowaniem energii elektrycznej na danym obszarze. Teren Gminy i Miasta Dukła zasilany jest za pomocą 108 stacji transformatorowych SN/nN będących na majątku PGE Dystrybucja S.A. Oddział Rzeszów. Sumaryczna moc transformatorów zasilających odbiorców na terenie gminy i miasta wynosi 11,935 MVA. Ponadto na przedmiotowym obszarze zlokalizowane są stacje transformatorowe SN/nN będące na majątku odbiorców.

Istniejąca sieć elektroenergetyczna pokrywa w 100% potrzeby zasilania w energię elektryczną wszystkich odbiorców zlokalizowanych na terenie gminy. Ogólnie stan eksploatowanej infrastruktury ocenia się jako dobry. Z oceny stanu funkcjonalnego sieci średnich napięć wynika, że największe problemy mogą występować w obszarach o znacznym rozproszeniu zabudowy i odbiorców, gdzie linie są rozległe, w związku z czym mogą występować problemy z utrzymaniem normatywnych parametrów technicznych

Tabela nr 22. Energia elektryczna w gospodarstwach domowych w miastach, 2011–2013

Wyszczególnienie	2011 r.	2012 r.	2013 r.
odbiorcy energii elektrycznej na niskim napięciu [szt.]	730	731	731
zużycie energii elektrycznej na niskim napięciu [MWh]	1 327	1 313	1 290

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS.

Poniżej przedstawiono wielkość zużycia wybranych mediów w podziale na część miejską i obszary wiejskie na terenie gminy.

Tabela nr 23. Zużycie wody, energii elektrycznej oraz gazu w gospodarstwach domowych

Wyszczególnienie	2011 r.	2012 r.	2013 r.
W miastach			
Woda z wodociągów			
Na 1 mieszkańca [m ³]	17,4	17,1	17,0
Na 1 korzystającego [m ³]	20,2	19,9	19,8
Energia elektryczna			
Na 1 mieszkańca [m ³]	605,8	598,5	594,5
Na 1 korzystającego [m ³]	1 818,2	1 796,3	1 764,9
Gaz z sieci			
Na 1 mieszkańca [m ³]	172,3	153,7	161,9
Na 1 korzystającego [m ³]	196,4	176,3	187,1
Na wsi			
Woda z wodociągów			
Na 1 mieszkańca [m ³]	12,9	14,1	14,3
Na 1 korzystającego [m ³]	23,4	25,1	24,8
Gaz z sieci			
Na 1 mieszkańca	76,3	55,4	76,6
Na 1 korzystającego	109,5	77,8	107,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS.

Sieć telekomunikacyjna i internetowa

Dostęp do usług telefonii stacjonarnej ma ok. 85 % mieszkańców gminy. Prawie w każdej miejscowości została w ostatnim czasie wybudowana linia telefoniczna. Uzupełnieniem tradycyjnych usług telekomunikacyjnych są świadczone również na terenie Gminy usługi telefonii bezprzewodowej, które wypierają tradycyjną telefonię.

Na terenie Gminy Dukla działa sieć internetowa, w którą włączone są wszystkie zespoły szkół z terenu gminy, a także biblioteka publiczna. W miejscowościach: Dukła, Cergowa, Łęki Dukielskie, Jasionka, Nadole, Teodorówka, Iwla, Głojсце został ułożony światłowód.

Gospodarka odpadami

Od 1 lipca 2013 r. Gmina Dukła przejęła obowiązki gospodarki odpadami komunalnymi wynikające z ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. W celu prawidłowego funkcjonowania systemu podjęto następujące działania:

- systemem zostały objęte wszystkie nieruchomości zamieszkałe;
- utworzono Gminny Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (GPSZOK, ul. Poczтовая), w którym mieszkańcy przez 6 dni w tygodniu mogą bez dodatkowych opłat

oddać odpady segregowane jak również odpady problemowe tj. baterie, przepracowane oleje silnikowe, zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne, odpady wielkogabarytowe, odpady z remontów itp.

- w ramach obowiązującej stawki Gmina Dukla zapewnia odbiór wszystkich odpadów komunalnych powstających w gospodarstwie domowym;
- do mieszkańców w cenie opłaty dostarczane są worki na odpady komunalne segregowane (szkło, tworzywa sztuczne, popioły, odpady biodegradowalne);
- zakupiono pojemniki na przeterminowane leki i podpisano stosowne umowy na odbiór tych leków z aptekami;
- dla mieszkańców lokali wielomieszkaniowych zostały zakupione pojemniki na odpady segregowane.

Odbiór odpadów na terenie Gminy Dukla odbywa się regularnie tj. odpady segregowane z każdego rejonu odbierane są przez cały rok co 3 tygodnie. Odpady niesegregowane w okresie od 1 kwietnia do 31 października co 2 tygodnie, a w okresie zimowym tj. od 1 listopada do 31 marca co 3 tygodnie, odpady wielkogabarytowe 2 razy w roku (wiosna–jesień).

W poniższej tabeli przedstawiono podstawowe dane dotyczące gospodarki odpadami na terenie gminy, z uwzględnieniem ilości odpadów pochodzących z gospodarstw domowych.

Tabela nr 24. Zmieszane odpady komunalne zebrane w ciągu roku w latach 2011–2013

Wyszczególnienie	2011 r.	2012 r.	2013 r.
Ogółem [t]	1 985,5	2 262,65	1 952,34
Ogółem na 1 mieszkańca [kg]	133,6	152,6	131,9
Z gospodarstw domowych [t]	1 725,5	1 961,4	1 585,14
Odpady z gospodarstw domowych przypadające na 1 mieszkańca [kg]	116,1	132,3	107,1
Jednostki odbierające odpady w badanym roku wg obszaru działalności [szt.]	2	2	2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS.

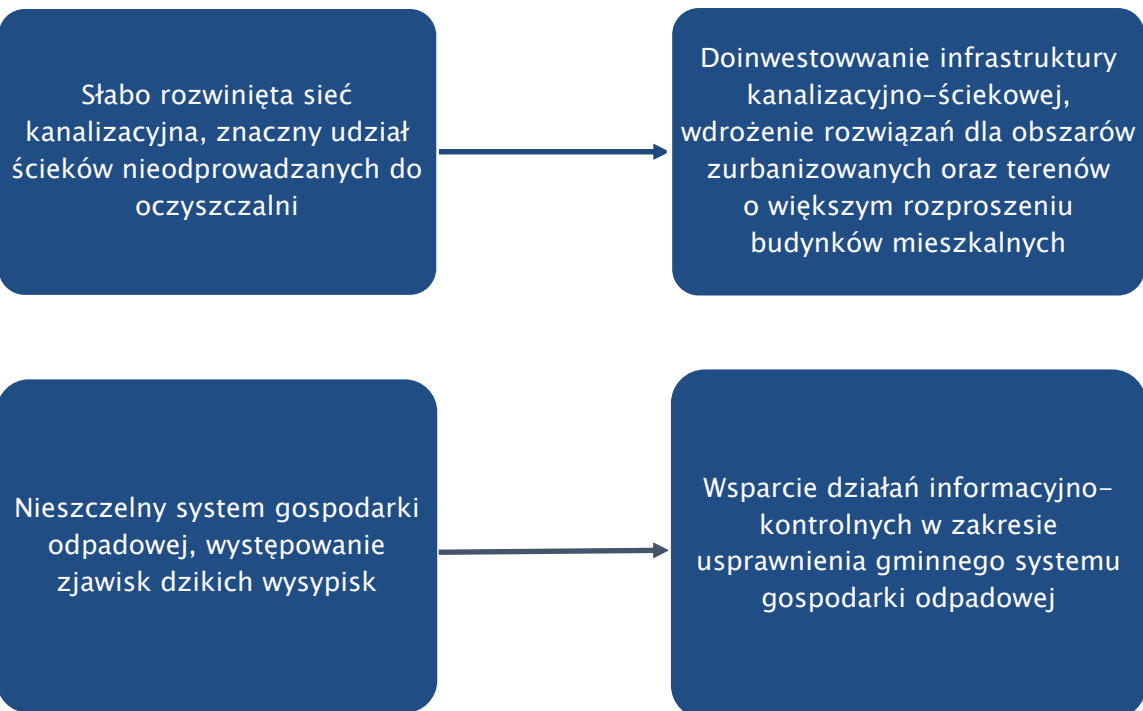
W 2013 r. widoczny jest spadek ilości wytworzonych odpadów, co może być efektem ubocznym zmiany unormowań prawnych wprowadzonych od połowy roku. Problemy spalania śmieci oraz tworzenia dzikich wysypisk w dalszym ciągu stanowią istotny mankament w procesie ucywilizowania gospodarki śmieciowej na terenie gminy.

Problemy i potrzeby rozwojowe w dziedzinie gospodarki komunalnej

Niewystarczająca i częściowo przestarzała sieć wodociągowa, niezabezpieczająca wszystkich mieszkańców gminy na wypadek występowania susz

Przeprowadzenie procesu rozbudowy i poprawy stanu istniejącej infrastruktury wodociągowej

II.2.6. Zasoby mieszkaniowe

Na terenie gminy przeważa budownictwo jednorodzinne i zagrodowe uzupełniane o mieszkania znajdujące się obiektach wielorodzinnych, powstałych w latach 60-tych i 70-tych, zlokalizowanych w centrum miasta Dukla oraz na terenach dawnych osiedli PGR (Mszana i Zawadka Rymanowska).

W latach 2010–2012 miał miejsce niewielki przyrost zasobów mieszkaniowych na terenie gminy. Liczba budynków mieszkalnych w badanym okresie wzrosła o 29, tj. 0,8 % istniejących zasobów.

Tabela nr 25. Zasoby mieszkaniowe na terenie gminy Dukla w latach 2010–2012

Zasoby mieszkaniowe	2010 r.			2011 r.			2012 r.		
	mieszkania	izby	Powierzchnia [m ²]	mieszkania	izby	Powierzchnia [m ²]	mieszkania	izby	Powierzchnia [m ²]
W miastach	712	2 991	54 559	713	2 999	54 828	715	3 015	55 096
Na wsi	3 551	14 888	276 009	3 568	14 992	278 148	3 584	15 086	280 411
Budynki mieszkalne w gminie	3 755			3 763			3 784		

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS.

W badanym okresie wzrosły też nieznacznie inne wskaźniki dotyczące mieszkalnictwa, tj.: przeciętna powierzchnia użytkowa na jednego mieszkańca, przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkań na jedną osobę oraz liczba mieszkań na 1 000 mieszkańców.

Tabela nr 26. Zasoby mieszkaniowe – wskaźniki

Wskaźniki	2010 r.	2011 r.	2012 r.
Przeciętna powierzchnia użytkowa na 1 mieszkańca [m ²]	77,5	77,8	78
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkań na 1 osobę [m ²]	22,2	22,4	22,6
Mieszkanie na 1 000 mieszkańców	286,9	288,3	290,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS.

W latach 2010–2012 nieznacznie wzrastała liczba mieszkań wyposażonych w wodociąg, ustęp spłukiwany, łazienkę, centralne ogrzewanie i gaz sieciowy. W poniższej tabeli pokazano także odsetek mieszkań i budynków posiadających określone instalacje grzewczo-sanitarne.

Tabela nr 27. Mieszkania wyposażone w instalację techniczno-sanitarną, lata 2010–2012

Mieszkania wyposażone w instalację techniczno-sanitarną	2010 r.	2011 r.	2012 r.
W miastach:			
Wodociąg	698	699	701
Ustęp spłukiwany	698	699	701
Łazienka	697	698	700
Centralne ogrzewanie	583	584	586
Gaz sieciowy	620	621	623
Na wsi:			
Wodociąg	3 012	3 029	3 045
Ustęp spłukiwany	2 779	2 796	2 812
Łazienka	2 685	2 702	2 718
Ogrzewanie centralne	1 854	1 871	1 887
Gaz sieciowy	2 540	2 548	2 555
Mieszkania wyposażone w instalacje – w % ogółu mieszkań:			
W miastach:			
Wodociąg	1,0	1,0	1,0
Łazienka	0,8	0,8	0,8
Ogrzewanie centralne	0,8	0,8	0,8
Na wsi:			
Wodociąg	0,8	0,8	0,8
Łazienka	0,8	0,8	0,8
Ogrzewanie centralne	0,5	0,5	0,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS.

Zasoby mieszkaniowe gminy wyszczególniono w kolejnej tabeli, znajdują się w 15 budynkach i posiadają łączną powierzchnię użytkową ok. 2,1 tys. m².

Tabela nr 28. Lokale mieszkalne w budynkach komunalnych gminy Dukla

Lp.	Położenie lokalu	Powierzchnia użytkowa
1	Dukla ul. Kościuszki 10	149,88
2	Dukla ul. Rynek 3	78,05
3	Dukla ul. Rynek 4	204,27
4	Dukla ul. Rynek 19	144,91
5	Dukla ul. 3-go maja 1	415,17
6	Dukla ul. Kościuszki 2	149,69
7	Dukla ul. Kościuszki 8	156,80
8	Dukla ul. Cergowska 1	42,62
9	Dukla ul. Cergowska 6	37,70
10	Dukla ul. Trakt Węgierski 13	101,84

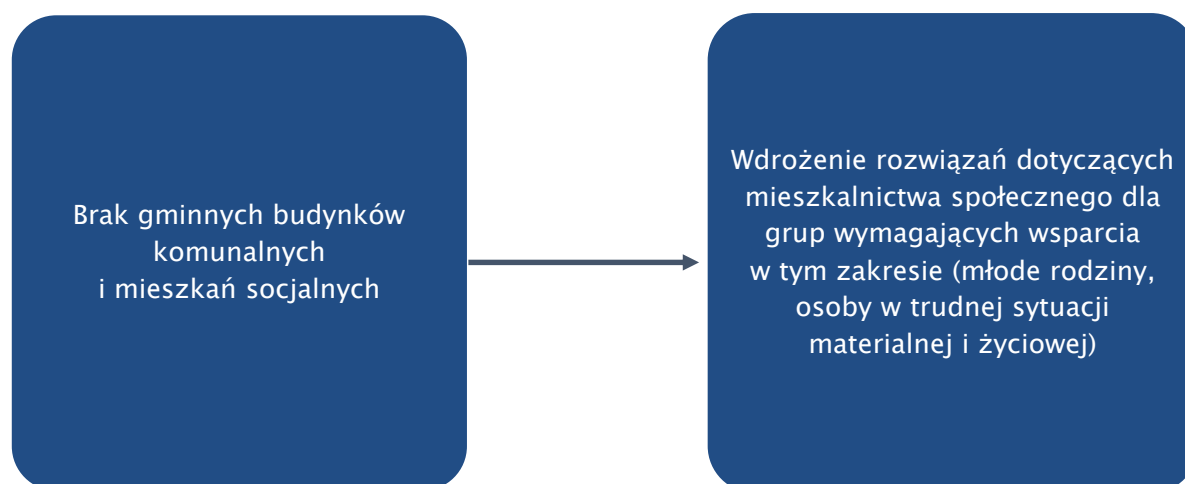
11	Barwinek 41	284,96
12	Łęki Dukielskie 66	165,00
13	Mszana 44/5	71,83
14	Tylawa 72	83,09
15	Łęki Dukielskie – Myszkowskie	37,30
16	Razem	2 123,11

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Dukli.

Na terenie gminy w poszczególnych miejscowościach znajdują się również następujące obiekty stanowiące własność mienia komunalnego:

- 26 budynków służących realizacji celów publicznych;
- 10 budynków oświatowych;
- 6 budynków, w których funkcjonują NZOZ;
- 1 budynek Ośrodka Kultury;
- poczekalnia PKS wraz z Transgraniczną Informacją Turystyczną;
- Transgraniczne Centrum Wymiany Kulturalnej;
- Baza Ratownictwa w Dukli;
- Środowiskowy Dom Samopomocy w Cergowej;
- budynek po byłym Nadleśnictwie – w którym aktualnie znajduje się Zespół Karpackich Parków Krajobrazowych oraz prywatne przedszkole.

Problemy i potrzeby rozwojowe w dziedzinie zasobów mieszkaniowych

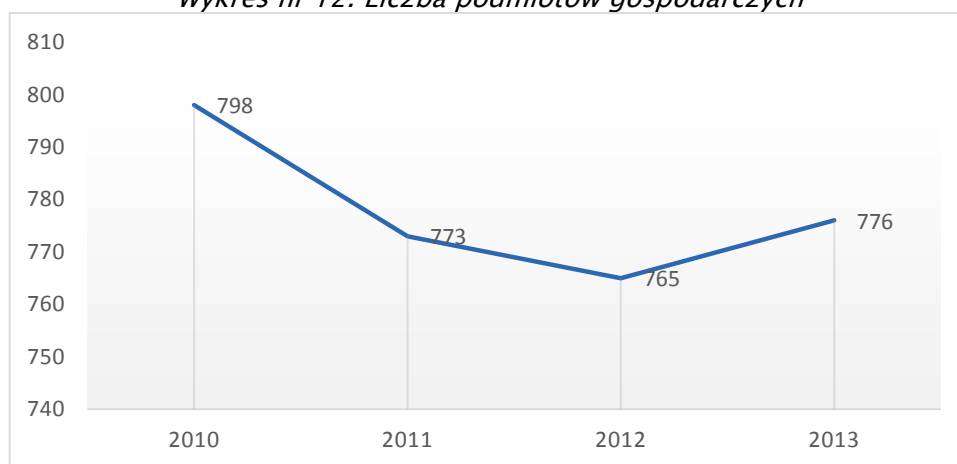
II.3. Gospodarka

II.3.1. Przedsiębiorczość

Na przestrzeni ostatnich lat w Gminie Dukła obserwowany jest spadek przedsiębiorczości. W 2013 r. działalność prowadziło 776 podmiotów gospodarczych, tj. o 22 mniej niż w 2009 r. Liczba podmiotów gospodarczych na 10 tys. ludności w 2013 r. wyniosła 523 osoby. Podmioty prywatne stanowią 95% przedsiębiorstw. Jeżeli chodzi o formę prawną, 74% stanowią osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Kapitał zagraniczny posiada jedna firma.

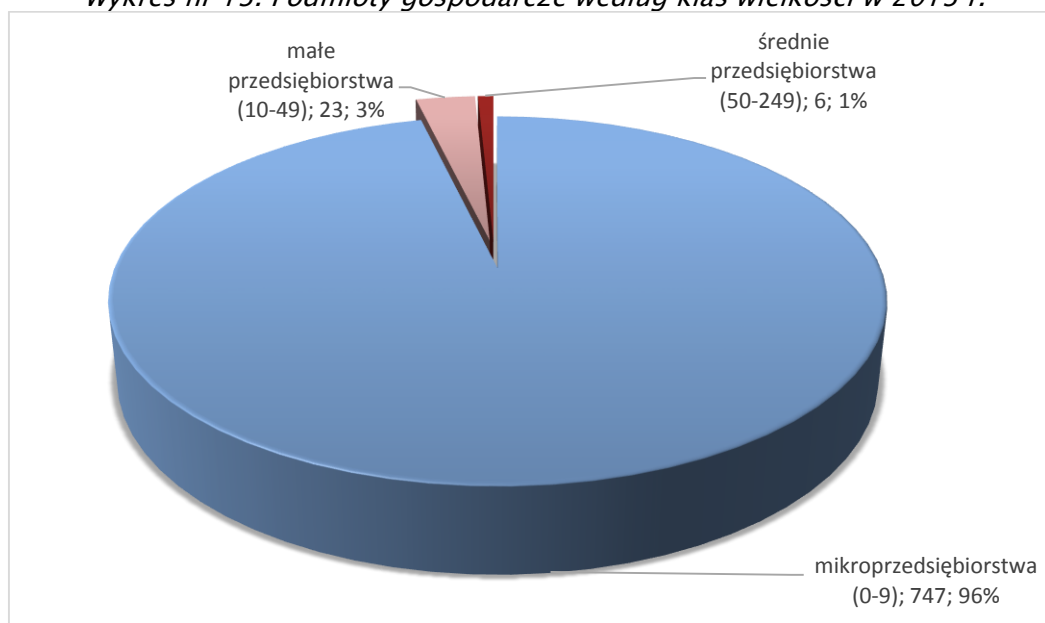
Wykres nr 12. Liczba podmiotów gospodarczych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych (www.stat.gov.pl)

Ogromna większość – 96% firm to mikroprzedsiębiorstwa, zatrudniające od 0 do 9 osób. Małe firmy stanowią 3% ogółu, a średnie – 1%. Na terenie Gminy Dukła nie ma podmiotów należących do sektora dużych przedsiębiorstw, zatrudniających powyżej 249 osób.

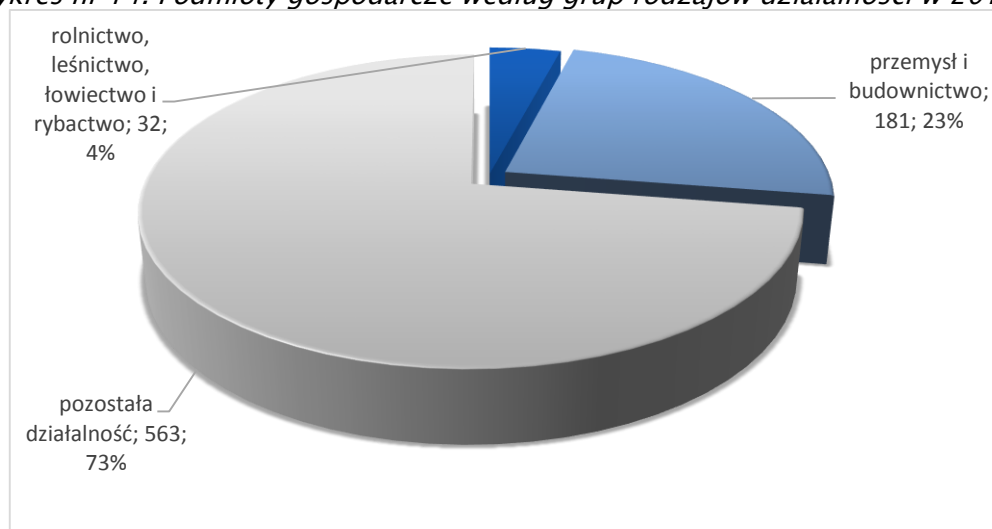
Wykres nr 13. Podmioty gospodarcze według klas wielkości w 2013 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych (www.stat.gov.pl)

Dominującym sektorem działalności są szeroko rozumiane usługi (73%). Przemysł i budownictwo to branża, w której działalność prowadzi 23 % zarejestrowanych podmiotów gospodarczych, a rolnictwo – 4 %.

Wykres nr 14. Podmioty gospodarcze według grup rodzajów działalności w 2013 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych (www.stat.gov.pl)

Do największych firm przemysłowych należą:

- Krofam Sp. z o.o. – producent mebli,
- Firma Produkcyjno – Usługowa PAGUMET – działająca w branży obróbki metali, producent części do przenośników taśmowych,
- Przedsiębiorstwo Produkcji Kruszywa ŻWIRGEO – producent kruszyw, piasków i żwirów wydobywanych z rzeki Jasiołki,
- Przedsiębiorstwo Produkcji Materiałów Drogowych w Rzeszowie Oddział w Lipowicy – producent kruszyw,
- Zakład Mięsy Jasiołka – producent tradycyjnych, ekologicznych wędlin.

W gminie Dukla siedzibę mają także znaczące firmy transportowe:

- Trans – Bieszczady – usługi w zakresie towarowych przewozów międzynarodowych,
- Trans – Dukla – transport drogowy towarów,
- Firma Usługowo – Przewozowa JACEK – przewozy pasażerskie.

Ponadto istotną rolę w lokalnej gospodarce odgrywają:

- Firma Handlowo – Usługowa EURO – DOM II – zajmująca się sprzedażą hurtową drewna, materiałów budowlanych i wyposażenia sanitarnego,
- Firma Handlowo – Usługowa ZIKO – działająca w branży gastronomicznej,
- Chyrowa Ski Sp. z o.o. – ośrodek narciarski,
- Gospodarka Komunalna i Mieszkaniowa w Dukli Sp. z o.o. w – zarządzająca gospodarką komunalną i mieszkaniową

W zasobach Gminy znajduje się ok. 12 ha wolnych terenów przeznaczonych pod inwestycje, na które składają się grunty:

- położone w mieście Dukla, o powierzchni ok. 11 ha – przeznaczone pod obiekty produkcyjne, składy i magazyny;

- położone w Barwinku, o powierzchni ok. 0,9 ha – przeznaczone pod usługi komercyjne. Na terenach inwestycyjnych obowiązuje miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego. Przylegają one bezpośrednio do dróg publicznych, jednak nie posiadają uzbrojenia. Możliwość zagospodarowania tych terenów jest ograniczona zakazem lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, wymagających sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko.

Dukla na tle innych ośrodków – przedsiębiorczość

Wśród porównywanych ośrodków Dukla charakteryzuje się jednym z najniższych wskaźników przedsiębiorczości, wyrażonym poprzez liczbę podmiotów gospodarczych na 10 tys. ludności.

Tabela nr 29. Wskaźnik przedsiębiorczości w wybranych ośrodkach w 2013 r.

Wyszczególnienie	Liczba podmiotów gospodarczych na 10 tys. ludności
Dukla	523
Jedlicze	612
Rymanów	765
Zagórz	572
Brzostek	424
Woj. Podkarpackie	750
Powiat krośnieński	657
M. Krosno	1185

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych (www.stat.gov.pl)

Analiza stawek podatku od nieruchomości związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej wskazuje, że stawka podatku od gruntów jest równa wartości środkowej, a stawka podatku od budynków – niższa od wartości środkowej porównywanych stawek. Należy zatem stwierdzić, że stawki podatku w Gminie Dukla nie są wygórowane i sprzyjają rozwojowi przedsiębiorczości.

Tabela nr 30. Stawki podatku od nieruchomości w 2015 r.

Wyszczególnienie	Stawka podatku od nieruchomości od 1 m ² gruntów związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej [zł]	Stawka podatku od nieruchomości od 1 m ² powierzchni użytkowej budynków związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej [zł]
Dukla	0,82	20,46
Jedlicze	0,76	20,82
Rymanów	0,85	19,57
Zagórz	0,85	22,00
Brzostek	0,57	15,50
M. Krosno	0,82	20,80

Źródło: opracowanie własne

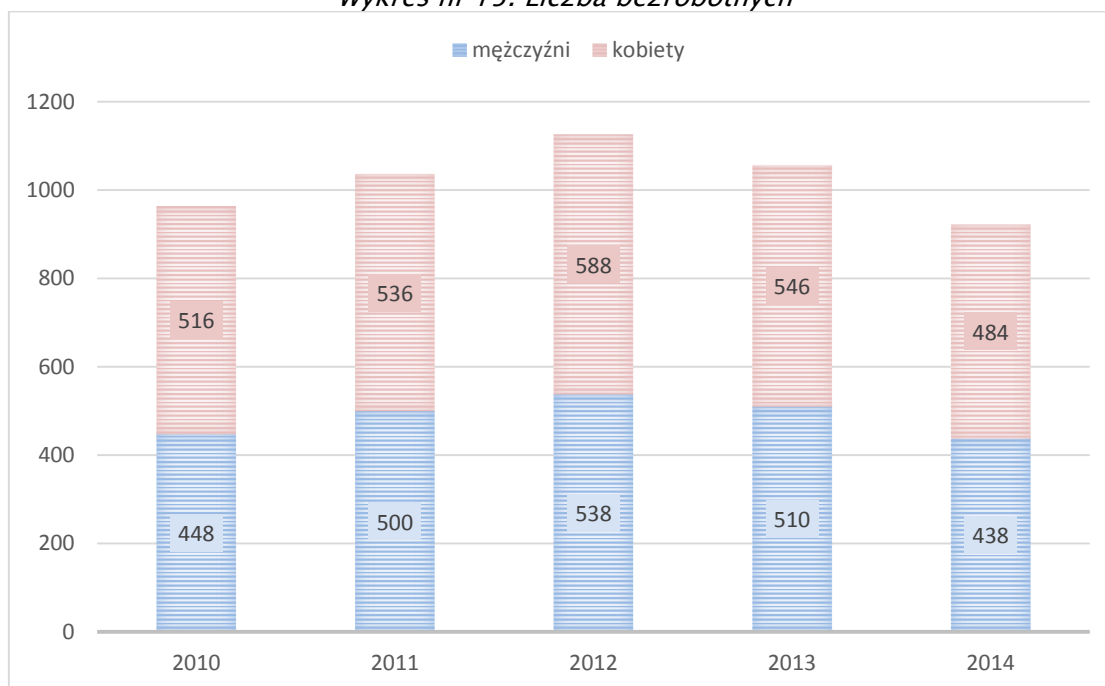
Problemy i potrzeby rozwojowe w dziedzinie przedsiębiorczości

II.3.2. Rynek pracy

Zadania z zakresu ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy dla mieszkańców Gminy Dukla realizuje Powiatowy Urząd Pracy w Krośnie. W ostatnich pięciu latach występowały nieznaczne wahania liczby zarejestrowanych osób bezrobotnych. Od 2012 r. liczba bezrobotnych zmniejsza się. W 2014 r. wynosiła ona 922 osoby. W strukturze bezrobotnych przeważają kobiety (ok. 52%).

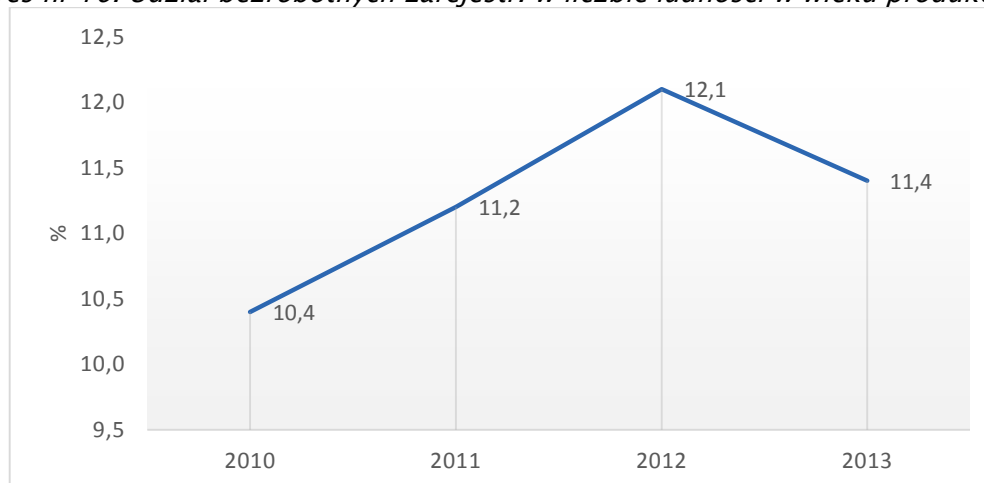
Wykres nr 15. Liczba bezrobotnych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Krośnie.

Udział zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym do 2012 r. wzrósł do poziomu 12,1% z poziomu 10,4% zanotowanego w roku 2010. Według aktualnych danych za 2013 r. wynosi 11,4%.

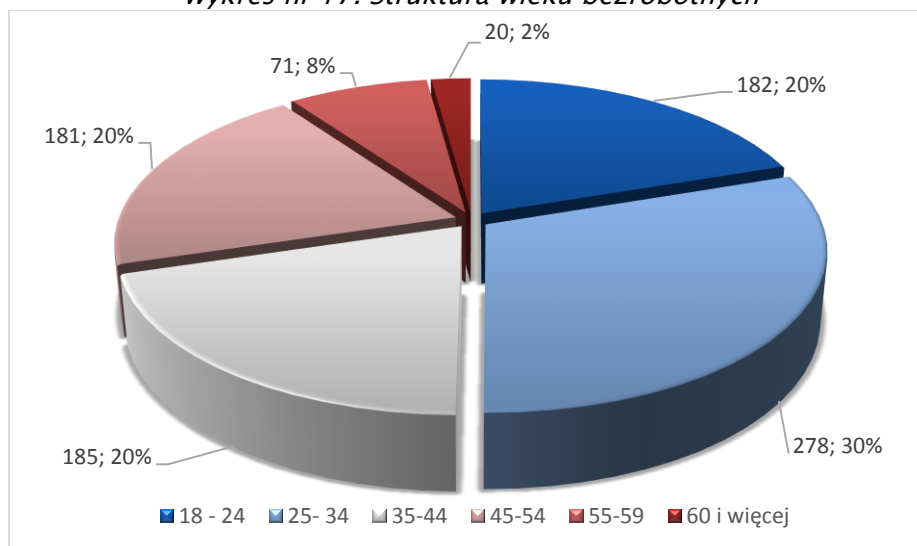
Wykres nr 16. Udział bezrobotnych zarejestr. w liczbie ludności w wieku produkcyjnym

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych (www.stat.gov.pl)

W strukturze wieku osób bezrobotnych przeważają osoby młode. Połowa bezrobotnych to osoby w wieku do 34 lat.

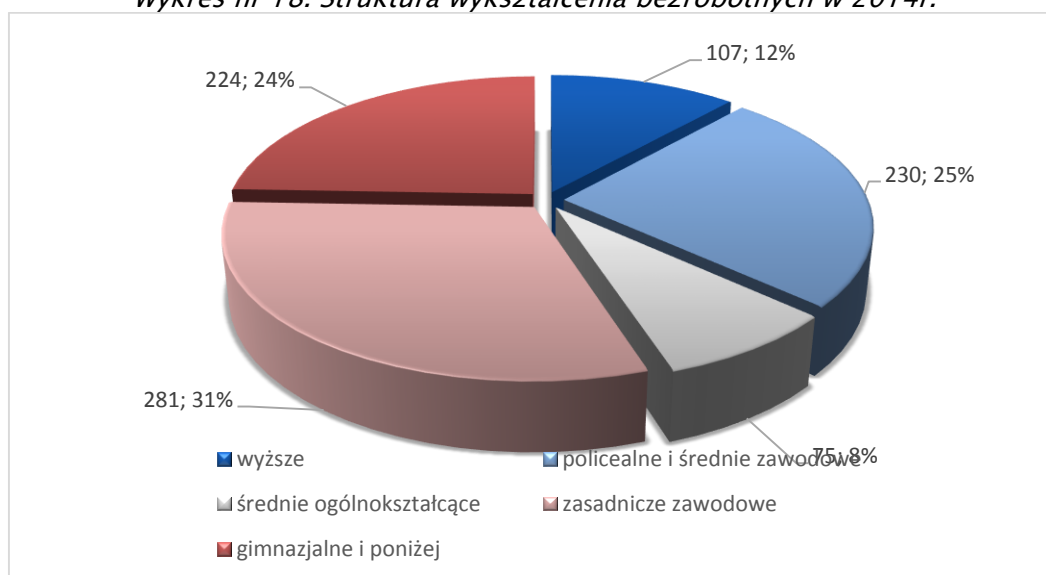
Wykres nr 17. Struktura wieku bezrobotnych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Krośnie.

Struktura wykształcenia osób bezrobotnych wskazuje, że najwięcej trudności ze znalezieniem pracy mają osoby o niższym poziomie wykształcenia – osoby z wykształceniem podstawowym, gimnazjalnym i zasadniczym zawodowym stanowią łącznie aż 55% ogółu bezrobotnych zarejestrowanych w PUP.

Wykres nr 18. Struktura wykształcenia bezrobotnych w 2014r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Krośnie.

Bardzo dużym problemem jest długotrwałe bezrobocie. Liczba osób pozostających bez pracy przez okres dłuższy niż 1 rok w 2014 r. wynosiła 378. Osoby te stanowią 41% ogółu bezrobotnych.

W 2014 r. bezrobotni z terenu Gminy Dukla skorzystali z następujących form aktywizacji zawodowej.

Tabela nr 31. Bezrobotni korzystający z różnych form aktywizacji zawodowej w 2014 r.

Wyszczególnienie	Liczba korzystających z danej formy aktywizacji zawodowej [os.]
Dotacja na podjęcie działalności gospodarczej	27
Staże	57
Szkolenia, studia podyplomowe	40
Prace interwencyjne, roboty publiczne, prace społecznie użyteczne	48

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Krośnie.

Z form aktywizacyjnych skorzystało jedynie niecałe 19% zarejestrowanych bezrobotnych z terenu Gminy.

Dukla na tle innych ośrodków – rynek pracy

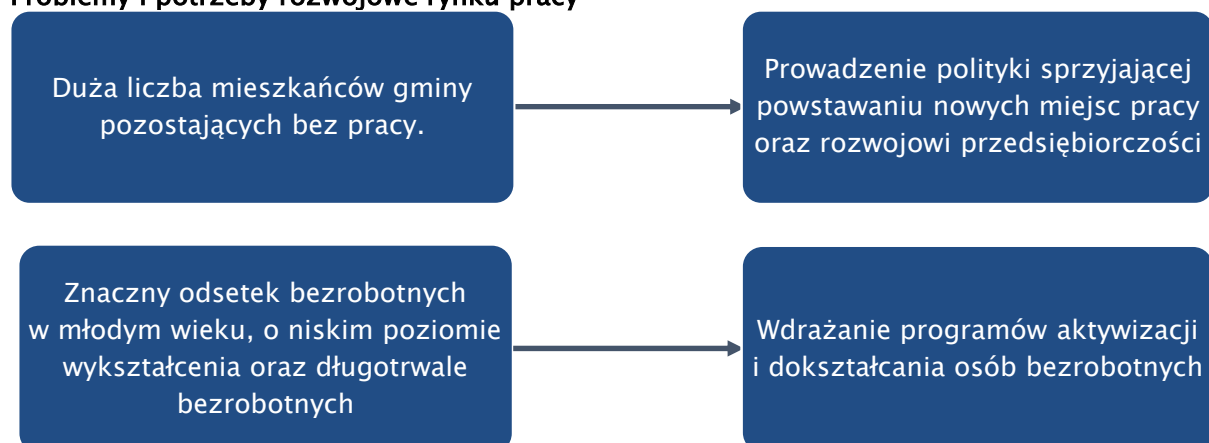
Wśród porównywanych ośrodków Dukla ma najwyższy odsetek osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym. Na jednakowym poziomie znajduje się wskaźnik dla województwa podkarpackiego, które jest jednym z najbardziej zagrożonych bezrobociem regionów Polski.

Tabela nr 32. Udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym

Wyszczególnienie	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym ogółem [%]
Dukla	11,4
Jedlicze	9,9
Rymanów	8,8
Zagórz	9,6
Brzostek	10,1
Woj. Podkarpackie	11,4
Powiat krośnieński	10,2
M. Krosno	8,8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych (www.stat.gov.pl)

Problemy i potrzeby rozwojowe rynku pracy

II.3.3. Turystyka

Ogromnym atutem Gminy Dukla jest wysoka atrakcyjność turystyczna. Obszar ten jest bogaty w miejsca szczególne pod względem kulturowym, przyrodniczym i krajoznawczym oraz religijnym.

Tabela nr 33. Główne atrakcje turystyczne Gminy Dukla

Lp.	Atrakcje turystyczne Gminy Dukla
1.	Obiekty związane z kultem św. Jana z Dukli: Kościół i klasztor OO. Bernardynów w Dukli, Złota studzienka w Cergowej, Pustelnia Św. Jana oraz źródło w Trzcianie
2.	Cenne zabytki kultury, m.in. zespół pałacowo – parkowy w Dukli, Zespół Dworski w Cergowej, klasztor OO. Bernardynów, Pustelnia Św. Jana, zagroda łemkowska w Zyndranowej
3.	Muzea – Muzeum Historyczne – Pałac w Dukli, Muzeum Kultury Łemkowskiej w Zyndranowej, Muzeum Łemkowskie w Olchowcu
4.	Cerkwie – w Chyrowej, Olchowcu, Trzcianie, Tylawie, Zawadce Rymanowskiej, Zyndranowej
5.	Obszary chronione i cenne przyrodniczo: Magurski Park Narodowy, rezerваты przyrody: Modrzyna, Wadernik, Cisy w Nowej Wsi, Igiełki, Rezerwat Tysiąclecia na Cergowej Górze, Jaśliski Park Krajobrazowy, Obszar Chronionego Krajobrazu Beskidu Niskiego, obszary NATURA 2000, pomniki przyrody, użytki ekologiczne, wodospad „Przy Młynie” w Iwli, jaskinie pochodzenia tektonicznego na stokach Cergowej oraz Kielanowskiej
6.	Punkty widokowe – panorama z Popowej Polany (641 m) nad Kamionką, panorama z przełęczy między Smerecznem a Wilsznią, wieża widokowa na wierzchołku góry Baranie (754 m), (kilka metrów od granicy już po stronie słowackiej, ale bezpośrednio dostępna dwoma szlakami turystycznymi z terenu gminy), punkt widokowy na wzgórzu 534 m – Patryja z lunetą obserwacyjną
7.	Liczne kapliczki i krzyże przydrożne zlokalizowane na terenie istniejących oraz nieistniejących miejscowości
8.	Wyciąg narciarski w Chyrowej – Chyrowa Ski

Źródło: Opracowanie własne na podstawie dostępnej oferty turystycznej

Na terenie Gminy organizowane są imprezy cykliczne, mające znaczenie dla rozwoju turystyki.

Tabela nr 34. Imprezy cykliczne

Lp.	Imprezy cykliczne
1.	Kermesz Łemkowski w Olchowcu
2.	„Od Rusal do Jana” w Zyndranowej
3.	Odpust św. Jana z Dukli – w Dukli oraz na Pustelni św. Jana z Dukli w Trzcianie
4.	Międzynarodowy Konkurs Szopek Bożonarodzeniowych
5.	Międzynarodowy Przegląd Chórów Kościelnych i Cerkiewnych
6.	Dni Kultury Żydowskiej
8.	Spotkania Folklorystyczne w Łękach Dukielskich

Źródło: Opracowanie własne na podstawie dostępnej oferty turystycznej

Dla rozwoju ruchu turystycznego mają także znaczenie lokalne tradycje i zwyczaje. W gminie Dukla działa Stowarzyszenie Inicjatyw Kulturalno–Ekologicznych „Animare”, skupiające rękodzielników. Ich twórczość obejmuje różne dziedziny artystyczne: malarstwo, rzeźbę, hafciarstwo, kowalstwo artystyczne, plecionkarstwo. Ta ostatnia dziedzina dzięki działalności pp. Wrzecionków stała się wizytówką Gminy Dukla. Rękodzielnicy we współpracy

z właścicielami gospodarstw agroturystycznych organizują dla odwiedzających Gminę gości warsztaty rękodzieła.

Charakterystyczne potrawy z których słynie mikroregion to produkty regionalne i tradycyjne wpisane na Listę Produktu Tradycyjnego, wytwarzane przez Zakład Mięsny „Jasiołka” z Dukli: kiełbasa swojska krajana (produkt tradycyjny Podkarpacia), pasztet zapiekany, kiszka, kaszana regionalna dukielska (produkt tradycyjny Podkarpacia), salceson dukielski (produkt tradycyjny Podkarpacia), kiszka pasztetowa dukielska (produkt tradycyjny Podkarpacia), kiełbasa pradziada, schab parzony długi z Dukli, szynka parzona z Dukli.

Produkty tradycyjne, wpisane na Listę Produktów Tradycyjnych to sery wytwarzane przez Gospodarstwo Ekologiczne z Mszany koło Dukli: ser Kozi wołoski i tradycyjna bryndza kozia. Na uwagę zasługują miody wytwarzane przez pszczelarzy z gminy Dukla, w szczególności miód spadziowy, który jest produktem tradycyjnym wpisanym na Listę Produktu Tradycyjnego. Działające w gminie Koła Gospodyń Wiejskich kultywowały i kultywują tradycje kulinarne. Dzięki ich pracy i działalności można delektować się takimi potrawami jak: pierogi z różnym nadzieniem, proziaki, gołąbki, serwatczanka – tradycyjna zupa podawana w okresie wielkanocnym, przygotowywana na serwatce.

Przez Gminę prowadzi wiele szlaków turystycznych.

Tabela nr 35. Szlaki turystyczne

Lp.	Szlaki turystyczne
1.	Główny Szlak Beskidzki (szlak czerwony) przebiegający przez teren Gminy Dukla na odcinku Polana (651 m) – Chyrowa (wieś) – Pustelnia św. Jana – Nowa Wieś – Cergowa (716 m) i dalej do Lubatowej
2.	Transgraniczny Szlak Rowerowy „Beskidzkie muzea” – na odcinku Łęki Dukielskie – Wietrzno – Zboiska – Dukla – Franków (534 m) – Iwla – Chyrowa – Olchowiec – Smereczne – Tylawa – Zydranowa – Barwinek – Przełęcz Dukielska (500 m)
3.	Szlak rowerowy Gminy Dukla (niebieski): Dukla – Cergowa – Zboiska – Wietrzno – Łęki Dukielskie – Teodorówka – Iwla – Chyrowa – Iwla – Teodorówka – Dukla
4.	Szlak rowerowy czerwony: Dukla – Teodorówka – Iwla – Chyrowa – Mszana – Tylawa – Trzciana – Pustelnia św. Jana z Dukli – Lipowica – Dukla
5.	Szlak rowerowy zielony: Mszana skrzyżowanie – Ropianka – Olchowiec – Smereczne – Tylawa
6.	Polany – Olchowiec – Smereczne – Tylawa – Zydranowa – dalej do Lipowca. Oznaczony kolorem żółtym
7.	Szlak Architektury Drewnianej (szlak samochodowy) – obiekty na szlaku na terenie Gminy Dukla: Trasa I (krośnieńsko-brzozowska) – kościół we Wietrznie, Trasa IV (sanocko – dukielska) – cerkwie w Chyrowej i Olchowcu
8.	Szlak świątyni karpackich (szlak samochodowy) – obiekty na szlaku na terenie Gminy Dukla: Pustelnia św. Jana z Dukli w Trzcianie, Kościół parafialny w Dukli, Kościół OO. Bernardynów w Dukli, cerkiew w Chyrowej, kościół w Wietrznie
9.	Galicyjski Szlak Naftowy (szlak samochodowy) – obiekty na szlaku na terenie Gminy Dukla: Równe – szyby i urządzenia kopalniane, Wietrzno – szyby i urządzenia oraz charakterystyczne obiekty kopalniane, Ropianka – obelisk upamiętniający działalność Praktycznej Szkoły Wiercenia Kanadyjskiego (1885 – 1888)

10.	Szlak Papieski w Beskidzie Niskim (szlak turystyki pieszej). Trasa szlaku pokrywa się z trasą Głównego Szlaku Beskidzkiego
11.	Szlak Frontu Wschodniego I wojny św. (szlak samochodowy). Obiekty na szlaku na terenie Gminy: cmentarz w Dukli, pomnik w Zydranowej
12.	Ekomuzeum „Beskidzkie Wędrowanie” – szlak samochodowy, obiekty na szlaku na terenie gminy Dukla: „Warsztaty u Wrzecionków” w Iwli, „Warsztaty ceramiki w Farfurni u Kacprzyków” w Zawadce Rymanowskiej, Muzeum Kultury Łemkowskiej w Zydranowej,
13.	ścieżka przyrodnicza "Do złotej Studzienki"
14.	ścieżka ekologiczno– historyczna „Po Dukli”,
15.	przyrodniczo–historyczna ścieżka "W cieniu Beskidnika" na terenie Iwli i Chyrowej
16.	szlak wietrznińskich kapliczek

Źródło: Opracowanie własne na podstawie dostępnej oferty turystycznej

Problemem jest niejednorodny i nieskoordynowany sposób znakowania szlaków turystycznych dla poszczególnych rodzajów turystyki aktywnej. Stan zachowania oznakowania wielu szlaków jest nie najlepszy. Zbyt często jedną trasą prowadzi więcej niż jeden szlak turystyczny. Zazwyczaj po wyznakowaniu brakuje bieżącego utrzymania i konserwacji oznakowania. Niektórych szlaków brakuje także w materiałach informacyjnych na stronie internetowej Gminy. Niektóre odcinki szlaków nie są utrzymane w najlepszym stanie (np. na niebieskim szlaku rowerowym Gminy Dukla przejazd rowerem w rejonie wodospadu w Iwli jest niemożliwy ze względu na występujące przeszkody terenowe, okresowo utrudnione przejście szlakiem żółtym ze względu na działalność bobrów i związane z tym zalewanie przez potok Wadernik drogi gruntowej na pograniczu Tylawy i Smerecznego).

Według danych GUS na terenie Gminy Dukla w 2013 r. działało 7 obiektów hotelarskich, oferujących łącznie 113 miejsc noclegowych.

Tabela nr 36. Baza noclegowa

Rok	Obiekty ogółem	Miejsca noclegowe całoroczne ogółem
2010	3	55
2011	2	40
2012	7	113
2013	7	113

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych (www.stat.gov.pl)

Dane te różnią się od danych ewidencji gminnej ze względu na metodologię ich opracowywania, stosowaną przez GUS, która nie uwzględnia mniejszych obiektów. Według informacji Urzędu Miejskiego, na jej terenie znajduje się 230 miejsc noclegowych w gospodarstwach agroturystycznych oraz 125 miejsc noclegowych w obiektach innych, w których świadczone są usługi hotelarskie. Ponadto na terenie gminy funkcjonują dwa pola namiotowe działające sezonowo.

Analizę ruchu turystycznego w obiektach noclegowych przeprowadzono na podstawie danych GUS.

Tabela nr 37. Ruch turystyczny na terenie Gminy Dukla, 2010–2013

Rok	Udzielone noclegi		Korzystający z noclegów	
	ogółem	w tym turyści zagraniczni	ogółem	w tym turyści zagraniczni
2010	2457	16	1036	12
2011	1998	15	1018	13
2012	10287	36	2343	29
2013	5915	54	1775	22

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych (www.stat.gov.pl)

Powyższe dane prowadzą do wniosku, iż pomimo przygranicznego położenia i przebiegu przez teren gminy drogi międzynarodowej statystyki odnotowują zupełnie śladowe znaczenie turystyki zagranicznej.

Stosunek liczby udzielonych noclegów do liczby korzystających z noclegów pozwala zauważyć, że turyści zatrzymują się w Gminie raczej na krótko – w latach 2010 – 2011 – średnio ok. 2 noce, w 2012 r. – ok. 4 noce, a w 2013 r. – ok. 3 noce. Widoczny jest brak wykorzystania potencjału wynikającego z położenia.

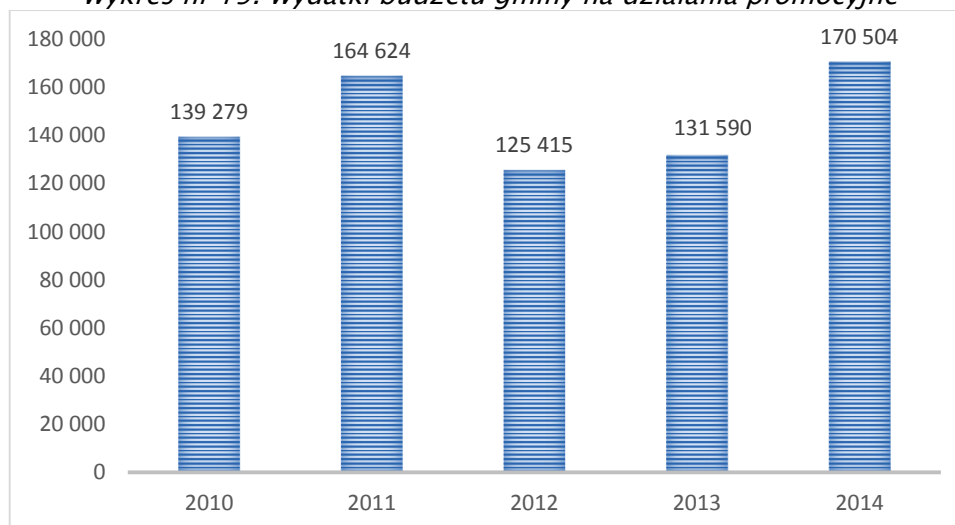
Gmina bada ruch turystyczny przewijający się przez Punkt Informacji Turystycznej w Dukli, ul. Trakt Węgierski 26a. W 2014 roku punkt Informacji Turystycznej odwiedziło około 4 000 turystów.

Muzeum Historyczne – Pałac w Dukli bada ruch turystyczny we własnym obiekcie. Według własnych szacunków muzeum odwiedza około 15 000 turystów rocznie (dane szacunkowe wyliczone na podstawie sprzedanych biletów, ilości gości przybywających na wernisaże wystaw, lekcje historyczne i wystawy plenerowe).

Średnie roczne wydatki budżetu gminy na promocję w latach 2010 – 2014 wyniosły 146 282 zł. Dotyczą one zarówno promocji wewnętrznej, skierowanej do mieszkańców, jak i zewnętrznej, głównie o charakterze turystycznym. Połowę wydatków stanowią koszty organizacji wydarzeń promocyjnych, ok. 30% wydatków stanowią wydawnictwa promocyjne, 10% – działania public relations, a po 5% – reklama i gadzety reklamowe.

Najczęściej stosowaną formą reklamy są informacje prasowe promujące wydarzenia odbywające się na terenie gminy, zamieszczane w prasie regionalnej (np. „Nowiny”, „Super Nowości”, „Nowe Podkarpacie”), a także spoty reklamowe (Radio Rzeszów, Radio Eska, TVP Rzeszów, TV Obiektyw).

Promocji turystycznej służą liczne wydawnictwa, tj. ulotki, foldery, widokówki, kalendarze (wydawane wspólnie z przedsiębiorcami z gminy Dukla), mapy, książki, albumy, tomiki poezji lokalnych twórców. Gmina Dukla posiada swoją Bibliotekę Dukielską, w skład której wchodzi 9 pozycji książkowych dotyczących historii, różnych miejscowości i osób które miały wpływ na historię Dukli i gminy. W przygotowaniu jest tom dziesiąty.

Wykres nr 19. Wydatki budżetu gminy na działania promocyjne

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Dukli

Gmina wydaje także gadżety reklamowe – pamiątki z dukielszczyzny: wyroby rękodzielnicze, kubki, smycze, przypinki, znaczki z herbem – opatrzone herbem gminy Dukla i kolorami flagi dukielskiej.

Gmina Dukla jest członkiem Lokalnej Organizacji Turystycznej „Beskid Niski” oraz Lokalnej Grupy Działania „Kraina Nafty”. Ponadto ściśle współpracuje z LOT „Beskid Zielony”, Związkiem Miast Polskich, PTTK, Podkarpacką Regionalną Informacją Turystyczną w Rzeszowie oraz innymi organizacjami. Współpraca ta przynosi korzyści w postaci udziału w działaniach promocyjnych prowadzonych przez te podmioty. Gmina współpracuje także z regionalnymi i ponadregionalnymi mediami (prasa, radio, telewizja).

Narzędziem promocyjnym jest strona internetowa www.dukla.pl, która ma nieco archaiczną szatę graficzną i wymaga aktualizacji.

Gmina posiada identyfikację wizualną opartą na jej herbie.

Problemy i potrzeby rozwojowe w dziedzinie turystyki

Brak charakteru widokowego masywów górskich, m.in. Chyrowej, Cergowej, Piotrusia i Tokarni, spowodowane zarastaniem polan

Zwiększenie atrakcyjności widokowej szlaków turystycznych

Słabo rozwinięty ruch turystyczny – niewielka liczba turystów zagranicznych, krótki czas pobytu turystów na terenie gminy

Rozwijanie i promocja ruchu turystycznego

Niedostatecznie rozwinięta infrastruktura turystyczna

Wspieranie rozbudowy i poprawy stanu infrastruktury turystycznej, w tym obiektów turystycznych, tras, szalków i małej architektury

Niski poziom współpracy branży turystycznej

Inicjowanie i wspieranie wspólnych działań podejmowanych przez podmioty branży turystycznej

II.3.4. Rolnictwo

Rolnictwo występuje głównie w północnej części Gminy Dukla, ze względu na odpowiednie warunki glebowe, klimatyczne i rzeźbę terenu. Najlepsze gleby na terenie Gminy to mady pylaste m.in. w Zboiskach, Równem i Wietrznie. Południowa część Gminy ma bardzo ograniczone możliwości upraw rolnych, jednak może się w niej rozwijać hodowla w oparciu o użytki zielone.

Użytki rolne stanowią 42,7% powierzchni Gminy, tj. 10 032 ha. Wśród nich przeważają grunty orne.

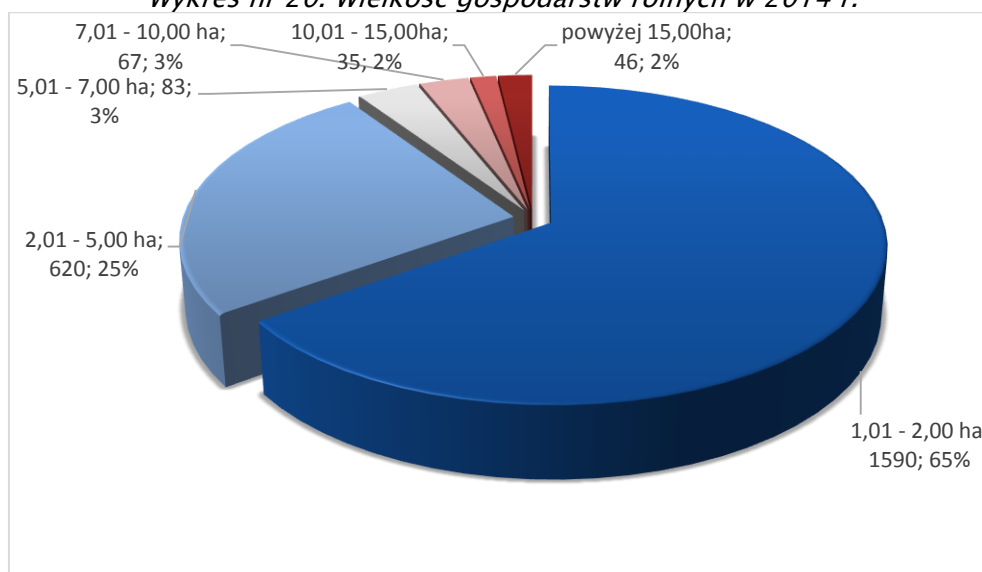
Tabela nr 38. Użytki rolne w 2013 r.

Wyszczególnienie	Powierzchnia [ha]
Grunty orne	5 523
Sady	59
Łąki trwałe	953
Pastwiska trwałe	3 105
Grunty rolne zabudowane	361
Grunty pod stawami	10
Grunty pod rowami	21
Użytki rolne ogółem	10 032

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych (www.stat.gov.pl)

Gminę charakteryzuje znaczne rozdrobnienie gospodarstw rolnych. Liczba gospodarstw, które nie stanowią gospodarstwa rolnego (mają powierzchnię do 1,00 ha) wynosi 2402. Liczba gospodarstw rolnych wynosi 2441. Wśród nich 65% to niewielkie gospodarstwa, których powierzchnia nie przekracza 2 ha. Duże gospodarstwa, o powierzchni przekraczającej 15 ha, stanowią jedynie 2%.

Wykres nr 20. Wielkość gospodarstw rolnych w 2014 r.

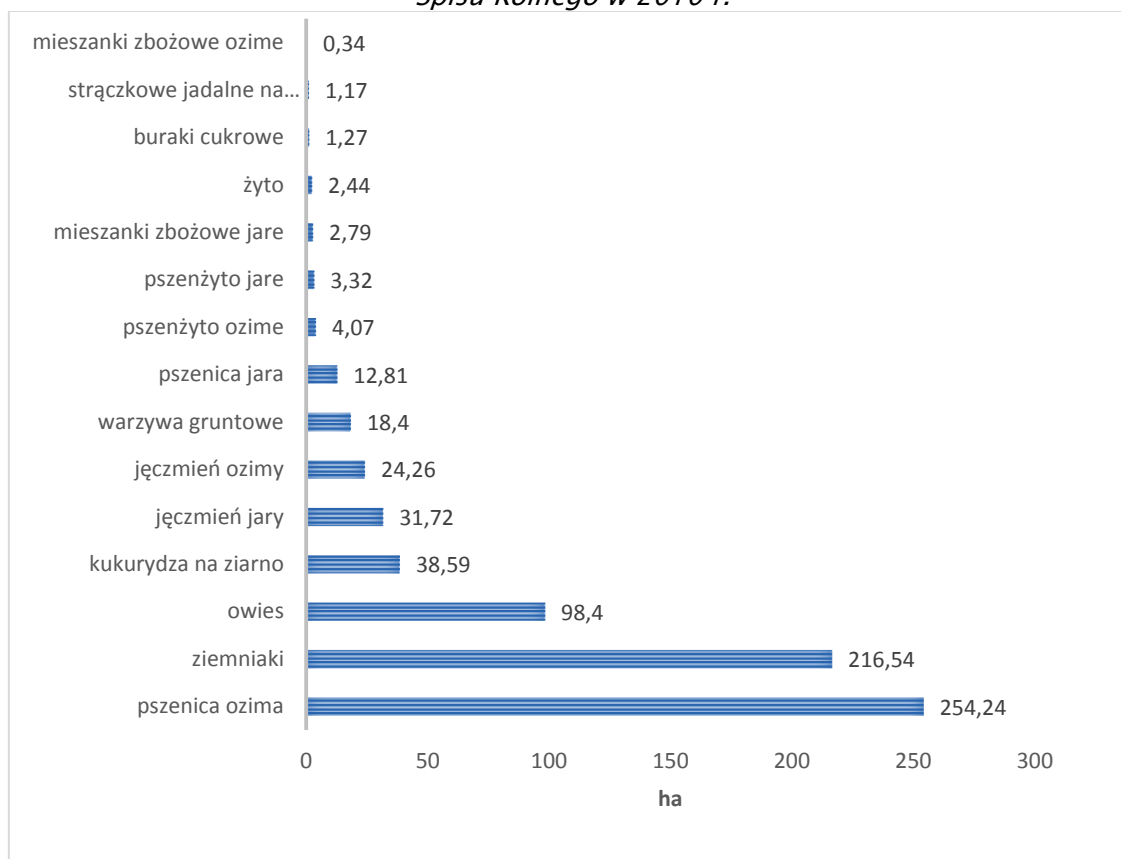

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy Dukla

Ponad 66 % upraw stanowią zboża, a wśród nich przeważa pszenica ozima. Ok. 30% upraw stanowią ziemniaki.

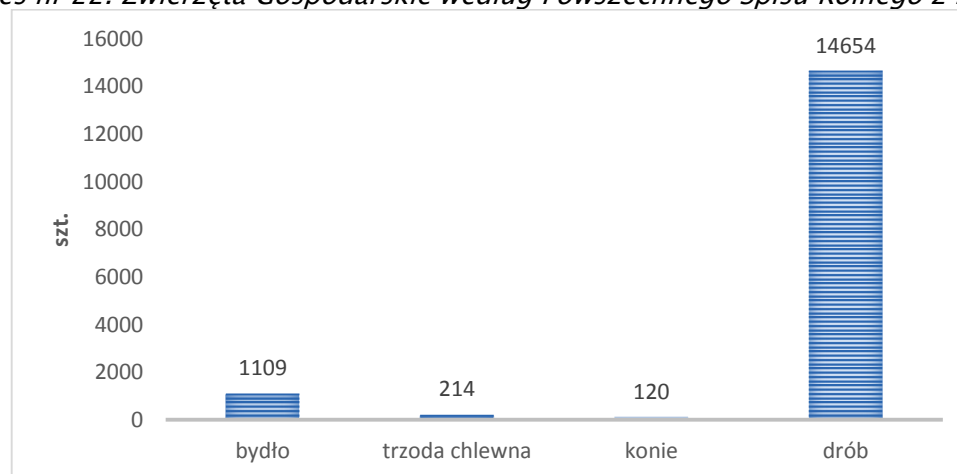
Wykres nr 21. Powierzchnia upraw w gospodarstwach rolnych według danych Powszechnego Spisu Rolnego w 2010 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych (www.stat.gov.pl)

Według danych Powszechnego Spisu Rolnego 1053 gospodarstwa (ok. 40 %) utrzymywały zwierzęta gospodarskie. Przeważała hodowla drobiu.

Wykres nr 22. Zwierzęta Gospodarskie według Powszechnego Spisu Rolnego z 2010 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych (www.stat.gov.pl)

Według danych z Powszechnego Spisu Rolnego w 2010 r. na terenie Gminy ciągniki rolnicze posiadało 628 spośród 2606 gospodarstw rolnych, czyli ok. 24%. Łączna liczba ciągników rolniczych wynosiła 689.

Atutem Gminy jest stosunkowo duża liczba lokalnych produktów posiadających wpis na Listę Produktów Tradycyjnych, prowadzoną przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Są to produkty, których jakość i wyjątkowe cechy wynikają ze stosowania tradycyjnych metod produkcji (wykorzystywanych od co najmniej 25 lat). Produkty te stanowią element tożsamości społeczności lokalnej i należą do dziedzictwa kulturowego regionu, z którego pochodzą.

Tabela nr 39. Produkty tradycyjne z terenu Dukieliszczyny

Lp.	Produkty tradycyjne z tereny Dukieliszczyny
1.	Pasztet zapiekany
2.	Kiełbasa swojska krajana
3.	Salceson dukielski
4.	Kiszka pasztetowa dukielska
5.	Kiszka kaszana regionalna dukielska
6.	Bryndza kozia
7.	Ser kozi wołoski biały
8.	Ser kozi wołoski wędzony
9.	Podkarpacki miód spadziowy

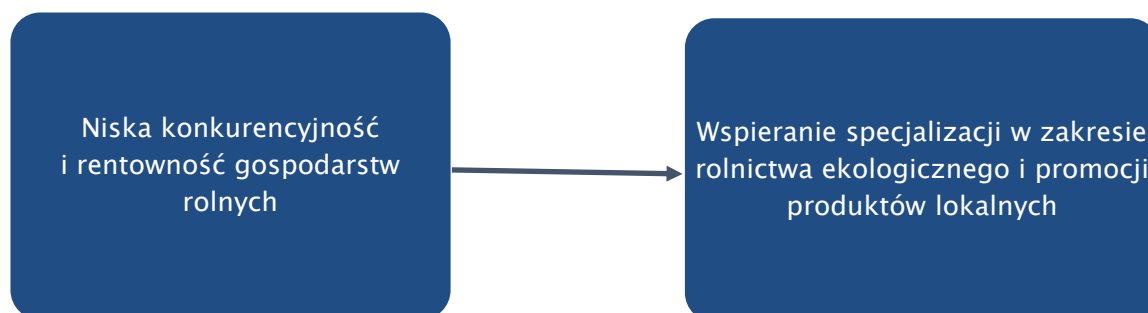
Źródło: Opracowanie własne na podstawie Listy Produktów Tradycyjnych (www.minrol.gov.pl)

W miejscowości Mszana znajduje się jedyne na terenie Gminy certyfikowane gospodarstwo ekologiczne – Rodzinne Gospodarstwo Ekologiczne „FIGA”. Prowadzona jest w nim hodowla kóz i przetwórstwo mleka koziego metodami tradycyjnymi. Przetwórstwem produktów rolnych zajmuje się także Zakład Mięсны „Jasiołka” oraz piekarnia „Przełęcz”.

Uzupełnieniem tradycyjnych funkcji gospodarstw rolnych jest agroturystyka. Prowadzi ją zaledwie kilkanaście gospodarstw.

Niewielu rolników z terenu Gminy prowadzi nowoczesne, dobrze prosperujące gospodarstwa. Zdecydowana większość to drobne gospodarstwa o niewielkich dochodach z działalności rolniczej.

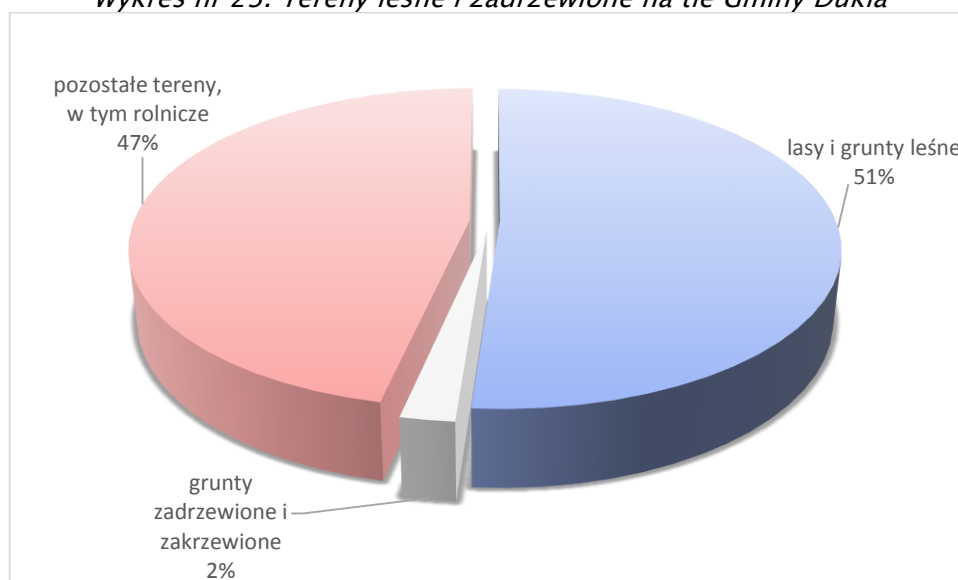
Problemy i potrzeby rozwojowe w dziedzinie rolnictwa

II.3.5. Leśnictwo

Całkowita powierzchnia gminy Dukla według danych Głównego Urzędu Statystycznego wynosi 23 514 hektarów (dane dla 2014 r.), przy czym lasy i grunty leśne zajmują teren 12 038 hektarów, tj. ok. 51 % całego obszaru, natomiast grunty zadrzewione i zakrzewione ok. 511 hektarów, czyli ok. 2% gminy.

Wykres nr 23. Tereny leśne i zadrzewione na tle Gminy Dukla

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych (www.stat.gov.pl)

Terenami leśnymi w gminie w znacznej większości zarządza Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe – Nadleśnictwo Dukla, część lasów podlega pod Starostę Krośnieńskiego, natomiast obszary znajdujące się w obrębie Parku Narodowego znajdują się pod zarządzaniem Magurskiego Parku Narodowego.

Według regionalizacji przyrodniczo-leśnej, lasy położone są w VIII krainie Karpackiej, dzielnicy 2 Pogórza Środkowo-Beskidzkiego i dzielnicy 7 Beskidu Niskiego. Dominujące są lasy regla dolnego, w których drzewostany bukowe stanowią około 40%, jodłowe 26%, sosnowe 19%. W dolinie Jasiołki występują lasy łąkowe.

Gleby leśne cechuje duża różnorodność, z przewagą głębokich i żyznych gleb brunatnych. W lasach najwyższej położonych występują gleby szkieletowe górskie.

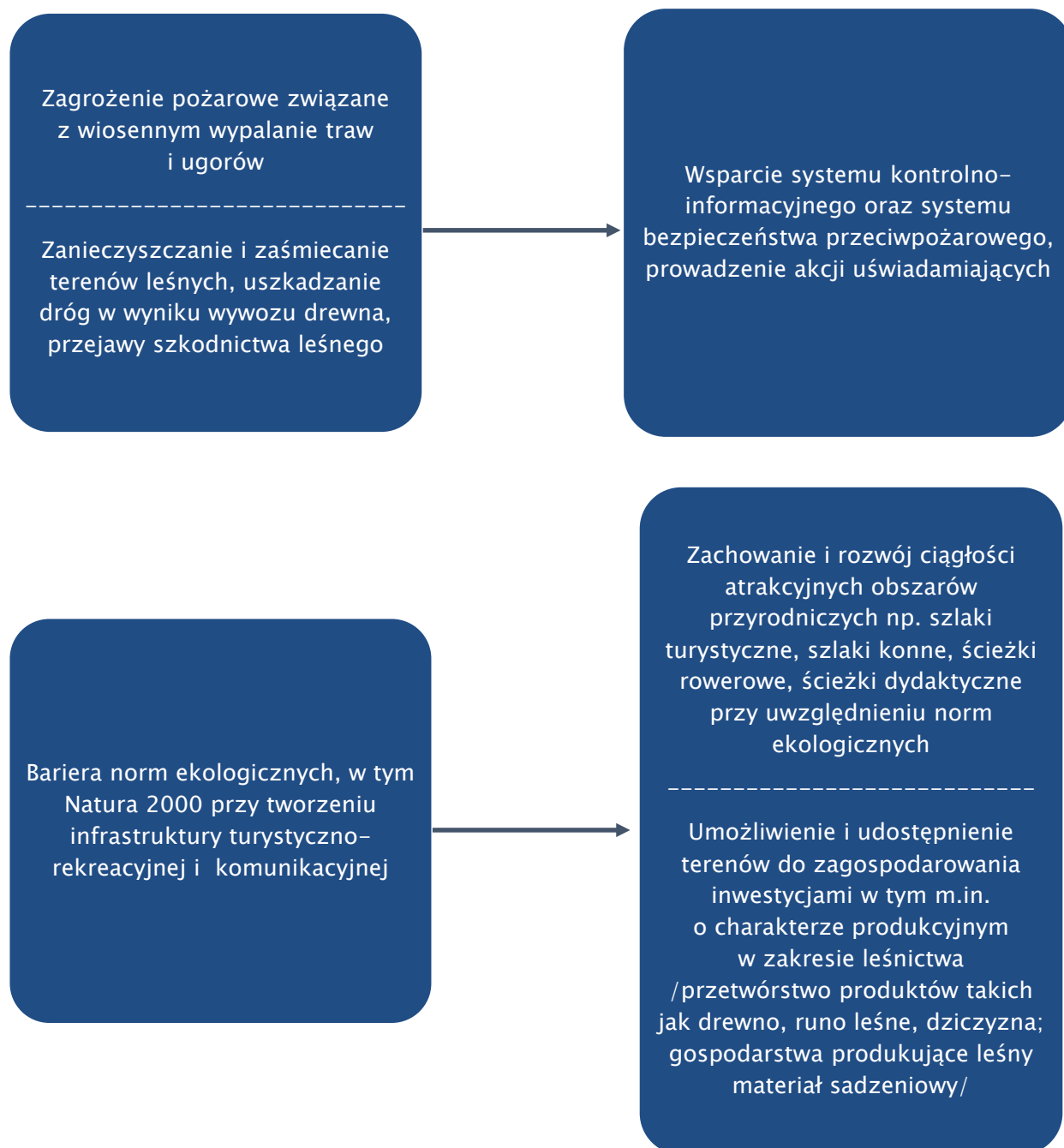
Determinantą gospodarki leśnej na terenie gminy jest przeważająca własność lasów państwowych. Duża powierzchnia leśna jest ważnym elementem kreowania wizerunku Gminy Dukla i może przyczyniać się do rozwoju funkcji turystyki oraz gospodarki drzewnej.

Gospodarka leśna w Lasach Państwowych jest prowadzona w oparciu o zasady zrównoważonego rozwoju, gdzie jednym z głównych celów jest zachowanie naturalnych cech ekosystemów i ich wzbogacanie. Na podstawie przepisów ustawy o lasach, lasom państwowym nadano kategorie glebo- i wodochronne. W pojedynczych oddziałach spotyka się lasy chroniące środowisko przyrodnicze (ostoje zwierząt) i lasy stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody.

Lasy prywatne pokrywają zbocza wąskich dolin, skarpy i fragmenty zboczy o znacznym nachyleniu, spełniając rolę lasów glebochronnych. Są w znacznym rozdrobnieniu, posiadając kategorie gospodarcze są nadmiernie eksploatowane, a ich właściciele nie są zainteresowani prowadzeniem prawidłowej gospodarki, w tym głównie odnowień.

Problemy i potrzeby rozwojowe w dziedzinie leśnictwa

II.4. Społeczeństwo

II.4.1. Edukacja

Na terenie gminy Dukla funkcjonuje 8 szkół podstawowych, 8 gimnazjów oraz 1 liceum ogólnokształcące. Poniżej przedstawiono wykaz placówek oświatowych znajdujących się na terenie gminy.

Tabela nr 40. Placówki oświatowe na terenie gminy w roku 2015

Lp.	Szkoły podstawowe
1	Szkoła Podstawowa przy ZS nr 1 w Dukli
2	Szkoła Podstawowa przy ZSP w Jasionce
3	Szkoła Podstawowa przy ZSP w Łękach Dukielskich
4	Szkoła Podstawowa przy ZSP w Równem
5	Szkoła Podstawowa przy ZSP w Tylawie
6	Szkoła Podstawowa w Głojscach
7	Szkoła Podstawowa w Iwli
8	Szkoła Podstawowa w Wietrznie
Lp.	Gimnazja
1	Gimnazjum przy ZS nr 2 w Dukli
2	Gimnazjum przy ZSP w Jasionce
3	Gimnazjum przy ZSP w Łękach Dukielskich
4	Gimnazjum przy ZSP w Równem
5	Gimnazjum przy ZSP w Tylawie
6	Gimnazjum w Głojscach
7	Gimnazjum w Iwli
8	Gimnazjum w Wietrznie
Lp.	Szkoły ponadgimnazjalne
1	Liceum Ogólnokształcące im. Świętego Jana z Dukli przy ZS nr 2 w Dukli

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Dukli.

Publiczne szkoły podstawowe znajdują się w następujących miejscowościach: Dukla, Głojсце, Iwla, Jasionka, Łęki Dukielskie, Równe, Tylawa i Wietrzn. Wszystkie szkoły są zarządzane przez samorząd gminny.

Liczba uczniów w szkołach podstawowych w ostatnich latach przyjmuje tendencję spadkową. Poniższa tabela przedstawia liczbę uczniów we wszystkich podstawówkach w latach 2011–2014.

Tabela nr 41. Liczba uczniów w szkołach podstawowych na terenie gminy Dukla

Lp.	Rok szkolny	Liczba uczniów
1	2011/12	953
2	2012/13	923
3	2013/14	889

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS.

Na terenie Szkoły Podstawowej w Dukli funkcjonuje oddział integracyjny, ułatwiający naukę dzieciom niepełnosprawnym. W poniższej tabeli przedstawiono liczbę uczniów w oddziałach integracyjnych w poszczególnych latach.

Tabela nr 42. Liczba uczniów szkół podstawowych w oddziałach integracyjnych, 2011–2014

Lp.	Rok szkolny	Liczba uczniów
1	2011/12	15
2	2012/13	12
3	2013/14	17

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS.

Każdego roku szóstoklasiści przystępują do egzaminu końcowego weryfikującego wiedzę uczniów nabytą podczas sześcioletniej nauki w szkole podstawowej i determinującego wybór miejsca dalszego kształcenia. W tabeli podano średni wynik punktowy ze sprawdzianu szóstoklasistów w roku szkolnym 2013/2014.

Tabela nr 43. Średnie wyniki punktowe ze sprawdzianu szóstoklasistów ze szkół podstawowych na terenie gminy w roku szkolnym 2013/2014

Lp.	Wyszczególnienie	Pkt w %
1	Dukla	56,00
2	Wietrzno	51,25
3	Iwla	73,30
4	Głojsce	64,00
5	Równe	64,50
6	Tylawa	58,25
7	Łęki Dukielskie	59,80
8	Jasionka	50,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Dukli.

Gimnazja funkcjonujące na terenie gminy są zlokalizowane w następujących miejscowościach: Dukla, Głojsce, Iwla, Jasionka, Łęki Dukielskie, Równe, Tylawa i Wietrzno. Szkołami w Wietrznie, Iwli oraz Głojskach zarządzają organizacje pozarządowe – stowarzyszenia. Pozostałymi szkołami zarządza samorząd gminny. W tabeli przedstawiono liczbę gimnazjalistów w poszczególnych latach szkolnych.

Tabela nr 44. Liczba uczniów w szkołach gimnazjalnych na terenie gminy Dukla, 2011–2014

Lp.	Rok szkolny	Liczba uczniów
1	2011/2012	532
2	2012/2013	531
3	2013/2014	496

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS.

Podobnie jak w przypadku szkół podstawowych zauważalny jest spadek liczby uczniów. Na terenie szkół gimnazjalnych również funkcjonują oddziały integracyjne (Gimnazjum w Dukli), które ułatwiają naukę dzieciom niepełnosprawnym.

Tabela nr 45. Liczba uczniów w gimnazjalnych oddziałach integracyjnych, 2011–2014

Lp.	Rok szkolny	Liczba uczniów
1	2011/12	10
2	2012/13	16
3	2013/14	14

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS.

Uczniowie klas trzecich na koniec roku szkolnego przystępują do egzaminu gimnazjalnego, który pozwala zweryfikować ich wiedzę nabytą podczas edukacji w gimnazjum i decyduje o ich dalszej nauce w szkołach ponadgimnazjalnych. W poniższej tabeli podano uśrednione wyniki testów gimnazjalnych w wybranych gimnazjach na terenie gminy w roku szkolnym 2013/14.

Tabela nr 46. Uśrednione wyniki z egzaminu gimnazjalnego w roku szkolnym 2013–2014

Lp.	Gimnazjum	Język polski	Historia i WOS	Matematyka	Przedmioty przyrodnicze	Język angielski		Język niemiecki	
						Poziom podstawowy	Poziom rozszerzony	Poziom podstawowy	Poziom rozszerzony
1	Dukla	70,0	59,0	48,0	52,0	64,0	38,0	46,0	–
2	Równe	74,0	63,3	55,0	57,5	65,3	–	56,0	–
3	Tylawa	57,5	49,0	37,9	43,1	49,0	–	48,5	–
4	Łęki Dukielskie	65,1	65,6	46,1	50,8	56,8	32,5	97,5	90,0
5	Jasionka	64,0	59,0	48,0	52,0	59,0	36,0	41,0	25,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Dukli.

Analiza wyników egzaminu gimnazjalnego w roku szkolnym 2013/14 potwierdza występowanie trudności w uzyskaniu satysfakcjonujących ocen z przedmiotów matematycznych i przyrodniczych, znacznie lepiej prezentują się wyniki otrzymane z przedmiotów humanistycznych.

Na terenie gminy funkcjonuje jedno liceum ogólnokształcące, które ma swoją siedzibę w Dukli. Liceum oferuje naukę na profilach: humanistycznym, matematyczno–geograficznym, mundurowo–sportowym i ratowniczo–medycznym. W poniższej tabeli podano liczbę uczniów w liceum ogólnokształcącym w latach 2011–2014.

Tabela nr 47. Liczba uczniów w liceum ogólnokształcącym w Dukli w latach 2011–2014

Lp.	Rok szkolny	Liczba uczniów
1	2011/12	76
2	2012/13	75
3	2013/14	73

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS.

Na podstawie tabeli można stwierdzić, że liczba uczniów utrzymuje się na bardzo zbliżonym poziomie w badanym okresie.

Końcowym egzaminem w liceum ogólnokształcącym jest matura, której wynik decyduje o dalszej edukacji uczniów na uczelniach wyższych. W tabeli przedstawiono uśrednione wyniki egzaminu maturalnego (wybrane przedmioty) uczniów z Liceum Ogólnokształcącego w Dukli z roku 2014.

Tabela nr 48. Poziom zdawalności egzaminu maturalnego w gminie Dukla, 2013/2014

Liczba maturzystów				
Ogółem	Zdało	%	Nie zdało	%
24	17	70,8	7	29,2
Przedmiot	Zdawalność		Średni wynik szkoły	
Język polski	91,7%		51,4%	
Matematyka	70,8%		39,7%	
Język angielski	82,6%		62,3%	
Język niemiecki	100,0%		38,0%	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Dukli.

W roku szkolnym 2013/2014 w liceum ogólnokształcącym w Dukli maturę zdało 70,8% maturzystów.

We wszystkich funkcjonujących w gminie szkołach uczniowie mogą uczyć się podstawowych języków obcych tj. przede wszystkim język angielski i niemiecki. W poniższej tabeli przedstawiono poziom dostępu do nauki języków obcych na terenie wszystkich szkół w gminie Dukla w latach 2011–2014.

Tabela nr 49. Dostęp do nauki jęz. obcych w szkołach na terenie gminy Dukla, 2011–2014

Język obcy nowożytny	Okres	Szkoła podstawowa	Gimnazjum	Liceum ogólnokształcące
Angielski	2011/12	X	X	X
	2012/13	X	X	X
	2013/14	X	X	X

Niemiecki	2011/12	X	X	X
	2012/13	X	X	X
	2013/14	Dodatkowy język obcy	X	X
Francuski	2011/12		X	
	2012/13		X	
	2013/14			

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS.

Dodatkowo w szkołach gimnazjalnych w latach 2011–2013 odbywały się również zajęcia z języka francuskiego, jednak w roku szkolnym 2013/2014 zrezygnowano z tych zajęć.

W dalszym ciągu w szkołach na terenie gminy Dukla istnieje problem stanowiący barierę dla podnoszenia atrakcyjności zajęć wychowania fizycznego. W części placówek uczniowie mogą ćwiczyć i uczestniczyć w grach zespołowych korzystając z wybudowanych orlików przy szkołach lub istniejących sal gimnastycznych. Jednak nie wszystkie szkoły mogą zaoferować uczniom ciekawe zajęcia gimnastyczne ze względu na brak sal gimnastycznych, co stanowi poważny problem zwłaszcza w okresie jesienno–zimowym, m.in. placówki w Tylawie, Równem, Jasionce, Głojscach i Wietrznie.

Zajęcia pozalekcyjne

Większość placówek szkolnych zlokalizowanych na terenie gminy oferuje bogaty program zajęć pozalekcyjnych, podczas których uczniowie rozwijają swoje pasje, pogłębiają wiedzę, przygotowują się do udziału w różnych konkursach, zawodach i egzaminach, spędzają czas w grupie osób o podobnych zainteresowaniach realizując ciekawe zadania i projekty.

Zajęcia dodatkowe mają charakter **pracy z uczniem słabym**, wtedy skoncentrowane są na pomocy psychologiczno–pedagogicznej, w tym m.in. zajęcia dydaktyczno–wyrównawcze, korekcyjno–kompensacyjne, terapeutyczne, czytelnicze, logopedyczne, lub dotyczą **pracy z uczniem zdolnym** rozwijając uzdolnienia i zainteresowania, w tym m.in. artystyczne: muzyczne, plastyczne, teatralne oraz przedmiotowe: literackie, komputerowe, matematyczne, przyrodnicze, historyczne, geograficzne, fizyczne.

Ważną rolę wychowawczą i ogólnorozwojową pełnią zajęcia sportowe realizowane w formie dodatkowych zajęć z wybranej dyscypliny sportowej lub sekcji sportowej, np. sekcja strzelecka.

Dla najmłodszych prowadzone są zajęcia świetlicowe oraz opiekuńczo–wychowawcze, starsi mogą uczestniczyć w zajęciach dotyczących bezpieczeństwa w ruchu drogowym, artystyczno–dziennikarskich, krajoznawczo–turystycznych, czy rozwijać się w kole wolontariatu, dla nich też przeznaczone są zajęcia przygotowawcze do konkursów, do egzaminów, konsultacje maturalne i zajęcia zawodoznawcze.

Istotne znaczenie mają również dodatkowe zajęcia językowe, organizowane zarówno na poziomie wyrównawczym jak i w formie kół językowych dla zainteresowanych.

Bez względu na wiek, dzieci i młodzież szkolna ma możliwość uczestnictwa w próbach zespołów wokalnno-tanecznych, w tym m.in. chór szkolny, schola, spotkaniach religijnych oraz wycieczkach edukacyjnych stanowiących urozmaicenie procesu kształcenia.

Dukla na tle innych ośrodków

Gmina Dukla w roku 2013 przeznaczyła ponad 40 % ogółu wydatków budżetowych na oświatę i wychowanie, co stanowi największą część wszystkich wydatków gminy.

Poniżej przedstawiono porównanie wyników uzyskanych przez uczniów szkół podstawowych i gimnazjów w stosunku do średniej powiatowej i wojewódzkiej. W obu przypadkach uśrednione wyniki uzyskane w placówkach na terenie gminy są nieznacznie niższe od średnich powiatowych i wojewódzkich.

Tabela nr 50. Uśrednione wyniki szóstoklasistów w roku szkolnym 2013/2014

Lp.	Wyszczególnienie	Ocena w %
1	Gmina Dukla	58,0
2	Powiat krośnieński	63,0
3	Województwo	66,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Dukli.

Tabela nr 51. Uśrednione wyniki punktowe testów gimnazjalnych w gminie Dukla w roku szkolnym 2013/14 na tle powiatu i województwa

Lp.	Przedmiot	Gmina Dukla	powiat krośnieński	województwo podkarpackie
1	Język polski	68,0	69,0	70,0
2	Historia i WOS	57,0	58,8	59,7
3	Matematyka	49,0	49,0	49,0
4	Przedmioty przyrodnicze	47,9	52,5	53,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Dukli.

W dalszej części przedstawiono wyniki oraz zdawalność egzaminu maturalnego w gminie na tle powiatu, województwa i kraju.

Tabela nr 52. Uśrednione wyniki matur w LO w Dukli w roku szkolnym 2012/2013 na tle powiatu, województwa i kraju

Lp.	Przedmiot	Zdawalność	LO w Dukli	powiat	województwo	Kraj
1	Język polski	91,7%	51,4%	52,2%	50%	51%
2	Matematyka	70,8%	39,7%	44,7%	49%	48%
3	Język angielski	82,6%	62,3%	61,2%	67%	69%
4	Język niemiecki	100,0%	38,0%	62%	67%	68%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Dukli.

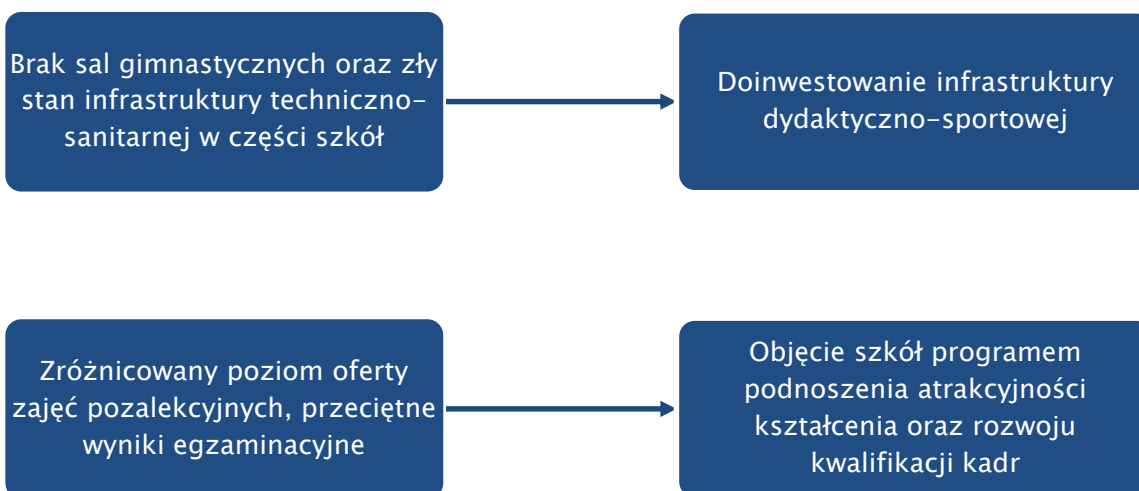

Tabela nr 53. Uśrednione wyniki matur z przedmiotów dodatkowych w LO w Dukli w roku szkolnym 2012/2013 na tle powiatu, województwa i kraju – Przedmioty zdawane dodatkowo p. podstawowy

Przedmiot	LO w Dukli	powiat	województwo	Kraj
Profil podstawowy				
Biologia	38,4%	32,40%	36%	35%
Geografia	52,0%	40,70%	45%	45%
Historia	57,0%	48,50%	48%	47%
Wiedza o społeczeństwie	59,0%	43,60%	46%	46%
Język niemiecki	94,0%	77,70%	58%	63%
Profil rozszerzony				
Chemia	56,7%	55,30%	50%	50%
Matematyka	32,0%	40,70%	44%	42%
Język angielski	60,6%	55,60%	64%	66%

Źródło: Opracowanie własne na podst. danych z Urzędu Miejskiego w Dukli

Problemy i potrzeby rozwojowe w dziedzinie edukacji

II.4.2. Opieka przedszkolna

Na terenie gminy funkcjonuje jedno przedszkole gminne w Dukli oraz 8 oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych w następujących miejscowościach: Dukla, Głojсце, Iwla, Równе, Wietrzno, Jasionka, Tylawa, Łęki Dukielskie. W poniższej tabeli ujęto wykaz wszystkich placówek wychowania przedszkolnego na terenie całej gminy.

Tabela nr 54. Zestawienie placówek wychowania przedszkolnego w Gminie Dukla

Lp.	Wyszczególnienie
1	Przedszkole Gminne w Dukli
2	Oddział Przedszkolny przy Zespole Szkół nr 1 w Dukli
3	Oddział Przedszkolny przy Szkole Podstawowej w Głojscach
4	Oddział Przedszkolny przy Szkole Podstawowej w Iwli
5	Oddział Przedszkolny przy Szkole Podstawowej w Równem
6	Oddział Przedszkolny przy Szkole Podstawowej w Wietrznie
7	Oddział Przedszkolny przy Szkole Podstawowej w Jasionce
8	Oddział Przedszkolny przy Szkole Podstawowej w Tylawie
9	Oddział Przedszkolny przy Szkole Podstawowej w Łękach Dukielskich

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Dukli.

W przedszkolu gminnym funkcjonują oddziały dla dzieci od 2,5 do 6 roku życia. Liczba oddziałów w przedszkolu gminnym uzależniona jest od liczby dzieci w danym wieku. Dane dotyczące liczby oddziałów-grup w przedszkolu gminnym przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela nr 55. Dane dotyczące Przedszkola Gminnego w Dukli w latach 2011–2015

Okres	Liczba oddziałów w przedszkolu	Liczba dzieci
2011/12	5	124
2012/13	6	146
2013/14	7	175
2014/15	7	174

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Dukli.

Kolejna tabela przedstawia liczbę dzieci uczęszczających do placówek przedszkolnych na terenie gminy w latach 2011–2014.

Tabela nr 56. Liczba dzieci w placówkach przedszkolnych w latach 2011–2014

Placówki przedszkolne	Liczba placówek przedszkolnych			Liczba dzieci		
	2011 / 2012	2012 / 2013	2013 / 2014	2011 / 2012	2012 / 2013	2013 / 2014
Dukla	1	1	1	67	58	47

Wietrzno	1	1	1	17	10	10
Iwla	1	1	1	16	15	18
Głojsce	1	1	1	16	15	14
Równe	1	1	1	23	31	43
Tylawa	1	1	1	25	14	11
Łęki Dukielskie	1	1	1	19	17	28
Jasionka	1	1	1	20	20	17
Razem	8	8	8	203	180	188
Razem z Przedszkolem Gminnym	9	9	9	327	326	363

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Dukli.

Zauważalny jest ok. 10% wzrost liczby dzieci korzystającej z opieki przedszkolnej w latach 2011–2014, natomiast liczba placówek wychowania przedszkolnego na terenie całej gminy w badanym okresie pozostawała na niezmiennym poziomie.

Problemy i potrzeby rozwojowe w dziedzinie opieki przedszkolnej

Braki w zakresie wyposażenia placówek wychowania przedszkolnego (np. meble, gry dydaktyczne, zabawki, sprzęt multimedialny)

Zakup i unowocześnienie wyposażenia w placówkach przedszkolnych

Niedostosowanie pomieszczeń parterowych w zespołach szkolnych do potrzeb prowadzenia oddziałów przedszkolnych (dotyczy części miejscowości gminy)

Adaptacja obiektów szkolnych w celu dostosowania do obowiązujących norm prawnych

Brak programu podnoszenia kwalifikacji kadr

Wdrożenie systemu szkoleń i studiów podyplomowych dla kadry opiekuńczo-wychowawczej

II.4.3. Ochrona zdrowia

Na terenie gminy nie ma publicznych ośrodków zdrowia, natomiast funkcjonuje 5 niepublicznych zakładów opieki zdrowotnej. Zakłady prowadzą działalność w pomieszczeniach dawnych ośrodków zdrowia, przychodni rejonowej w Dukli oraz w budynkach prywatnych. W tabeli znajduje się wykaz wszystkich zakładów opieki zdrowotnej działających na terenie gminy.

Tabela nr 57. Niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej w roku 2014 na terenie gminy Dukla

Lp.	Zakład opieki Zdrowotnej	Miejscowość
1	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej VIVA Sp. z o.o., 38-450 Dukla ul. Słowacka 11	Dukla, Iwla, Równe
2	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej MEDICUS – DUKLA Sp. z o.o., 38-450 Dukla ul. Trakt Węgierski 16	Dukla
3	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej REVITA Sp. z o.o., 38-450 Dukla ul. Parkowa 5	Dukla
4	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej PILNY-MED, 38-456 Łęki Dukielskie 66	Łęki Dukielskie
5	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej VITA – Grupowa Praktyka Lekarzy Rodzinnych s.c. 38-430 Miejsce Piastowe ul. Dworska 14	Jasionka

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Dukli.

Zakłady opieki zdrowotnej skoncentrowane są głównie w Dukli, co ogranicza dostęp do opieki medycznej większości mieszkańcom gminy.

Z danych wynika, że liczba porad lekarskich z roku na rok wzrasta, co może świadczyć o rosnącym zapotrzebowaniu na opiekę zdrowotną i większej świadomości zdrowotnej mieszkańców gminy.

Tabela nr 58. Liczba porad lekarskich na terenie gminy w latach 2012–2013

Wyszczególnienie	okres	Gmina Dukla
Podstawowa opieka zdrowotna – porady lekarskie ogółem	2012 r.	60 091
	2013 r.	61 372
Ambulatoryjna opieka zdrowotna – porady lekarskie ogółem	2012 r.	72224
	2013 r.	74191

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS.

Na terenie gminy działają apteki (wyłącznie Dukla) i punkty apteczne (Równe, Jasionka). Brak aptek lub punktów aptecznych w pozostałych miejscowościach oznacza utrudniony dostęp do lekarstw dla wszystkich mieszkańców gminy, szczególnie tych, którzy zamieszkują najdalej położone miejscowości. W tabeli przedstawiono liczbę punktów farmaceutycznych w poszczególnych latach.

Tabela nr 59. Apteki i punkty apteczne na terenie gminy Dukla w latach 2011–2013

Lp.	Wyszczególnienie	2011 r.	2012 r.	2013 r.
1	Apteki	3	5	5
2	Punkty apteczne	4	3	3
3	Razem	7	8	8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS.

Z tabeli wynika, że w porównaniu do 2011 roku, liczba aptek wzrosła kosztem punktów aptecznych, niemniej jednak ogólna liczba jednostek farmaceutycznych wzrosła o jedną pozycję względem istniejących w badanym okresie.

Tabela nr 60. Liczba ludności na aptekę ogólnodostępną na terenie gminy w latach 2011–2013

Lp.	Ludność na aptekę ogólnodostępną/punkt apteczny		
	2011 r.	2012r.	2013r.
1	2 121	1 852	1 853

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS.

Na podstawie powyższych danych można zatem stwierdzić, że w porównaniu do roku 2011, liczba osób przypadających na jedną aptekę ogólnodostępną lub punkt apteczny zmniejszyła się, co jest związane z otwarciem nowych aptek w 2012 r.

W gminie nie funkcjonują żłobki, w których opieką byłyby objęte dzieci do lat trzech, chociaż na podstawie poniższego zestawienia widać pewien potencjał popytowy i można przyjąć, że pewnie część rodzin mogłaby być zainteresowana skorzystaniem z takiej pomocy.

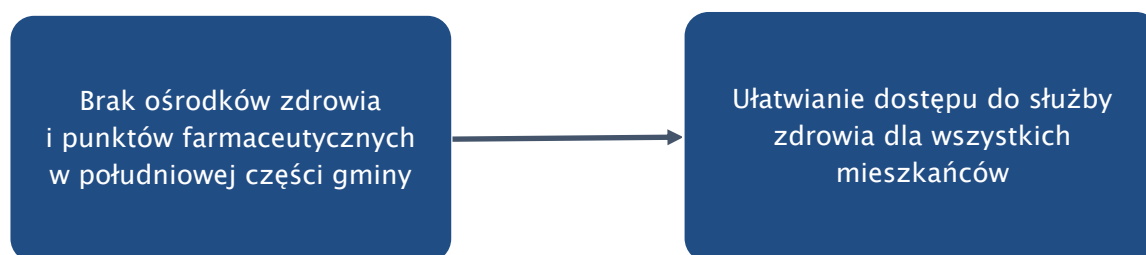
Tabela nr 61. Dzieci w wieku do lat 3 na terenie gminy Dukla w latach 2011–2013

Wyszczególnienie	2011 r.	2012 r.	2013 r.
Dzieci na wsi	423	414	402
Dzieci w mieście	69	63	56
Razem	492	477	458

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS.

Z danych wynika, że zarówno na wsi, jak i w mieście, liczba dzieci do lat 3 stopniowo maleje.

Problemy i potrzeby rozwojowe w dziedzinie ochrony zdrowia

II.4.4. Opieka społeczna

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Dukli jest gminną jednostką organizacyjną, utworzoną w 1990 r., realizuje zadania z zakresu pomocy społecznej w formie finansowej i rzeczowej, tj.: przyznawanie świadczeń rodzinnych, wypłacanie zasiłków okresowych, celowych, stałych, funduszu alimentacyjnego, opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalno-zdrowotne i rentowe, organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, praca socjalna. W gminie funkcjonuje Środowiskowy Dom Samopomocy w Cergowej będący ośrodkiem wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, które w wyniku upośledzenia niektórych funkcji organizmu lub zdolności adaptacyjnych wymagają pomocy do życia w środowisku rodzinnym i społecznym, w szczególności w celu zwiększenia zaradności i samodzielności życiowej, a także ich integracji społecznej. Dom jest elementem realizowanej w Gminie strategii zapewnienia osobom z zaburzeniami psychicznymi oparcia społecznego pozwalającego im na zaspokojenie ich podstawowych potrzeb życiowych, usamodzielnienie i integrację społeczną rozumianą jako przywrócenie możliwości pełnienia powszechnie dostępnych w danej społeczności ról społecznych. Dom został utworzony na mocy Uchwały Nr XLII/247/05 Rady Miejskiej w Dukli z dnia 27 października 2005 r. Jest jednostką organizacyjną Gminy Dukla. Celem ŚDS jest rehabilitacja społeczna, budowanie sieci oparcia społecznego poprzez współpracę z organizacjami społecznymi, instytucjami i środowiskiem lokalnym oraz pomoc rodzinom podopiecznych w formie pomocy półstacjonarnej.

Według danych z 2013 r. blisko tysiąc gospodarstw korzystało z pomocy społecznej, przy czym ok. 75% znajdowało się poniżej kryterium dochodowego, co przedstawia poniższa tabela. Widoczny jest wzrost zubożenia społeczeństwa względem roku poprzedniego.

Tabela nr 62. Liczba gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej wg kryterium dochodowego w latach 2012–2013 w gminie Dukla

Wyszczególnienie	Gospodarstwa domowe korzystające z opieki społecznej	
	2012 r.	2013 r.
Ogółem	850	960
Poniżej kryterium dochodowego	650	739
Powyżej kryterium dochodowego	200	221

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS.

W przeliczeniu na liczbę osób – 20 % spośród wszystkich mieszkańców skorzystało z opieki społecznej, natomiast w przypadku 16% osób ich dochód na osobę był poniżej kryterium dochodowego, co przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 63. Liczba osób w gospodarstwie domowym korzystających z pomocy społecznej wg kryterium dochodowego i ekonomicznych grup wieku w latach 2012–2013 w gminie Dukla

Wyszczególnienie	Osoby w gospodarstwach domowych korzystające z opieki społecznej	
	2012 r.	2013 r.
Ogółem	2 696	3 011
Poniżej kryterium dochodowego	2 123	2 355
Powyżej kryterium dochodowego	574	656

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS.

W kolejnej tabeli umieszczono dane dotyczące liczby rodzin otrzymujących zasiłki rodzinne na dzieci oraz liczbę dzieci, na które rodzice otrzymali zasiłki. Skalę zjawiska przedstawia ok. 50% udział dzieci w wieku do 17 lat, na które rodzice uzyskali pomoc w stosunku do ogólnej liczby dzieci w tym wieku.

Tabela nr 64. Liczba osób korzystających ze świadczeń rodzinnych w latach 2012–2014

Wyszczególnienie	Osoby korzystające ze świadczeń rodzinnych	
	2012 r.	2013 r.
Rodziny, które otrzymały zasiłki rodzinne dla dzieci	837	791
Dzieci, na które rodzice otrzymali zasiłki rodzinne	1702	1604
Dzieci w wieku do 17 lat, na które rodzice otrzymali zasiłki rodzinne	1527	1429
Udział dzieci w wieku do 17 lat, na które rodzice otrzymali zasiłki rodzinne w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku [%]	50,4	48,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS.

Łączna wartość świadczeń i zasiłków rodzinnych przedstawiona w poniższej tabeli w znacznym stopniu decyduje o wydatkach budżetowych gminy w zakresie pomocy społecznej. W 2013 r. wartość wydatków gminy w zakresie pomocy społecznej stanowiła 25% wydatków ogółem i przekroczyła 11 mln zł.

Tabela nr 65. Kwoty świadczeń rodzinnych wypłacanych w latach 2012–2014 w gminie Dukla

Wyszczególnienie	Kwoty świadczeń rodzinnych	
	2012 r.	2013 r.
Kwota świadczeń rodzinnych [tys. zł]	4 522	4 702
Kwota zasiłków rodzinnych [tys. zł]	2 994	2 993
Kwota zasiłków pielęgnacyjnych [tys. zł]	814	809

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS.

W 2014 r. wartość wydatków na pomoc społeczną w gminie kształtowała się na poziomie ok. 11 200 tys. zł, nieznacznie wzrosła w stosunku do roku 2013. Szczegółowy rodzaj oraz wielkość świadczeń w przeliczeniu na liczbę rodzin oraz przypadające kwoty przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela nr 66. Świadczenia pomocy społecznej w 2014 r. w gminie Dukla

Rodzaj świadczenia	2014 r.	
	Ilość	Kwota [zł]
Zasiłek stały	116 rodzin	508 541,00
Zasiłek okresowy	643 osoby	2 069 711,00
Zasiłek celowy i pomoc w naturze	316 osób	101 424,00
Zasiłek celowy na dożywianie	316 osób	100 300,00
Posiłek	345 osób	286 226,00
Składki na ubezpieczenie zdrowotne	94 osoby	40 401,00
Opłaty za DPS	17 osób	407 795,00
Świadczenia rodzinne	2 232 rodziny	4 322 190,00

Zasiłek pielęgnacyjny	402 rodziny	791 010,00
Świadczenie opiekuńcze	86 osób	1 821 044,00
Specjalny zasiłek opiekuńczy	8 osób	58 292,00
Składki emerytalno-rentowe	72 osoby	184 111,00
Składki zdrowotne	55 osób	19 087,00
Fundusz alimentacyjny	109 osób	443 400,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS.

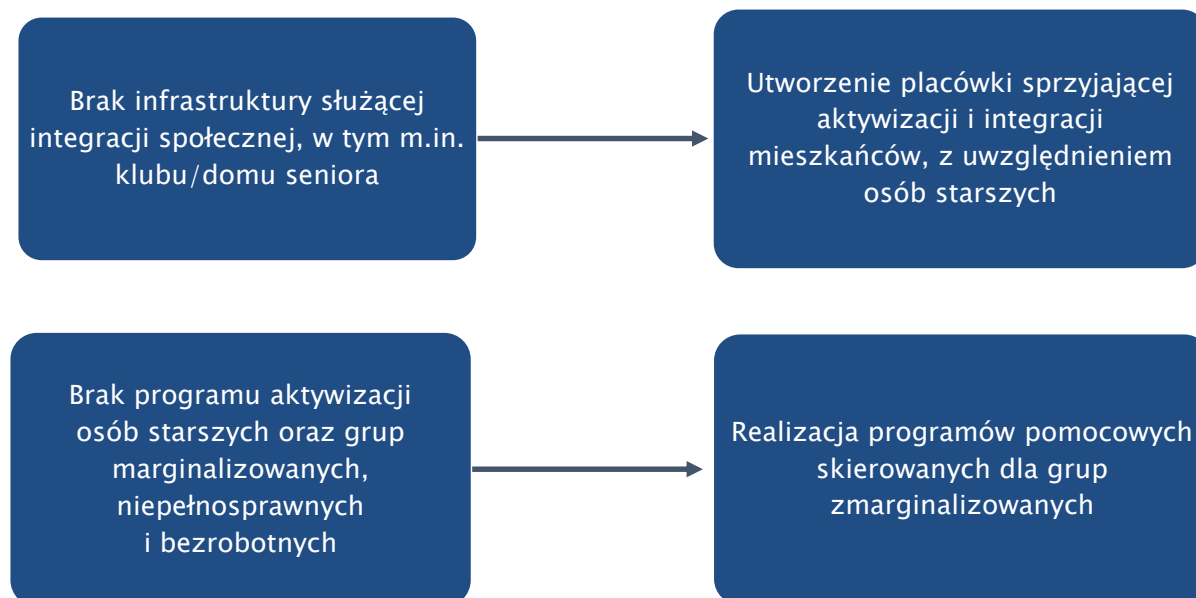
Wśród głównych powodów korzystający ze środków pomocy społecznej w 2014 r. najczęściej wymieniali ubóstwo, bezrobocie oraz niepełnosprawność i długotrwałą, lub ciężką chorobę. Szczegóły przedstawiono w kolejnej tabeli.

Tabela nr 67. Główne powody przyznawania pomocy rodzinom w gminie w 2014 r.

Wyszczególnienie	Główne powody korzystania z pomocy społecznej
Ubóstwo	56 %
Bezrobocie	54 %
Niepełnosprawność i długotrwała, lub ciężka choroba	30 %
Problemy opiekuńczo wychowawcze	10 %
Przemoc	70 rodzin

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Dukli.

Problemy i potrzeby rozwojowe w dziedzinie opieki społecznej

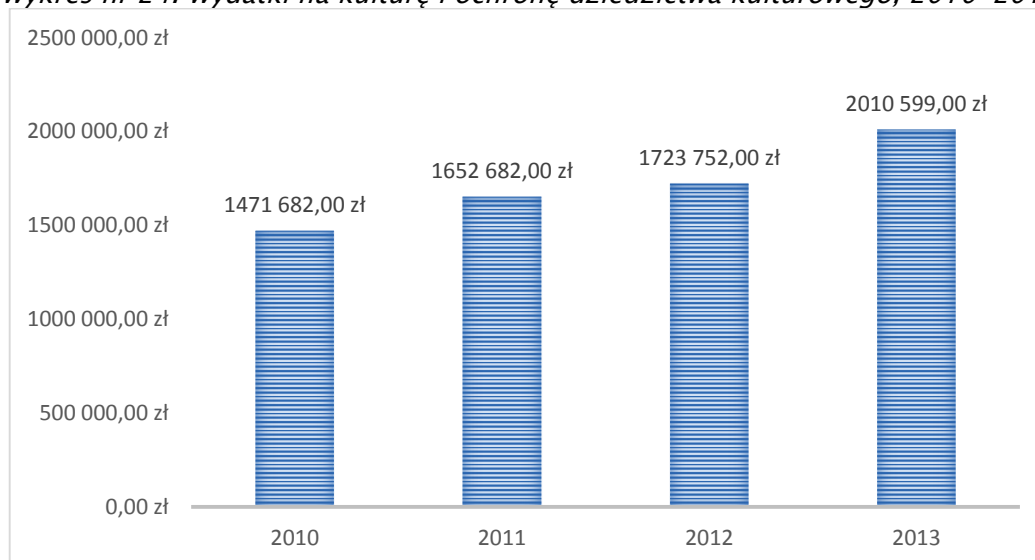

II.4.5. Kultura

Działalność kulturalną na terenie Gminy Dukla prowadzą instytucje kultury: Ośrodek Kultury, Biblioteka Publiczna, muzea, a także liczne organizacje pozarządowe.

Na przestrzeni ostatnich lat obserwowany jest wzrost wydatków z budżetu Gminy na kulturę i ochronę dziedzictwa kulturowego.

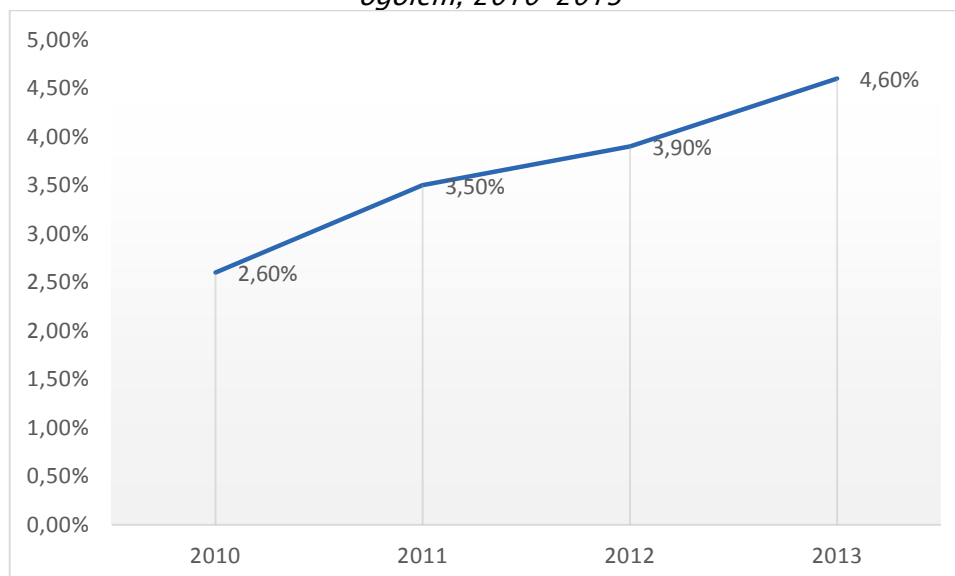
Wykres nr 24. Wydatki na kulturę i ochronę dziedzictwa kulturowego, 2010–2013

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych (www.stat.gov.pl)

W 2013 r. udział wydatków z budżetu Gminy na kulturę i ochronę dziedzictwa kulturowego wzrósł o 77% względem roku 2010.

Wykres nr 25. Udział wydatków na kulturę i ochronę dziedzictwa kulturowego w wydatkach ogółem, 2010–2013

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych (www.stat.gov.pl)

Samorządową instytucją kultury, powołaną na mocy uchwały Rady Miejskiej, jest Ośrodek Kultury w Dukli. Jego misją jest kształtowanie świadomych odbiorców i twórców kultury na terenie Gminy, a przedmiotem działalności – rozbudzanie i zaspokajanie potrzeb kulturalnych mieszkańców gminy i innych osób oraz dbałość o zachowanie i kultywowanie dziedzictwa kulturowego regionu. Siedziba Ośrodka znajduje się przy ul. Kościuszki 4. Od grudnia 2014 r. Ośrodek Kultury prowadzi Transgraniczne Centrum Wymiany Kulturalnej, na potrzeby którego zaadaptowany został budynek przy ul. Trakt Węgierski 38. Remont i przebudowa obiektu zostały sfinansowane ze środków Programu Współpracy Transgranicznej Polska – Słowacja 2007–2013.

Do zadań Ośrodka Kultury należy m.in.: edukacja kulturalna społeczeństwa poprzez upowszechnianie kultury, rozpoznawanie, rozbudzanie i zaspokajanie potrzeb kulturalnych wszystkich grup społecznych, promowanie młodych talentów, promowanie rozwoju ruchu turystycznego, wyrównywanie szans w dostępie do kultury, tworzenie warunków dla rozwoju folkloru i rękodzieła artystycznego, popularyzacja i promocja twórczości teatralnej, muzycznej, malarskiej, filmowej, organizowanie spektakli, koncertów i innych imprez kulturalnych, prowadzenie kół zainteresowań, tworzenie zespołów artystycznych.

Ośrodek organizuje konkursy, festiwale, przeglądy propagujące różne kierunki kultury i sztuki. Prowadzi zespoły: tańca nowoczesnego „GABI”, tańca ludowego „Gabi 2”, tańca towarzyskiego „STEP”, śpiewaczy „MALI ŁĘCZANIE” w Łękach Dukielskich oraz obrzędowo-śpiewaczy „SZAROTKA-DUKLANIE”. Ponadto wypracowane zostały nowe formy zajęć artystyczno-edukacyjnych w zakresie wyrównywania szans i dostępu do kultury, które cieszą się znacznym zainteresowaniem. Są to : szkołka baletowa dla dzieci, ognisko muzyczne prowadzące naukę gry na gitarze, keyboardzie, skrzypcach, studio wokalne „Bel Canto”, zajęcia z rysunku i malarstwa. Wszystkie te propozycje mają na celu kształtowanie indywidualnych potrzeb i rozwijanie uzdolnień. W organizowanych zajęciach bierze udział ogółem ok. 200 osób (dzieci, młodzieży i dorosłych). Na razie brakuje jednak inicjatyw skierowanych do grupy wiekowej 50+.

Ośrodek organizuje imprezy o zasięgu lokalnym i powiatowym, m.in. Powiatowy Konkurs Kolęd i Pastorałek, Powiatowy Przegląd Piosenki Znanej i Lubianej, plenery malarskie, kiermasz bożonarodzeniowy „Podzielmy się Miłością”, Święto Chleba, Dni Dukli, Sobótkowe Spotkania z Folklorem. Placówka współpracuje z wieloma ośrodkami kultury w regionie i na Słowacji, instytucjami oraz przedsiębiorcami. Znaczącą rolę odgrywa współpraca z organizacjami społecznymi, w tym przede wszystkim z Lokalną Grupą Działania „Kraina Nafty”, Stowarzyszeniem „Jedność” w Łękach Dukielskich, Stowarzyszeniem na rzecz Zachowania Dziedzictwa Żydów Ziemi Dukielskiej „Sztetl” w Dukli, sołectwami oraz Kołami Gospodyń Wiejskich w Barwinku, Tylawie, Głojscach, Iwli, Równem, Łękach Dukielskich, Głojscach, Wietrznie, Cergowej.

W 2014 roku zrealizowano łącznie 61 przedsięwzięć własnych oraz z udziałem Ośrodka Kultury, jego zespołów i solistów. Działania Ośrodka skupiają się jednak głównie na obszarze miasta. Na terenach wiejskich rzadziej odbywają się wydarzenia kulturalne, głównie ze względu na trudności organizacyjne (m.in. brak mobilnej sceny). W wielu sołectwach brakuje aktywnej działalności kulturalnej prowadzonej na bazie domów ludowych.

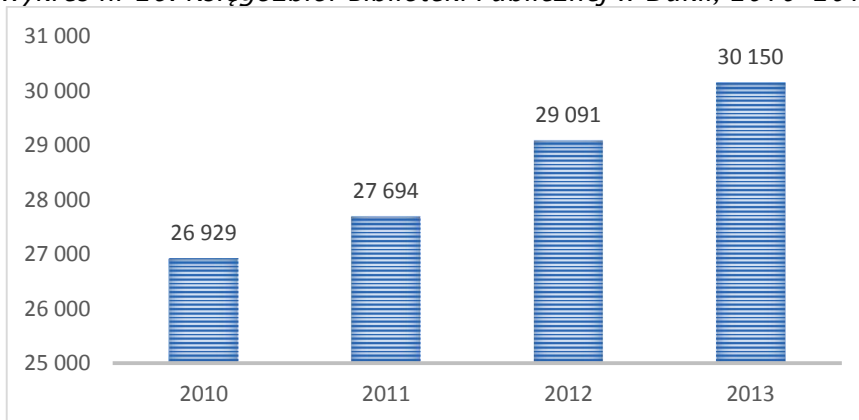
Organizację imprez masowych utrudnia brak amfiteatru lub innego stałego miejsca profesjonalnie przystosowanego dla wydarzeń plenerowych o szerokim zasięgu.

Ośrodek Kultury prowadził kino „Promień”, które zawiesiło swoją działalność.

Niezwykle istotną rolę w życiu kulturalnym Gminy pełnią organizacje pozarządowe, organizujące m.in. takie imprezy, jak: Łemkowski Kermesz w Olchowcu, Święto Łemkowskiej Kultury i Tradycji „Od Rusal do Jana” w Zydranowej, Spotkania Folklorystyczne „Zachować dla Przyszłych Pokoleń” w Łękach Dukielskich.

Na terenie Gminy działa Biblioteka Publiczna, która udostępnia literaturę dla dzieci i dorosłych. Na uwagę zasługuje systematyczne zwiększanie księgozbioru. W 2013 r. przekroczył on 30 tys. woluminów.

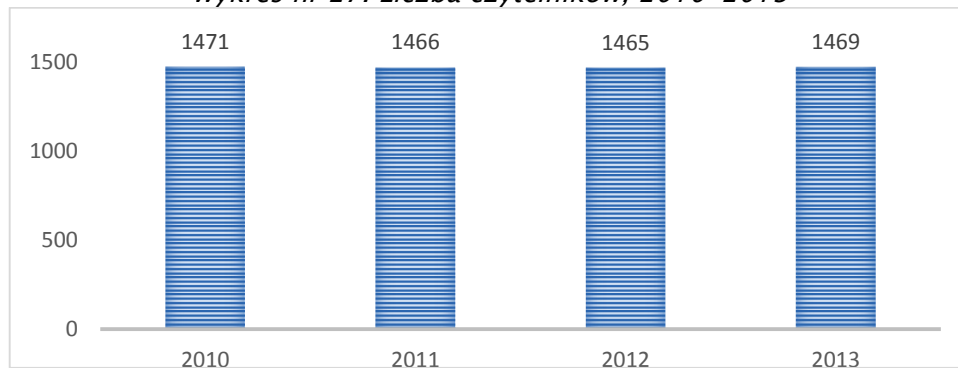
Wykres nr 26. Księgozbiór Biblioteki Publicznej w Dukli, 2010–2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych (www.stat.gov.pl)

Liczba czytelników na przestrzeni ostatnich lat utrzymuje się na podobnym poziomie. Na 1000 mieszkańców przypada 99 czytelników.

Wykres nr 27. Liczba czytelników, 2010–2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych (www.stat.gov.pl)

Biblioteka prowadzi działalność w zakresie promocji czytelnictwa. Organizuje lekcje biblioteczne oraz zajęcia edukacyjne, bierze udział w ogólnopolskich akcjach promujących literaturę (np. Tydzień Bibliotek, akcja „Z książką na walizkach”), organizuje spotkania autorskie z pisarzami literatury dziecięcej i młodzieżowej.

Biblioteka udostępnia bezpłatnie komputery z dostępem do Internetu. Budynek, w którym się znajduje jest wyposażony w udogodnienia dla osób niepełnosprawnych. Problemem jest brak

bazy lokalowej odpowiedniej dla organizacji imprez oraz brak miejsca na zorganizowanie czytelní.

Na terenie Gminy działają następujące muzea:

- Muzeum Historyczne – Pałac w Dukli – samorządowa instytucja kultury, prowadzona przez Powiat Krośnieński. Muzeum mieści się w części zespołu pałacowo – parkowego Mniszchów z II połowy XVIII w., który obecnie jest własnością rodziny Tarnowskich. Zgromadzone w nim zostały m.in. kolekcje militariów i broni ciężkiej, pamiątki z historii regionu oraz pamiątki po właścicielach dóbr dukielskich, eksponaty związane z kanonizacją św. Jana z Dukli. Regularnie organizowane są także wystawy czasowe. Muzeum prowadzi działalność badawczą – rozwojową oraz edukacyjną.
- Muzeum Kultury Łemkowskiej w Zyndranowej – skansen prowadzony przez Towarzystwo na rzecz Rozwoju Muzeum Kultury Łemkowskiej w Zyndranowej. Ekspozycja muzealna prezentuje zabytkowe obiekty i wyposażenie domostw, wystawę dzieł sztuki łemkowskiej, militaria z okresu I i II wojny światowej. Corocznie organizowane jest święto tradycji łemkowskiej „Od Rusal do Jana”.
- Muzeum Łemkowskie w Olchowcu – prywatna placówka prezentująca eksponaty związane z kulturą i tradycją łemkowską na terenie zabytkowej zagrody z początku XX w.

Gmina Dukla posiada bardzo bogatą historię i związane z nią dziedzictwo kulturowe. W rejestrze zabytków znajduje się ponad 60 obiektów oraz liczne zabytki ruchome, stanowiące w większości wyposażenie kościołów.

Tabela nr 63. Najważniejsze zabytki z terenu Gminy Dukla

Lp.	Najważniejsze zabytki terenu Gminy Dukla
1.	Zespół pałacowo – parkowy w Dukli – XVII/XVIII w.
2.	Zespół dworski w Cergowej – XVIII/XIX w.
3.	Zespół klasztorny OO. Bernardynów w Dukli – XVIII w.
4.	Kościół parafialny pw. św. Marii Magdaleny w Dukli – XVIII w.
5.	Kościół parafialny pw. Wniebowzięcia N.P. Marii w Jasionce – XVIII w.
6.	Kościół pw. św. Michała Archanioła w Wietrznie – XVIII w.
7.	Pustelnia św. Jana z Dukli w Trzcianie – XIX/ XX w.
8.	Cerkiew grekokatolicka pw. Opieki Marii (obecnie kościół rzymskokatolicki) w Chyrowej – XVIII w.
9.	Cerkiew grekokatolicka pw. Przeniesienia Relikwii Św. Mikołaja w Olchowcu – XIX/XX w.
10.	Cerkiew grekokatolicka (obecnie kościół rzymskokatolicki) w Trzcianie – XIX w.
11.	Cerkiew grekokatolicka (obecnie kościół rzymskokatolicki) w Tylawie – XVIII w.
12.	Cerkiew pw. Narodzenia Bogurodzicy (obecnie kościół rzymskokatolicki) w Zawadce Rymanowskiej – XIX w.
13.	Synagoga w Dukli – XVIII w.
14.	Cmentarz Żydowski (stary i nowy) w Dukli – XVIII w.
15.	Ratusz w Dukli –XVII/ XVIII w.
16.	Zagroda łemkowska w Zyndranowej – XIX w.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Dukli.

Ponadto w gminnej ewidencji zabytków znajduje się ponad 230 obiektów, wśród nich m.in. historyczne kościoły, kapliczki, cmentarze, domy, wiatraki i inne obiekty przemysłowe, szkoły, miejsca pamięci narodowej. Oprócz zabytków, które znajdują się w bardzo dobrej kondycji,

występują także takie, które wymagają pilnych prac konserwatorskich. Część cennych obiektów popadła w ruinę (np. synagoga i cmentarz żydowski w Dukli). Często obiekty zabytkowe nie są właściwie wyeksponowane w przestrzeni. Nie są także oznakowane w jednolity, atrakcyjny sposób.

Dukla na tle innych ośrodków – kultura

Gmina Dukla znajduje się wśród ośrodków, które na kulturę i ochronę dziedzictwa kulturowego w 2013 r. przeznaczyły ponad 4,5% ogółu wydatków budżetowych. Świadczy to o pozytywnym klimacie dla rozwoju tej dziedziny życia.

Tabela nr 64. Wydatki budżetów gmin na kulturę w 2013 r.

Wyszczególnienie	Udział wydatków budżetu gminy na kulturę i ochronę dziedzictwa kulturowego w wydatkach ogółem [%]
Dukla	4,60
Jedlicze	4,23
Rymanów	4,69
Zagórz	4,79
Brzostek	1,69
Woj. Podkarpackie	3,51
Powiat krośnieński	4,65
M. Krosno	3,46

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych (www.stat.gov.pl)

Jeżeli chodzi o liczbę imprez oświatowych organizowanych przez muzea, w Dukli nie jest ona wysoka. Wysoki jest natomiast wskaźnik zwiedzających muzea na 10 tys. mieszkańców. Należy jednak sądzić, że większość zwiedzających stanowią turyści przyjeżdżający spoza Gminy.

Liczba imprez zorganizowanych przez Ośrodek Kultury w porównaniu z innymi gminami nie jest wysoka. Jednakże należy zwrócić uwagę na znaczącą liczbę ich uczestników. Każda impreza zorganizowana przez Ośrodek Kultury w Dukli przyciągnęła średnio 427 osób, co jest najwyższym wynikiem spośród porównywanych gmin. Wynik ten świadczy o wysokiej atrakcyjności i popularności imprez.

Tabela nr 65. Działalność muzeów i ośrodków kultury w 2013 r.

Wyszczególnienie	Imprezy oświatowe w muzeach na 10 tys. mieszkańców	Zwiedzający muzea na 10 tys. mieszkańców	Liczba imprez organizowanych przez domy i ośrodki kultury	Liczba uczestników imprez organizowanych przez domy i ośrodki kultury
Dukla	16,2	17154	40	17112
Jedlicze	58,1	7161	72	21317
Rymanów	–	–	102	18955
Zagórz	–	–	119	14192
Brzostek	–	–	37	6890
Woj. Podkarpackie	30,0	4944	dane nieporównywalne	
Powiat krośnieński	14,1	583		
M. Krosno	33,7	3582		

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych (www.stat.gov.pl)

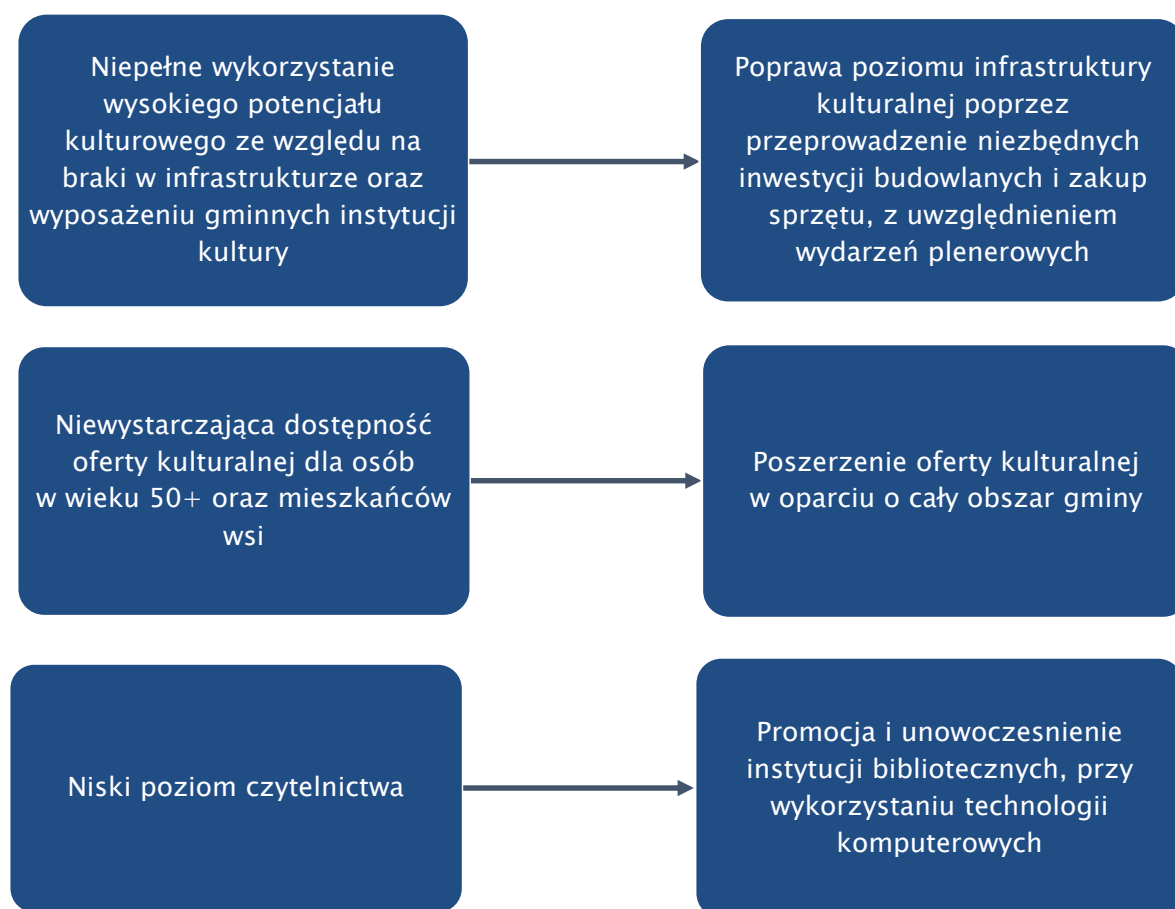
W porównaniu z wybranymi ośrodkami Dukla charakteryzuje się niskimi wskaźnikami w zakresie czytelnictwa – najniższą wielkością księgozbioru na 1000 mieszkańców oraz jednym z najniższych wskaźników liczby czytelników na 1000 mieszkańców.

Tabela nr 66. Czytelnictwo w 2013 r.

Wyszczególnienie	Księgozbiór na 1000 ludności [wol.]	Czytelnicy na 1000 ludności [os.]
Dukla	2034	99
Jedlicze	4006	160
Rymanów	3798	91
Zagórz	4751	171
Brzostek	3493	133
Woj. Podkarpackie	4075	169
Powiat krośnieński	3732	122
M. Krosno	5805	376

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych (www.stat.gov.pl)

Problemy i potrzeby rozwojowe w dziedzinie kultury

II.4.6. Sport

Na terenie Gminy Dukla prowadzi działalność 14 klubów sportowych, które specjalizują się w takich dyscyplinach jak: piłka nożna, piłka siatkowa, tenis stołowy, szachy, jazda na nartach. Z ofert klubów sportowych korzysta łącznie ponad 500 osób (dzieci, młodzież i dorośli).

Tabela nr 67. Kluby sportowe w 2014 r.

Lp.	Kluby sportowe w 2014 r.
1.	Klub Sportowy "Przełęcz" Dukla
2.	Wiejski Klub Sportowy "Beskid" w Równem
3.	Ludowy Klub Sportowy "Zorza" w Łękach Dukielskich
4.	Ludowy Klub Sportowy "Iwotka" w Iwli
5.	Uczniowsko-Ludowy Klub Sportowy "Huragan" w Jasionce
6.	Uczniowski Klub Sportowy TKKF MOSiR Dukla
7.	Uczniowski Klub Sportowy "Cis" w Jasionce
8.	Uczniowski Klub Sportowy "Beskid" Głójsce
9.	Uczniowski Klub Sportowy w Łękach Dukielskich
10.	Uczniowski Klub Sportowy "Rekord" w Iwli
11.	Uczniowsko Ludowy Klub Sportowy "Grodzisko" Wietrzno
12.	Uczniowski Klub Sportowy "Perła" Wietrzno
13.	Siatkarski Klub Sportowy MOSiR "Dukla"
14.	Uczniowski Klub Sportowy "Równe" w Równem

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Dukli.

Zadania gminy w zakresie kultury fizycznej realizuje Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Dukli. MOSiR utrzymuje i udostępnia bazę sportowo – rekreacyjną, organizuje wydarzenia sportowe, współpracuje z klubami sportowymi, szkołami i uczniowskimi klubami sportowymi. Ośrodek prowadzi zajęcia sportowe dla grup młodzieżowych w sekcjach: piłki nożnej, siatkówki, tenisa stołowego, tenisa ziemnego, kolarstwa górskiego i szachowej.

MOSiR jest organizatorem bądź współorganizatorem wielu imprez sportowych na szczeblu międzynarodowym, ogólnopolskim, wojewódzkim, powiatowym i gminnym: Mistrzostwa Polski w Biegach Górskich, które były eliminacjami do Mistrzostw Świata, Cyklokarpaty, Zawody MTB, XC, Zawody w Narciarstwie Alpejskim, Bieg na „Górę Cergową”, „Kijowa Aktywność” (nordic walking). W okresie wolnym od zajęć szkolnych przeprowadzone są dwie masowe akcje w Gminie: „Ferie z MOSiR” i „Wakacje z MOSiR”, których program skierowany jest w szczególności do dzieci i młodzieży pozostającej w miejscu zamieszkania. Zajęcia prowadzone są na obiektach MOSiR-u. Podczas ferii zimowych na hali sportowej odbywają się turnieje z piłki siatkowej, nożnej, ręcznej, tenisa stołowego, bilardu, gier telewizyjnych. Natomiast latem – turnieje piłki nożnej, siatkówki, koszykówki, tenisa ziemnego, gry i zabawy. MOSiR Dukla jest również organizatorem „Gminnego Dnia Dziecka”, Dukielskiej Ligi Halowej, Wojewódzkich Eliminacji w Tenisie Stołowym (WTK), Turniejów Szachowych oraz wielu imprez prowadzonych w ramach swojej działalności statutowej. W roku 2014 MOSiR był organizatorem lub współorganizatorem 51 imprez sportowych na różnych szczeblach.

Frekwencja na imprezach sportowych jest zróżnicowana w zależności od rangi – od 50 do 700 uczestników danego wydarzenia sportowego.

Tabela nr 68. Obiekty MOSiR

Lp.	Obiekty MOSiR
1.	Hala sportowa – odbywają się w niej treningi klubów sportowych oraz grup rekreacyjnych, a także liczne imprezy. Jest to obiekt najliczniej odwiedzany przez mieszkańców z uwagi na posiadane zaplecze. Znajduje się tu kompleks siłowni, sauny i sali fitness, który został oddany do użytku w sierpniu 2011. Obiekt jest wyposażony w nowoczesny sprzęt do ćwiczeń m.in. maszyny eliptyczne, ergometry rowerowe, bieżnie, co sprawiło że cieszy się ogromnym zainteresowaniem wśród klientów indywidualnych jak i zakładów pracy oraz klubów sportowych.
2.	Euro Boisko – jest miejscem rozgrywania meczy ligowych, treningów, a także turniejów sportowych w piłce nożnej.
3.	Boisko wielofunkcyjne – posiada podłoże tartanowe, które daje możliwość uprawiania dyscyplin drużynowych takich jak piłka nożna, siatkowa, ręczna oraz tenis ziemny.
4.	Korty Tenisowe – zostały oddane do użytku w czerwcu 2012. W skład obiektu wchodzi kort o nawierzchni z mączki ceglanej, sztucznej trawy oraz ścianka treningowa
5.	Lodowisko – nowy obiekt o wymiarach 20m x 40m. Obiekt jest oświetlony i pracuje z tolerancją do + 10 st. C. Przy lodowisku działa wypożyczalnia łyżew

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z MOSiR w Dukli.

Oprócz obiektów MOSiR na terenie gminy zlokalizowane są: boisko wielofunkcyjne w Tylawie „Orlik”, boisko wielofunkcyjne w Łękach Dukielskich, sala gimnastyczna w Łękach Dukielskich, sala gimnastyczna w Iwli, stadiony sportowe do rozgrywek w piłkę nożną – Iwla, Łęki Dukielskie, Równe, Jasionka, Wietrzno – wyposażone w bramki.

Na terenie Chyrowej występują doskonałe warunki do uprawiania narciarstwa. Prywatna stacja narciarska Chyrowa-Ski dysponuje naśnieżanym, ratrakowanym i oświetlonym stokiem o szerokości 130 m (jednym z najszerszych w Polsce).

Rozwój bazy sportowej na terenie Gminy jest nierównomierny pod względem lokalizacji. O ile obiekty sportowe należące do MOSiR w Dukli są nowoczesne i atrakcyjne (każdego dnia korzysta z nich ok. 300 osób), to w wielu mniejszych miejscowościach, oddalonych od centrum Gminy, występują braki w podstawowej infrastrukturze sportowo – rekreacyjnej. Przy szkołach nie ma sal gimnastycznych (np. Jasionka, Tylawa, Równe, Głojsce), w wielu miejscowościach brakuje najprostszych boisk sportowych (np. Nowa Wieś, Głojsce).

Na terenie Dukli nie ma zorganizowanych miejsc do spędzania czasu nad wodą.

Nie jest wykorzystany ogromny potencjał, jaki stwarzają dukielskie lasy dla rozwoju i promocji ścieżek zdrowia – nordic walking.

Dukla na tle innych ośrodków – sport

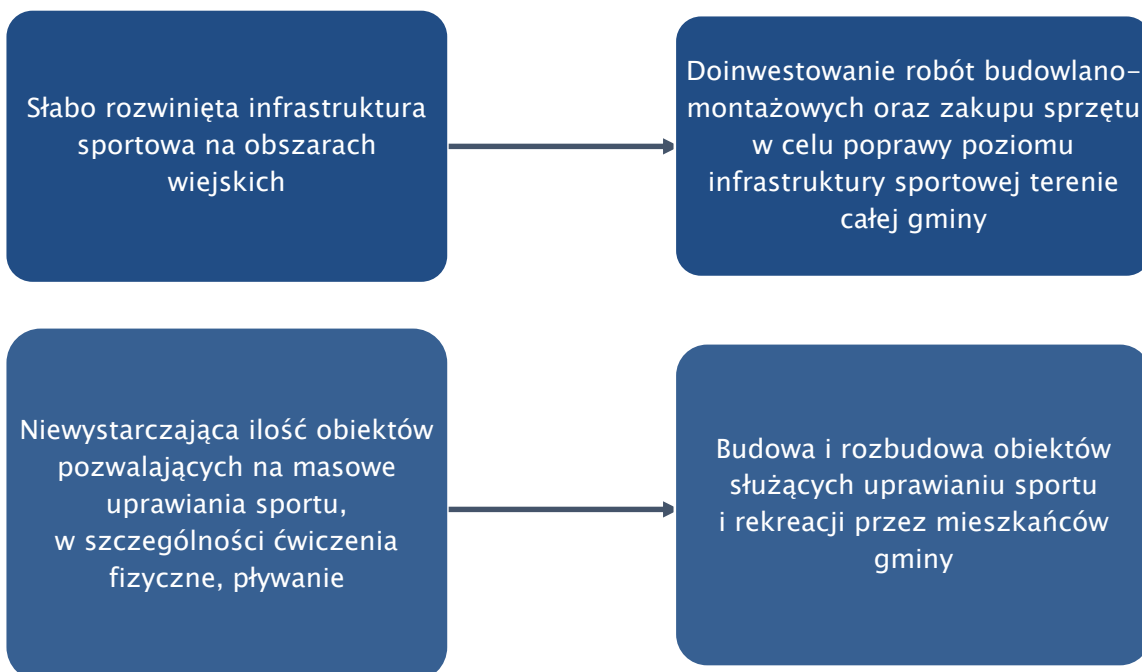
Gmina Dukla znajduje się w czołówce ośrodków pod względem liczby osób uprawiających sport w klubach sportowych. Wskaźnik liczby ćwiczących w klubach na 1000 mieszkańców znacznie przewyższa średnią dla powiatu krośnieńskiego i województwa podkarpackiego.

Tabela nr 69. Ćwiczący w klubach sportowych na 1000 mieszkańców w 2012 r.

Wyszczególnienie	Ćwiczący w klubach sportowych na 1000 mieszkańców [os.]
Dukla	48,19
Jedlicze	29,17
Rymanów	44,99
Zagórz	57,56
Brzostek	18,96
Woj. Podkarpackie	33,88
Powiat krośnieński	35,24
M. Krosno	41,26

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych (www.stat.gov.pl)

Problemy i potrzeby rozwojowe w dziedzinie sportu

II.4.7. Bezpieczeństwo

Podstawową instytucją działającą na terenie Gminy w zakresie bezpieczeństwa publicznego jest Komisariat Policji. Bezpieczeństwa mieszkańców strzegą także Ochotnicze Straże Pożarne oraz Oddział Bieszczadzkiej Grupy Górskiego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego. Komisariat Policji mieści się w swoim budynku przy ul. Kopernika, natomiast Oddział GOPR oraz OSP Dukla, a także siedziba Pogotowia Ratunkowego w Bazie Ratownictwa przy ul. Cergowskiej. Jednostki OSP Dukla i Równe włączone są do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego. Na terenie Rynku oraz przystanku autobusowego w Dukli działa system kamer monitoringu.

Poziom bezpieczeństwa na terenie gminy ocenić należy jako dość wysoki. W ostatnich latach na terenie działania Komisariatu Policji w Dukli stwierdzano rocznie ok. 400 – 440 przestępstw – głównie kradzieże, włamania, uszkodzenia mienia, a także 98 przestępstw drogowych. Notuje się niewielką ilość przestępstw cięższych typu: rozboje czy bijatyki. Policja często interweniuje w sprawach awantur domowych.

Wśród obszarów o najniższym poziomie bezpieczeństwa wymienić należy południowe rejony gminy – miejscowości Barwinek, Zydranowa, Mszana, Olchowiec, Zawadka – głównie ze względu na odległość od siedzib instytucji zajmujących się bezpieczeństwem oraz warunki terenowe – teren górzysty, z dużymi kompleksami leśnymi.

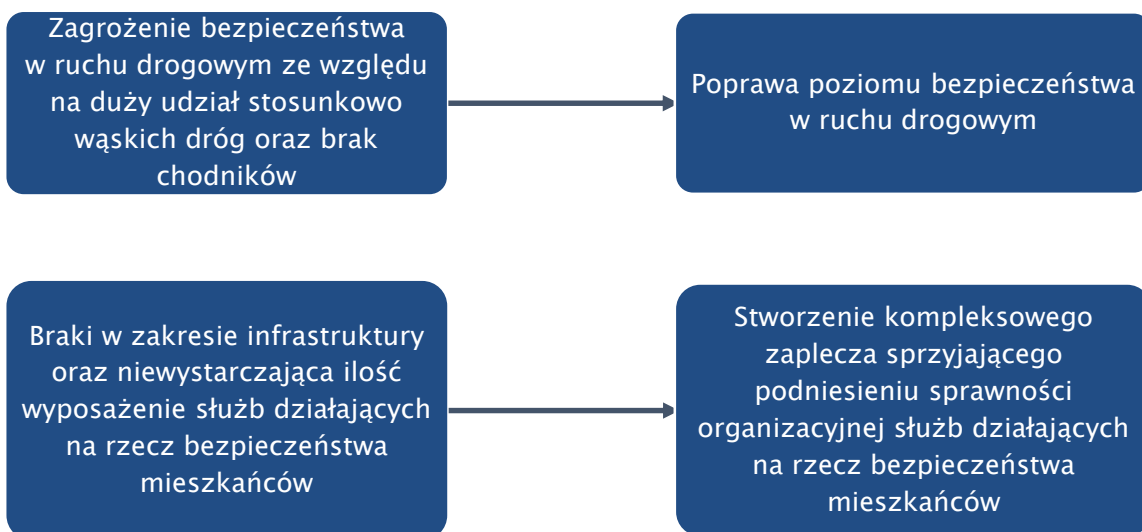
Na terenie gminy działa 11 Ochotniczych Straży Pożarnych skupiających 228 strażaków. Dwie jednostki, tj. Dukla i Równe, włączone do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego są dobrze wyposażone w pojazdy i niezbędny sprzęt. Pozostałe wymagają doposażenia. Ochotnicze Straże Pożarne dysponują 7 dużymi samochodami pożarniczymi, 8 mniejszymi oraz 2 motocyklami. OSP przeprowadzają rocznie ok. 30 – 35 interwencji dotyczących zagrożeń pożarowych (pożary budynków, traw, itp.) oraz około 70 innych zdarzeń (wypadki i kolizje drogowe, pompowanie wody, itp.). Jednostki OSP zabezpieczają także imprezy masowe odbywające się na terenie Gminy.

Służby ratunkowe tj. OSP, Pogotowie Ratunkowe oraz GOPR mające swoją bazę w Dukli, zlokalizowane są w nowym obiekcie specjalnie do tego celu wybudowanym i odpowiednio wyposażonym. Komisariat Policji ma siedzibę w budynku ok. trzydziestoletnim, który nie spełnia współczesnych standardów. Dysponuje 4 pojazdami służbowymi na 19 funkcjonariuszy pracujących na terenie 3 gmin (teren zamieszkały przez około 30 tys. osób). Największym problemem w zakresie bezpieczeństwa jest położenie wielu miejscowości wzdłuż drogi krajowej nr 19 Radom – Barwinek. Olbrzymi wzrost natężenia ruchu powoduje coraz większe zagrożenie w ruchu drogowym, a także utrudnia codzienne funkcjonowanie mieszkańców, gospodarstw rolnych oraz zakładów położonych w pobliżu tej drogi. Duże niebezpieczeństwo stwarzają cysterny przewożące wiele niebezpiecznych substancji.

Bezpieczeństwo pieszych zmniejsza także brak odpowiedniej infrastruktury przy drogach – chodników i oświetlenia.

Problemy i potrzeby rozwojowe w dziedzinie bezpieczeństwa

II.4.8. Organizacje społeczne

Na terenie Gminy Dukla funkcjonują 53 organizacje pozarządowe. Większość z nich prowadzi działalność w zakresie rozwoju sportu, zachowania kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, w tym zachowania i promocji kultury łemkowskiej charakterystycznej dla południowej części Gminy. Sfera zadań realizowanych przez organizacje pozarządowe skupia się ponadto na organizacji pozaszkolnych zajęć dla dzieci i młodzieży, ochronie i bezpieczeństwie publicznym, organizacji imprez plenerowych dla mieszkańców tj. pikniki rodzinne, spotkania wakacyjne, dożynki, biesiady, organizacji obozów sportowych, uczestnictwie w rozgrywkach ligowych organizowanych przez Polskie Związki Sportowe oraz wspieraniu turystyki. Stowarzyszenia realizują również zadania oświatowe poprzez prowadzenie gimnazjów.

Tabela nr 70. Organizacje pozarządowe działające na terenie Gminy Dukla

Lp.	Organizacje pozarządowe działające na terenie Gminy Dukla
1.	Stowarzyszenie na Rzecz Ochrony Dziedzictwa Żydów Ziemi Dukielskiej Sztetl Dukla
2.	Stowarzyszeniem Miłośników Równego "Równianie"
3.	Stowarzyszenie "Razem Lepiej"
4.	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Wsi Karpackiej "Karpatka"
5.	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Dukielszczyzny
6.	Towarzystwo na Rzecz Rozwoju Muzeum Kultury łemkowskiej w Zyndranowej
7.	Stowarzyszenie Wspólna Szkoła
8.	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Wsi Wietrzno "Wiatr"
9.	Stowarzyszenie Rozwoju Szkoły w Iwli "Perfectus"
10.	Stowarzyszenie Kulturalno-Rekreacyjnym "Jedność"
11.	Stowarzyszenie Turystyczne "Beskid Dukielski"
12.	Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Tylawy i Okolic "Razem Lepiej"
13.	Stowarzyszenie na Rzecz Integracji i Rozwoju "Pomost"
14.	Stowarzyszenie Inicjatyw Kulturalno - Ekologicznych Animare
15.	Wojewódzki Związek Pszczelarzy w Rzeszowie Koło w Dukli
16.	Szkolne Koło Caritas przy ZS nr 1 w Dukli
17.	Szkolne Koło Caritas przy Zespole Szkół Publicznych w Równem
18.	Oddział Akcji Katolickiej w Dukli
19.	Parafialny Zespół Charytatywny "Caritas"
20.	Polski Związek Wędkarski Koło Pstrąg w Dukli
21.	Oddział Akcji Katolickiej w Wietrznie
22.	Ochotnicza Straż Pożarna w Dukli
23.	Ochotnicza Straż Pożarna w Iwli
24.	Ochotnicza Straż Pożarna w Głojskach
25.	Ochotnicza Straż Pożarna w Tylawie
26.	Ochotnicza Straż Pożarna w Łękach Dukielskich
27.	Ochotnicza Straż Pożarna w Równem
28.	Ochotnicza Straż Pożarna w Zyndranowej
29.	Ochotnicza Straż Pożarna Barwinku

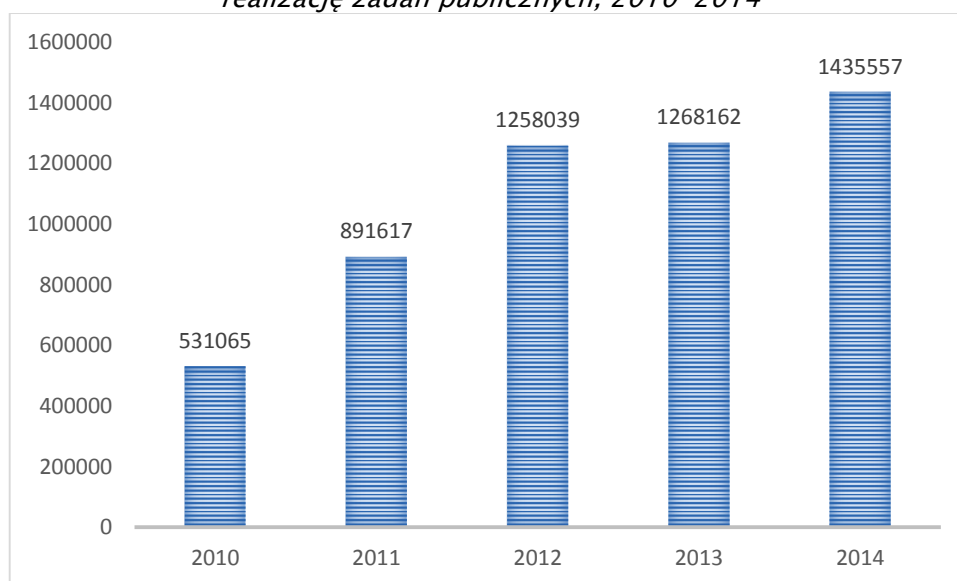

30.	Ochotnicza Straż Pożarna w Mszanie
31.	Ochotnicza Straż Pożarna w Jasionce
32.	Koło Gospodyń Wiejskich w Równem
33.	Koło Gospodyń Wiejskich w Barwinku
34.	Koło Gospodyń Wiejskich w Głójscach
35.	Koło Gospodyń Wiejskich z Iwli
36.	Koło Gospodyń Wiejskich w Łękach Dukielskich
37.	Koło Gospodyń Wiejskich w Wietrznie
38.	Koło Gospodyń Wiejskich w Cergowej
39.	Koło Gospodyń Wiejskich w Zboiskach
40.	Klub Sportowy "Przełęcz" Dukla
41.	Wiejski Klub Sportowy "Beskid" w Równem
42.	Ludowy Klub Sportowy "Zorza" w Łękach Dukielskich
43.	Ludowy Klub Sportowy "Iwełka" w Iwli
44.	Uczniowsko-Ludowy Klub Sportowy "Huragan" w Jasionce
45.	Uczniowski Klub Sportowy TKKF MOSIR Dukla
46.	Uczniowski Klub Sportowy "Cis" w Jasionce
47.	Uczniowski Klub Sportowy "Beskid" Głójscie
48.	Uczniowski Klub Sportowy w Łękach Dukielskich
49.	Uczniowski Klub Sportowy "Rekord" w Iwli
50.	Uczniowsko Ludowy Klub Sportowy "Grodzisko" Wietrznio
51.	Uczniowski Klub Sportowy "Perła" Wietrznio
52.	Siatkarski Klub Sportowy MOSIR "Dukla"
53.	Uczniowski Klub Sportowy "Równe" w Równem

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Dukli.

Bazę lokalową dla organizacji pozarządowych stanowią w dużej mierze domy ludowe oraz szkoły. Gmina Dukla prowadzi aktywną współpracę z organizacjami pozarządowymi m.in. poprzez zlecanie im realizacji zadań publicznych w trybie określonym w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Przekazywano środki na świadczenie usług opiekuńczych, dowóz dzieci niepełnosprawnych na zajęcia do Krosna, zadania z zakresu kultury, sportu, ochrony zabytków, profilaktyki antyalkoholowej oraz bezpieczeństwa publicznego. Od września 2011 r. udzielana jest także dotacja na prowadzenie trzech gimnazjów, co znajduje odzwierciedlenie w znaczącym wzroście środków przekazywanych organizacjom pozarządowym z budżetu Gminy.

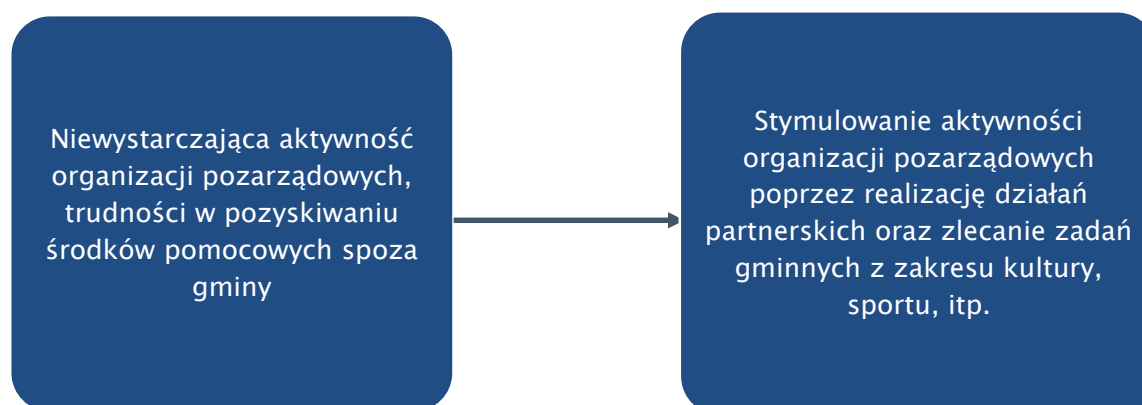
Wykres nr 28. Środki z budżetu Gminy przekazywane organizacjom pozarządowym na realizację zadań publicznych, 2010–2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Dukli.

Problemy organizacji pozarządowych dotyczą przede wszystkim pozyskiwania środków pomocowych spoza gminy – ze względu na konieczność posiadania własnego wkładu finansowego. Występują także problemy organizacyjne, spowodowane brakiem wsparcia prawnego, księgowego. Organizacje unikają także współpracy ze sobą nawzajem, co sprawia, że ich potencjał dla rozwoju lokalnej społeczności nie jest w pełni wykorzystany.

Problemy i potrzeby rozwojowe organizacji społecznych

III. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest narzędziem pozwalającym na zidentyfikowanie i ocenę:

- silnych stron (strengths) – cech wewnętrznych gminy, które wpływają na jej rozwój;
- słabych stron (weaknesses) – cech wewnętrznych gminy, które mogą blokować rozwój;
- szans (opportunities) – uwarunkowań zewnętrznych, które nie zależą bezpośrednio od gminy, a które odpowiednio wykorzystane mogą przyczynić się do jej rozwoju;
- zagrożeń (threats) – uwarunkowań zewnętrznych, na które gmina nie ma bezpośredniego wpływu, a które mogą hamować jej rozwój.

W wyniku przeprowadzonej analizy określono następujące silne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia Gminy Dukla.

Silne strony
1. Przygraniczne położenie 2. Dobra sytuacja demograficzna 3. Stuprocentowe pokrycie miasta miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego 4. Wysoki współczynnik lesistości 5. Położenie przy drodze krajowej i dwóch drogach wojewódzkich 6. Wysoka atrakcyjność turystyczna i potencjał rozwojowy w zakresie turystyki 7. Duża liczba produktów wytwarzanych na terenie gminy, wpisanych na Listę Produktów Tradycyjnych 8. Bogate dziedzictwo kulturowe, w tym zabytki 9. Wysoki poziom aktywności w zakresie dbania o dziedzictwo kulturowe – działalność muzeów, Ośrodka Kultury w Dukli oraz organizacji pozarządowych 10. Rozbudowana sieć oddziałów przedszkolnych oraz szkół na poziomie podstawowym i gimnazjalnym 11. Wysoki poziom informatyzacji szkół (100% dostęp do Internetu) 12. Duża liczba osób ćwiczących w klubach sportowych 13. Nowoczesna baza sportowa w Dukli (Infrastruktura MOSiR-u) 14. Wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego

Słabe strony
1. Peryferyjne położenie względem głównych ośrodków administracyjnych i gospodarczych 2. Słaby poziom dostępności komunikacyjnej – brak drogi szybkiego ruchu, brak infrastruktury kolejowej 3. Niedorozwój infrastruktury drogowej, w szczególności zły stan techniczny dróg powiatowych 4. Niedostateczny poziom uzbrojenia terenu gminy w sieć kanalizacji sanitarnej i deszczowej 5. Niski poziom przedsiębiorczości mieszkańców

6. Brak terenów przygotowanych dla inwestorów
7. Niska konkurencyjność i duże rozdrobnienie gospodarstw rolnych
8. Wysokie bezrobocie
9. Mała atrakcyjność Rynku w Dukli, który powinien pełnić funkcję reprezentacyjnego miejsca w Gminie
10. Słaby poziom czytelnictwa
11. Niewystarczająca oferta kulturalna dla osób w wieku 50+ oraz mieszkańców wsi
12. Braki w infrastrukturze sportowo-rekreacyjnej na terenach wiejskich
13. Brak zorganizowanych miejsc do wypoczynku i rekreacji nad wodą
14. Niewystarczające wyposażenie służb działających na rzecz bezpieczeństwa mieszkańców
15. Brak systemu wspierania organizacji pozarządowych
16. Transport zbiorowy w niepełnym stopniu dostosowany do potrzeb mieszkańców
17. Niewykorzystany potencjał rozwojowy w zakresie turystyki
18. Duża liczba osób korzystających z pomocy społecznej

Szanse

1. Rozwój infrastruktury komunikacyjnej i dostępności komunikacyjnej regionu
2. Rozwój współpracy międzyregionalnej, międzynarodowej i transgranicznej
3. Bliskość ośrodków miejskich
4. Zewnętrzne źródła finansowania zadań inwestycyjnych, w tym zwiększenie dostępności do funduszy unijnych oraz upowszechnienie idei partnerstwa publiczno-prywatnego
5. Wzrost popularności województwa podkarpackiego wśród turystów
6. Współpraca ośrodków turystycznych Podkarpacia w zakresie wspólnej promocji i rozwijania turystyki
7. Dostępność programów pomocowych skierowanych na rozwój obszarów wiejskich (przedsiębiorczość, turystyka, ekologia)
8. Rozwój przemysłu rolno-spożywczego oraz grup producentów zdrowej żywności
9. Zainteresowanie inwestorów Gminą Dukla

Zagrożenia

1. Niskie dofinansowanie regionu
2. Brak skutecznej promocji województwa jako obszaru turystycznego
3. Brak zainteresowania ze strony gmin podkarpackich współpracą (np. na polu promocji turystycznej)
4. Odkładanie w czasie budowy drogi ekspresowej S19
5. Brak środków w budżecie powiatu i województwa na inwestycje w infrastrukturę drogową, degradacja powiatowej i wojewódzkiej infrastruktury drogowej
6. Zwiększanie zadań gminy bez zapewnienia finansowania z budżetu centralnego

IV. Wizja i kierunki rozwoju Gminy Dukla

Wizja stanowi wyobrażenie o sytuacji Gminy w przyszłości, określa jej stan docelowy, który zostanie osiągnięty poprzez współpracę władz Gminy, jej partnerów oraz mieszkańców w realizacji zaplanowanych w ramach strategii celów i działań.

W wyniku opracowania diagnozy stanu Gminy Dukla oraz określeniu jej wszystkich mocnych i słabych stron przyjęto następującą wizję Gminy w 2022 roku:

DUKLA TO ZIELONA GMINA, W KTÓREJ MIESZKAŃCY ZNAJDUJĄ ATRAKCYJNE MIEJSCE DO ŻYCIA, TURYSŤI – NIEZAPOMNIANE WRAŻENIA, A PRZEDSIĘBIORCY – DOBRE WARUNKI DO PROWADZENIA BIZNESU.

IV.1. Schemat kierunków rozwoju

Cel strategiczny nr 1 – INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO Rozwój infrastruktury przy zachowaniu wysokiej jakości środowiska naturalnego	
Cel operacyjny nr 1.1 Rozbudowa i poprawa stanu infrastruktury drogowej	Działanie nr 1.1.1 Poprawa jakości systemu dróg gminnych
	Działanie nr 1.1.2 Wspieranie budowy i modernizacji dróg powiatowych/ wojewódzkich/ krajowych
	Działanie nr 1.1.3 Budowa i przebudowa obiektów mostowych
Cel operacyjny nr 1.2 Rozwój cyfryzacji	Działanie nr 1.2.1 Zwiększenie dostępności Internetu
	Działanie nr 1.2.2 Wdrażanie i promowanie e-usług publicznych
	Działanie nr 1.2.3 Opracowanie systemów bazodanowych
Cel operacyjny nr 1.3 Rozwój gospodarki mieszkaniowej	Działanie nr 1.3.1 Rozwój zasobów mieszkaniowych gminy
	Działanie nr 1.3.2 Tworzenie warunków dla rozwoju zabudowy mieszkaniowej
Cel operacyjny nr 1.4 Ochrona środowiska	Działanie nr 1.4.1 Rozbudowa i poprawa stanu technicznego sieci wodociągowej
	Działanie nr 1.4.2 Budowa i rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej
	Działanie nr 1.4.3 Rozdział kanalizacji sanitarnej i deszczowej
	Działanie nr 1.4.4 Zwiększenie poziomu segregacji odpadów

	Działanie nr 1.4.5 Ograniczenie niskiej emisji i wzrost udziału odnawialnych źródeł energii
--	---

Cel strategiczny nr 2 – SILNA I KONKURENCYJNA GOSPODARKA Zwiększenie poziomu przedsiębiorczości i zatrudnienia na terenie gminy	
Cel operacyjny nr 2.1 Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości	Działanie nr 2.1.1 Wdrożenie programów pomocowych dla przedsiębiorców
	Działanie nr 2.1.2 Wyznaczenie i uzbrojenie terenów pod inwestycje
	Działanie nr 2.1.3 Prowadzenie promocji gospodarczej w celu przyciągnięcia nowych inwestorów
Cel operacyjny nr 2.2 Zwiększenie ruchu turystycznego	Działanie nr 2.2.1 Rozbudowa oferty turystycznej gminy
	Działanie nr 2.2.2 Wsparcie rozwoju i współpracy branży turystycznej
	Działanie nr 2.2.3 Unowocześnienie form promocji turystycznej
Cel operacyjny nr 2.3 Wspieranie rozwoju rolnictwa	Działanie nr 2.3.1 Wsparcie rozwoju rolnictwa ekologicznego
	Działanie nr 2.3.2 Stymulowanie współpracy gospodarstw rolnych
Cel operacyjny nr 2.4 Aktywizacja osób bezrobotnych	Działanie nr 2.4.1 Wspieranie aktywności i przedsiębiorczości osób bezrobotnych

Cel strategiczny nr 3 – WYSOKI POZIOM ŻYCIA MIESZKAŃCÓW Tworzenie warunków wszechstronnego rozwoju mieszkańców	
Cel operacyjny nr 3.1 Rozwój potencjału intelektualnego mieszkańców	Działanie nr 3.1.1 Rozbudowa i doposażenie infrastruktury przedszkolnej i szkolnej
	Działanie nr 3.1.2 Rozwój atrakcyjnej oferty zajęć pozalekcyjnych
	Działanie nr 3.1.3 Podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników sfery budżetowej
Cel operacyjny nr 3.2 Zwiększenie atrakcyjności oferty kulturalnej	Działanie nr 3.2.1 Ochrona dziedzictwa kulturowego
	Działanie nr 3.2.2 Rozwój oferty gminnych instytucji kultury

	Działanie nr 3.2.3 Promowanie czytelnictwa
Cel operacyjny nr 3.3 Zdrowy i aktywny styl życia	Działanie nr 3.3.1 Wdrażanie programów profilaktyki i ochrony zdrowia
	Działanie nr 3.3.2 Równomierny rozwój infrastruktury sportowej
	Działanie nr 3.3.3 Promocja sportu masowego
	Działanie nr 3.3.4 Aktywizacja społeczna osób starszych
Cel operacyjny nr 3.4 Wysokie bezpieczeństwo publiczne	Działanie nr 3.4.1 Budowa infrastruktury i doposażenie służb ratowniczych
	Działanie nr 3.4.2 Poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym
Cel operacyjny nr 3.5 Rozwój społeczeństwa obywatelskiego	Działanie nr 3.5.1 Wspieranie działalności organizacji pozarządowych

IV.2. Charakterystyka celów i działań strategicznych

Cel strategiczny nr 1 – INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO

Nadrzędnym celem rozwojowym zidentyfikowanym w ramach strategii jest rozwój głównych sieci infrastrukturalnych oraz realizacja założeń wspierających działania z zakresu gospodarki niskoemisyjnej i poprawy stanu środowiska naturalnego. Realizacja celu strategicznego została oparta na równowadze oraz wzajemnym uzupełnianiu się działań w czterech podstawowych obszarach: infrastruktury drogowej, gospodarki komunalnej, cyfryzacji oraz gminnych zasobów mieszkaniowych.

Zapewnienie sprawnej i wydajnej infrastruktury dróg gminnych oraz wsparcie dla działań na rzecz poprawy stanu technicznego i rozbudowy sieci dróg powiatowych, wojewódzkich i krajowych będzie sprzyjała rozwojowi gospodarczemu, a jednocześnie służyła celom poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego. Obecnie niedorozwój sieci drogowej w znaczącym stopniu rzutuje na niski poziom dostępności terytorialnej gminy.

Główne kierunki wsparcia w zakresie cyfryzacji będą dotyczyły rozwoju sieci szerokopasmowych oraz poprawy jakości i efektywności usług publicznych.

W tej części strategii uwzględniono również potrzeby rozwoju zasobów mieszkaniowych gminy.

Szczególnie ważne miejsce w ramach realizacji pierwszego celu strategicznego ma rozwój infrastruktury dotyczącej gospodarki komunalnej. Kluczowa w obrębie gospodarki wodno-ściekowej jest budowa nowych oraz poprawa stanu technicznego istniejących sieci wodociągowych i kanalizacyjnych oraz zorganizowanie kompleksowego systemu oczyszczania ścieków. Kolejnym obszarem wymagającym podejmowania dalszych działań jest gospodarka

odpadami w zakresie rekultywacji wysypiska i podejmowania działań zmierzających do zmiany zachowań mieszkańców w zakresie ograniczania ilości wytwarzanych odpadów oraz ich właściwej segregacji u źródła. Realizacja celu strategicznego będzie sprzyjać ochronie środowiska poprzez obniżenie poziomu tzw. niskiej emisji, tj. poprawę efektywności energetycznej budynków, ograniczenie emisji gazów cieplarnianych i zwiększenie udziału energii pochodzącej z odnawialnych źródeł.

Cel operacyjny nr 1.1 Rozbudowa i poprawa stanu infrastruktury drogowej

Działanie nr 1.1.1 Poprawa jakości systemu dróg gminnych

W celu poprawy komfortu podróżowania oraz bezpieczeństwa w ruchu drogowym, będzie sukcesywnie poprawiany stan najważniejszych dróg gminnych, w szczególności dróg łączących się z drogami wyższej kategorii, tj. drogą krajową, wojewódzkimi i powiatowymi. Działanie ma służyć zmniejszeniu liczby zdarzeń drogowych i ich skutków, istotne znaczenie ma poprawa bezpieczeństwa pieszych, szczególnie przy najbardziej ruchliwych trasach (wydzielenie poboczy lub budowa, przebudowa chodników) oraz uwzględnienie przy realizacji inwestycji drogowych infrastruktury towarzyszącej, w postaci zatok autobusowych, oświetlenia, itp.

Możliwości dofinansowania:

- RPO WP 2014–2020, Oś priorytetowa V. Infrastruktura komunikacyjna, 7b – Zwiększenie mobilności regionalnej, poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN–T, w tym z węzłami multimodalnymi;
- PROW 2014–2020, Działanie VII. Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich, Poddziałanie 7.2 – Wsparcie inwestycji związanych z tworzeniem, ulepszaniem lub rozbudową wszystkich rodzajów małej infrastruktury, w tym inwestycji w energię odnawialną i w oszczędzanie energii (budowa lub modernizacja dróg lokalnych);
- PWT Polska – Słowacja 2014–2020, Oś priorytetowa II. Zrównoważony transport transgraniczny, 7b – Zwiększenie mobilności regionalnej, poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN–T, w tym z węzłami multimodalnymi.

Działanie nr 1.1.2 Wspieranie budowy i modernizacji dróg powiatowych/wojewódzkich/krajowych

W ramach działania gmina będzie wspierać zarządców infrastruktury drogowej przebiegającej przez jej teren w procesie przebudowy newralgicznych odcinków dróg powiatowych, wojewódzkich lub krajowych. Pod względem dostępności komunikacyjnej gminy fundamentalne znaczenie ma budowa drogi ekspresowej.

Możliwości dofinansowania:

- RPO WP 2014–2020, Oś priorytetowa V. Infrastruktura komunikacyjna, 7b – Zwiększenie mobilności regionalnej, poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN–T, w tym z węzłami multimodalnymi;
- PO PW 2014–2020, Oś priorytetowa II. Nowoczesna infrastruktura transportowa, 7b – Zwiększenie mobilności regionalnej, poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN–T, w tym z węzłami multimodalnymi.

Działanie nr 1.1.3 Budowa i przebudowa obiektów mostowych

W ramach sieci drogowej występującej na terenie gminy przewidziano również działania w zakresie poprawy stanu infrastruktury obiektów mostowych. Pośród najważniejszych zadań w tym zakresie szczególne znaczenie ze względu na wzrost dostępności terenów oraz poprawę poziomu bezpieczeństwa mają dwie planowane inwestycje: przebudowa mostu na Jasiołce w Nowej Wsi oraz budowa mostu na potoku Moczarka w Równem.

Możliwości dofinansowania:

- PROW 2014–2020, Działanie VII. Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich, Poddziałanie 7.2 – Wsparcie inwestycji związanych z tworzeniem, ulepszaniem lub rozbudową wszystkich rodzajów małej infrastruktury.

Cel operacyjny nr 1.2 Rozwój cyfryzacji

Działanie nr 1.2.1 Zwiększenie dostępności Internetu

Działanie polega na budowaniu systemu powszechnego dostępu do internetu, przede wszystkim w miejscach, gdzie są jeszcze tzw. białe plamy. Równocześnie prowadzony będzie proces poprawy dostępu do szerokopasmowego Internetu, tj. zwiększenie udziału szybkiego połączenia internetowego przy użyciu łącza o wysokiej przepustowości. W ramach działania uwzględniono również tworzenie darmowych punktów dostępu do Internetu w miejscach o dużej atrakcyjności turystycznej, m.in. Rynek w Dukli.

Możliwości dofinansowania:

- PO PC 2014–2020, Oś priorytetowa I. Powszechny dostęp do Internetu, 2a – Poszerzanie zakresu dostępności do łączy szerokopasmowych oraz wprowadzanie szybkich sieci internetowych oraz wspieranie wprowadzania nowych technologii i sieci dla gospodarki cyfrowej.

Działanie nr 1.2.2 Wdrażanie i promowanie e-usług publicznych

Tworzeniu e-administracji i zachęcaniu mieszkańców do korzystania z Internetu będzie służyć kolejne działanie związane z rozwojem cyfryzacji. Gmina będzie sprzyjać także wdrażaniu nowych e-usług publicznych dla obywateli oraz przedsiębiorców, m.in. z zakresu zdrowia, edukacji, turystyki i zamówień publicznych.

Możliwości dofinansowania:

- RPO WP 2014–2020, Oś priorytetowa II. Cyfrowe podkarpackie, priorytet inwestycyjny 2c – Wzmocnienie zastosowań TIK dla administracji, e-uczenia się, e-włączenia społecznego, e-kultury i e-zdrowia;
- PO PC 2014–2020, Oś priorytetowa I. Powszechny dostęp do Internetu, 2c – Wzmocnienie zastosowań TIK dla e-administracji, e-uczenia się, e-włączenia społecznego, e-kultury i e-zdrowia; Oś priorytetowa III. Cyfrowe kompetencje społeczeństwa, 2 c – Wzmocnienie zastosowań TIK dla e-administracji, e-uczenia się, e-włączenia społecznego, e-kultury i e-zdrowia.

– PWT Polska – Słowacja 2014–2020, Oś priorytetowa I. Ochrona i rozwój dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego obszaru pogranicza, 6c – Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego;

Działanie nr 1.2.3 Opracowanie systemów bazodanowych

W ramach działania planowany jest rozwój aplikacji i systemów bazodanowych, wsparcie cyfryzacji i udostępniania zasobów, rozwój repozytoriów cyfrowych wraz z infrastrukturą dla bezpiecznego przechowywania udostępnianych zasobów, w tym m.in. w dziedzinie administracji i edukacji.

Możliwości dofinansowania:

– RPO WP 2014–2020, Oś priorytetowa II. Cyfrowe podkarpackie, priorytet inwestycyjny 2c – Wzmocnienie zastosowań TIK dla administracji, e–uczenia się, e–włączenia społecznego, e–kultury i e–zdrowia.

Cel operacyjny nr 1.3 Rozwój gospodarki mieszkaniowej

Działanie nr 1.3.1 Rozwój zasobów mieszkaniowych gminy

Gmina w ramach przebudowy własnego systemu zasobów mieszkaniowych, planuje w oparciu o utworzoną infrastrukturę wdrożenie rozwiązań podnoszących poziom zaspokojenia potrzeb grup wymagających szczególnego wsparcia w zakresie mieszkalnictwa. Planowany proces inwestycyjno–organizacyjny jest skierowany przede wszystkim w stronę osób znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej i życiowej, a także związany z potrzebami młodych rodzin, które nie stać na zakup lub wynajem własnego mieszkania. Efektem zaplanowanych działań ma być zwiększenie zasobu mieszkań komunalnych i socjalnych oraz unowocześnienie systemu zarządzania nimi.

Możliwości dofinansowania:

– RPO WP 2014–2020, Oś priorytetowa VI. Spójność przestrzenna i społeczna, 9a – Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowanie włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych, oraz przejścia z usług instytucjonalnych na usługi na poziomie społeczności lokalnych.

Działanie nr 1.3.2 Tworzenie warunków dla rozwoju zabudowy mieszkaniowej

Celem działania jest powiększenie powierzchni terenów gminy z przeznaczeniem na zabudowę mieszkaniową. W tym zakresie planuje się uzbrojenie wyznaczonych terenów, a następnie sprzedaż gotowych działek budowlanych o różnych walorach lokalizacyjnych i cenach. W ramach działania oczekuje się poprawy warunków dla budownictwa mieszkalnego na terenie gminy.

Cel operacyjny nr 1.4 Ochrona środowiska

Działanie nr 1.4.1 Rozbudowa i poprawa stanu technicznego sieci wodociągowej

Celem procesu inwestycyjnego będzie unowocześnienie i rozbudowa istniejącej infrastruktury wodociągowej. Na terenie gminy stosunkowo duża liczba gospodarstw ma podłączenie do

sieci wodociągowej, jednak ze względu na zły stan techniczny część infrastruktury wymaga modernizacji. Wśród najważniejszych prac planowana jest budowa sieci wodociągowej w miejscowościach: Równe i Dukla oraz alternatywnego zasilania w wodę dla mieszkańców Dukli.

Możliwości dofinansowania:

- RPO WO 2014–2020, Oś priorytetowa IV. Ochrona środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego, 6b – Inwestowanie w sektor gospodarki wodnej celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych określonych przez państwa członkowskie;
- PO IiŚ 2014–2020, Oś priorytetowa II. Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu, 6.I – Inwestowanie w sektor gospodarki wodnej celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych określonych przez państwa członkowskie;
- PROW 2014–2020, Działanie VII. Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich, Poddziałanie 7.2 – Wsparcie inwestycji związanych z tworzeniem, ulepszaniem lub rozbudową wszystkich rodzajów małej infrastruktury.

Działanie nr 1.4.2 Budowa i rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej

W ramach działania planowane jest opracowanie dokumentacji technicznej oraz budowa infrastruktury kanalizacyjnej na terenie gminy. Planami inwestycyjnymi objęto szereg miejscowości gminy, w szczególności m.in.: Łęki Dukielskie wraz z przysiółkami, Iwlę i Głojсце (planowane odprowadzenie ścieków do oczyszczalni w Sulistrowej, gm. Chorkówka) oraz Lipowica, Teodorówka, Zboiska i Wietrzno. Powiększenie liczby przyłączy wymaga oczywiście włączenia ww. systemów kanalizacyjnych do oczyszczalni ścieków, co wiąże się z budową kolektora tłoczego z Dukli do miejscowości Równe Kopalnia, budową gminnej oczyszczalni lub rozbudową kolektora do Krosna.

W ramach działania planowane jest również wsparcie dla systemu przydomowych oczyszczalni ścieków na obszarach o urozmaiconej rzeźbie terenu (południe gminy).

Możliwości dofinansowania:

- RPO WO 2014–2020, Oś priorytetowa IV. Ochrona środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego, 6b – Inwestowanie w sektor gospodarki wodnej celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych określonych przez państwa członkowskie;
- PO IiŚ 2014–2020, Oś priorytetowa II. Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu, 6.I – Inwestowanie w sektor gospodarki wodnej celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych określonych przez państwa członkowskie;

– PROW 2014–2020, Działanie VII. Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich, Poddziałanie 7.2 – Wsparcie inwestycji związanych z tworzeniem, ulepszaniem lub rozbudową wszystkich rodzajów małej infrastruktury.

Działanie nr 1.4.3 Rozdział kanalizacji sanitarnej i deszczowej

W perspektywie najbliższych lat zakładane jest kontynuowanie procesu inwestycyjnego polegającego na rozdziale kanalizacji sanitarnej od deszczowej w centralnej części miasta Dukla, co będzie sprzyjać uporządkowaniu gospodarki ściekowej na terenie miasta i rozbudowie systemu kanalizacji deszczowej.

Możliwości dofinansowania:

– PROW 2014–2020, Działanie VII. Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich, Poddziałanie 7.2 – Wsparcie inwestycji związanych z tworzeniem, ulepszaniem lub rozbudową wszystkich rodzajów małej infrastruktury.

Działanie nr 1.4.4 Zwiększenie poziomu segregacji odpadów

Wsparcie działań informacyjno-kontrolnych stanowi priorytet w zakresie usprawnienia gminnego systemu gospodarki odpadowej funkcjonującego w oparciu o gminny punkt selektywnej zbiórki odpadów komunalnych (PSZOK), z którego odpady są przekazywane do regionalnej instalacji przetwarzania (RIPOK). Działanie zakłada monitoring środowiska i prowadzenie edukacji ekologicznej. Istotnym zadaniem z punktu widzenia ochrony środowiska naturalnego będzie rekultywacja składowiska odpadów komunalnych. W ramach gminnego systemu gospodarki odpadami planowane jest wsparcie właścicieli nieruchomości mające na celu sukcesywną utylizację wyrobów zawierających azbest.

Możliwości dofinansowania:

– RPO WO 2014–2020, Oś priorytetowa IV. Ochrona środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego, 6a – Inwestowanie w sektor gospodarki odpadami celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych określonych przez państwa członkowskie;

– PO IIŚ 2014–2020, Oś priorytetowa II. Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu, 6.I – Inwestowanie w sektor gospodarki odpadami celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych określonych przez państwa członkowskie.

Działanie nr 1.4.5 Ograniczenie niskiej emisji i wzrost udziału odnawialnych źródeł energii

W ramach działania zaplanowano realizację inwestycji mających na celu podnoszenie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania OZE w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych, oraz w sektorze mieszkaniowym. Oprócz rozwiązań kompleksowych wspierane będą również działania polegające na budowie i przebudowie instalacji do wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej z OZE, działania sprzyjające budowie obiektów pasywnych/energooszczędnych, wymianie urządzeń na energooszczędne, wykorzystaniu energii odpadowej czy modernizacji

sieci dystrybucyjnej. Likwidacja niskiej emisji ma zwiększyć efektywność energetyczną i rozwój rozproszonych odnawialnych źródeł energii.

Możliwości dofinansowania:

- RPO WP 2014–2020, Oś priorytetowa III. Czysta energia, 4a – Wspieranie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych; 4c – Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych i w sektorze mieszkaniowym; 4e – Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu;
- PO Liś 2014–2020, Oś priorytetowa I. Zmniejszenie emisyjności gospodarki, 4.III – Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych, i w sektorze mieszkaniowym; 4.V – promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu.

Cel strategiczny nr 2 – SILNA I KONKURENCYJNA GOSPODARKA

Drugim wskazanym celem strategicznym w ramach dokumentu, jest zwiększenie poziomu przedsiębiorczości i zatrudnienia na terenie gminy. Władze gminy nie mają bezpośredniego wpływu na pobudzenie lokalnej gospodarki i wzrost PKB, które zależą od wielu czynników makroekonomicznych. Pomimo tego gmina dysponuje narzędziami służącymi wspieraniu przedsiębiorczości i może je w jak najszerszym stopniu wdrażać i udoskonalać, tworząc na swoim obszarze przyjazny klimat dla prowadzenia działalności gospodarczej.

Ze względu na ograniczenia w lokalizowaniu obiektów przemysłowych oraz znaczny potencjał turystyczny gminy Dukla, to branża turystyczna wydaje się mieć istotne znaczenie dla rozpoznawalności i wzrostu gospodarczego gminy, a odpowiednie wykorzystanie tego potencjału powinno przełożyć się na bardziej dynamiczny rozwój. Obecnie, pomimo atrakcyjności gminy, wskaźniki obrazujące ruch turystyczny są niewysokie. Oznacza to, iż należy zwiększyć nacisk na promocję i pełniejsze wykorzystywanie warunków turystycznych gminy. Obok turystyki również wsparcie dla rozwoju różnego rodzaju działalności usługowej prowadzonej w oparciu o dostępną kadrę i potencjał naturalny gminy może znacząco przyczyniać się do poprawy poziomu życia jej mieszkańców.

Tradycyjną gałęzią gospodarki na terenie gminy jest rolnictwo. Wymaga ono wsparcia i ukierunkowania m.in. na rozwój ekologicznych gospodarstw współpracujących w sposób nowoczesny przy tworzeniu i promocji produktów lokalnych.

Gmina w ramach realizacji celu strategicznego planuje również wspierać aktywizację i przedsiębiorczość osób bezrobotnych.

Cel operacyjny nr 2.1 Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości**Działanie nr 2.1.1 Wdrożenie programów pomocowych dla przedsiębiorców**

Działanie polega na wspieraniu sektora małych i średnich przedsiębiorstw, tworzących lokalną gospodarkę. W tym zakresie możliwe jest wdrożenie programu zwolnień z podatku od nieruchomości z tytułu znacząco zwiększających miejsca pracy lub tworzących nowe miejsca pracy. Szczególnego wsparcia wymaga szeroko rozumiana branża turystyczna, której udział w gospodarce gminy powinien rosnąć.

Istotne znaczenie będzie mieć polityka informacyjna dla przedsiębiorców w zakresie dostępności programów pomocowych oferowanych przez inne instytucje na terenie powiatu, województwa i kraju oraz instytucji otoczenia biznesu z terenu powiatu i województwa, które specjalizują się we wspieraniu rozwoju firm. Odbywać się to może poprzez publikowanie informacji użytecznych dla przedsiębiorców na stronie internetowej gminy.

Możliwości dofinansowania:

- PROW 2014–2020, Działanie VI. Rozwój gospodarki i działalności gospodarczej, Poddziałanie 6.2 – Pomoc na rozpoczęcie pozarolniczej działalności gospodarczej na obszarach wiejskich.

Działanie nr 2.1.2 Wyznaczenie i uzbrojenie terenów pod inwestycje

Teren gminy Dukla jest objęty ograniczeniami ekologicznymi, które uniemożliwiają lokalizowanie dużych obiektów przemysłowych znacząco oddziałujących na środowisko. Możliwa jest jednak budowa nieuciążliwych fabryk oraz obiektów usługowych. Działaniem strategicznym jest zidentyfikowanie terenów atrakcyjnych dla rozwoju aktywności gospodarczej, przeprowadzenie ich kompleksowego uzbrojenia (budowa dróg dojazdowych i sieci uzbrojenia terenu) oraz utworzenie na ich bazie oferty inwestycyjnej gminy.

Możliwości dofinansowania:

- RPO WO 2014–2020, Oś priorytetowa I. Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka, 3a – Promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm, w tym również poprzez inkubatory przedsiębiorczości

Działanie nr 2.1.3 Prowadzenie promocji gospodarczej w celu przyciągnięcia nowych inwestorów

Promowanie oferty inwestycyjnej może zostać zorganizowane na wiele sposobów, do najważniejszych będą należały m.in. działania podejmowane w oparciu o:

- stronę internetową gminy oraz wydawnictwa promocyjne o tematyce gospodarczo – inwestycyjnej;
- media lokalne, regionalne i ogólnopolskie;
- współpracę z izbami gospodarczymi i branżowymi organizacjami przedsiębiorców, Regionalnym Centrum Obsługi Inwestora, Polską Agencją Informacji i Inwestycji Zagranicznych;
- nawiązywanie i pielęgnowanie kontaktów z firmami, które obecnie prowadzą działalność gospodarczą na terenie gminy;
- udział w wydarzeniach gospodarczych i promocyjnych.

Możliwości dofinansowania:

– RPO WP 2014–2020, Oś priorytetowa I. Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka, Priorytet inwestycyjny 3a – Promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwienie gospodarczego wykorzystania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm, w tym również poprzez inkubatory przedsiębiorczości.

Cel operacyjny nr 2.2 Zwiększenie ruchu turystycznego

Działanie nr 2.2.1 Rozbudowa oferty turystycznej gminy

Rozbudowa oferty turystycznej będzie polegała na rozwijaniu, unowocześnianiu i zwiększaniu atrakcyjności obecnych produktów turystycznych, jak również tworzeniu i udostępnianiu nowych. W ramach działań na rzecz rozwoju turystyki zrównoważonej planowany jest rozwój oferty dedykowanej różnym grupom turystów (turystyka aktywna, kulturowa, religijna, letnia i zimowa, itp.). W ramach działania zostanie przeprowadzony przegląd tras i oznakowania szlaków turystycznych, którego wynikiem będzie ujednolicenie oznakowania, jego konserwacja oraz odnowa szlaków. Sieć tras do uprawiania turystyki aktywnej zostanie rozbudowana, m.in. o leśne trasy do nordic walking, oraz ścieżki rowerowe. Planowane jest także zwiększenie atrakcyjności widokowej masywów górskich. W pierwszej kolejności zostanie wybudowana platforma widokowa na górze Cergowa.

Oferta turystyczna gminy będzie wzbogacana o nowe atrakcje realizowane w ramach cyklicznie odbywających się wydarzeń organizowanych na terenie gminy, a także o zupełnie nowe wydarzenia skierowane do turystów i odwiedzających.

Możliwości dofinansowania:

– RPO WP 2014–2020, Oś priorytetowa VI. Spójność przestrzenna i społeczna, 8b – Wspieranie wzrostu gospodarczego sprzyjającego zatrudnieniu poprzez rozwój potencjału endogenicznego jako elementu strategii terytorialnej dla określonych obszarów, w tym poprzez przekształcanie upadających regionów przemysłowych i zwiększenie dostępu do określonych zasobów naturalnych i kulturalnych oraz ich rozwój;

– PWT Polska – Słowacja 2014–2020, Oś priorytetowa I. Ochrona i rozwój dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego obszaru pogranicza, 6c – Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego.

Działanie nr 2.2.2 Wsparcie rozwoju i współpracy branży turystycznej

Osiągnięcie celu polegającego na zwiększenie ruchu turystycznego w gminie wymaga zbudowania szerokiej i trwałej koalicji na rzecz rozwoju gospodarki turystycznej. Jej członkami obok władz gminy powinny być wszystkie podmioty działające w tej branży, m.in. przedsiębiorcy, instytucje i organizacje pozarządowe tworzące produkty turystyczne na terenie gminy, restauratorzy i gestorzy bazy noclegowej. Integracja branży pozwoli na skuteczniejsze przyciąganie turystów, stworzenie i promowanie nowych produktów turystycznych, realizację wspólnych przedsięwzięć.

Gmina zamierza uczestniczyć w inicjatywach turystycznych innych podmiotów (instytucji, firm, organizacji) nakierowanych na rozwój branży w regionie oraz wspierać branżę turystyczną m.in. w formie organizacji spotkań szkoleniowych dotyczących pozyskiwania środków

pomocowych lub w zakresie podnoszenia jakości usług turystycznych. Jednym z zadań może być zainicjowanie przez gminę lokalnego klastra turystycznego.

Możliwości dofinansowania:

- PROW 2014–2020, Działanie XIV. Leader, Poddziałanie 14.3 Przygotowanie i realizacja działań w zakresie współpracy z lokalną grupą działania.

Działanie nr 2.2.3 Unowocześnienie form promocji turystycznej

Gmina zamierza prowadzić aktywne działania promocyjne i marketingowe w celu przyciągania turystów. Punktem wyjścia może być stworzenie nowoczesnej i kompleksowej oferty internetowej z rozbudowanym, bogato ilustrowanym przewodnikiem turystycznym oraz wybór atrakcyjnego hasła promocyjnego. Na bazie stworzonej oferty turystycznej wydawane będą publikacje własne oraz prowadzona promocja w mediach. Gmina będzie uczestniczyć w publikacjach oraz wydarzeniach organizowanych przez inne instytucje i organizacje, a także współpracować z sąsiednimi gminami w zakresie wspólnej promocji. Z jednej strony pozwoli to obniżyć koszty promocji, a z drugiej – zwiększyć atrakcyjność oferty, dzięki włączeniu do niej produktów dostępnych w sąsiednich miejscowościach. Korzyści mogłyby przynieść również udział w ogólnopolskich targach turystycznych. Gmina będzie kontynuować wsparcie dla działalności Informacji Turystycznej w Dukli. Ze względu na przygraniczne położenie istotne jest prowadzenie promocji w oparciu o współpracę transgraniczną i wielojęzyczny charakter publikacji.

Możliwości dofinansowania:

- PWT Polska – Słowacja 2014–2020, Oś priorytetowa I. Ochrona i rozwój dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego obszaru pogranicza, 6c – Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego;
- PROW 2014–2020, Działanie XIV. Leader, Poddziałanie 14.3 Przygotowanie i realizacja działań w zakresie współpracy z lokalną grupą działania.

Cel operacyjny nr 2.3 Wspieranie rozwoju rolnictwa

Działanie nr 2.3.1 Wsparcie rozwoju rolnictwa ekologicznego

Rolnictwo ekologiczne stanowi potencjał rozwojowy gminy. Może być wspierane poprzez organizację szkoleń i doradztwa dla rolników indywidualnych oraz promocję tradycyjnych i lokalnych produktów wytwarzanych w gminie. Gmina zamierza także wspierać rozwój gospodarstw agroturystycznych.

Możliwości dofinansowania:

- PROW 2014–2020, Działanie I. Transfer wiedzy i działalność informacyjna, 1.1 – Wsparcie dla działań w zakresie kształcenia zawodowego i nabywania umiejętności; 1.2 – Wsparcie dla projektów demonstracyjnych i działań informacyjnych; Działanie II. Usługi doradcze, usługi z zakresu zarządzania gospodarstwem i usługi z zakresu zastępstw, Poddziałanie 2.1 – Świadczenie kompleksowej porady dla rolnika; Działanie III. Systemy jakości produktów rolnych i środków spożywczych, Poddziałanie 3.1 – Wsparcie na przystępowanie do systemów jakości; Poddziałanie 3.2 – Wsparcie działań informacyjnych i promocyjnych realizowanych przez grupy producentów na rynku wewnętrznym; Działanie IV. Inwestycje w środki trwałe, Poddziałanie 4.1 – Wsparcie inwestycji w gospodarstwach rolnych, Poddziałanie 4.2 – wsparcie

inwestycji w przetwarzanie produktów rolnych, obrót nimi lub ich rozwój; Działanie VI. Rozwój gospodarstw i działalności gospodarczej, Poddziałanie 6.1 – Pomoc w rozpoczęciu działalności gospodarczej na rzecz młodych rolników, 6.3 – Pomoc na rozpoczęcie działalności gospodarczej na rzecz rozwoju małych gospodarstw, 6.4 – Wsparcie inwestycji w tworzenie i rozwój działalności rolniczej; Działanie XI. Rolnictwo ekologiczne, Poddziałanie 11.1 – Płatności na rzecz konwersji na ekologiczne praktyki i metody w rolnictwie, 11.2 – Płatność na rzecz utrzymania ekologicznych praktyk i metod w rolnictwie.

Działanie nr 2.3.2 Stymulowanie współpracy gospodarstw rolnych

Gmina będzie promowała i wspierała organizowanie się rolników w grupy producenckie. Przemiany w rolnictwie będą promowane poprzez działalność informacyjną i szkoleniową, m.in. organizację spotkań szkoleniowych i doradczych, informacje na stronie internetowej gminy oraz współpracę z instytucjami działającymi na rzecz wspierania rolnictwa. W ramach tego działania została objęta również działalność produkcyjna w zakresie leśnictwa /przetwórstwo produktów takich jak drewno, runo leśne, dziczyzna; gospodarstwa produkujące leśny materiał sadzeniowy/.

Możliwości dofinansowania:

- PROW 2014–2020, Działanie IX. Tworzenie grup i organizacji producentów, Poddziałanie 9.1
- Tworzenie grup i organizacji producentów w rolnictwie i leśnictwie.

Cel operacyjny nr 2.4 Aktywizacja osób bezrobotnych

Działanie nr 2.4.1 Wspieranie aktywności i przedsiębiorczości osób bezrobotnych

Aktywizacja osób bezrobotnych jest zadaniem powiatu, prowadzonym przez Powiatowy Urząd Pracy w Krośnie. Gmina zamierza wspierać działania PUP poprzez programy realizowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, np. kursy zawodowe i przekwalifikowujące, spotkania z doradcą zawodowym i psychologiem, itp. Realizowane będą programy prac interwencyjnych, społecznie użytecznych i robót publicznych.

Osoby bezrobotne znajdą w Urzędzie Miejskim miejsce, w którym będą mogły skorzystać z komputera z Internetem oraz sprzętu biurowego w celu poszukiwania pracy.

Możliwości dofinansowania:

- RPO WP 2014–2020, Oś priorytetowa nr VII. Regionalny rynek pracy, 8i – Dostęp do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych oraz oddalonych od rynku pracy, także poprzez lokalne inicjatywy na rzecz zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników; 8iii – Praca na własny rachunek, przedsiębiorczość i tworzenie przedsiębiorstw, w tym innowacyjnych mikro, małych i średnich przedsiębiorstw; Oś priorytetowa VIII. Integracja społeczna, 9i – Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie.

Cel strategiczny nr 3 – WYSOKI POZIOM ŻYCIA MIESZKAŃCÓW

Trzeci cel strategiczny związany jest z szeroko rozumianą tematyką społeczną. Jest nim tworzenie warunków dla wszechstronnego rozwoju mieszkańców. Realizując ten cel gmina będzie podejmowała działania z zakresu rozwoju edukacji, kultury, sportu i zdrowia,

zapewnienia wysokiego poziomu bezpieczeństwa publicznego oraz rozwoju aktywności obywatelskiej mieszkańców.

Cel operacyjny nr 3.1 Rozwój potencjału intelektualnego mieszkańców

Działanie nr 3.1.1 Rozbudowa i doposażenie infrastruktury przedszkolnej i szkolnej

Jednym z podstawowych zadań gminy jest tworzenie odpowiednich warunków umożliwiających realizację edukacji przedszkolnej i szkolnej zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa. Ze względu na wdrażane zmiany prawne w zakresie edukacji przedszkolnej, gmina będzie zobowiązana do zapewnienia wszystkim dzieciom w wieku od 3 do 5 lat miejsca realizacji wychowania przedszkolnego. W praktyce oznacza to dostosowanie infrastruktury placówek szkolnych, tj. przekształcenie oddziałów przedszkolnych funkcjonujących w szkołach podstawowych w położone w części parterowej przedszkola oraz utworzenie zespołów szkolno-przedszkolnych. W ramach poprawy stanu infrastruktury przedszkolnej planowane jest także budowa nowego przedszkola w Dukli. Drugim ważnym elementem strategii w zakresie świadczenia usług edukacyjnych, łączącym się jednocześnie z kształtowaniem zdrowego i aktywnego społeczeństwa jest dostosowanie infrastruktury szkolnej w całej gminie do potrzeb realizacji zajęć z zakresu wychowania fizycznego. Planowane zadanie obejmuje proces rozbudowy infrastruktury szkolnej o nowe obiekty widowiskowo-sportowe lub adaptację na ten cel istniejących budynków, zadanie dotyczy przede wszystkim miejscowości – Jasionka, Tylawa, Równe i Głójsce. W ramach działania zaplanowano poprawę stanu i podniesienie standardu obiektów dydaktycznych, w tym m.in. prace termomodernizacyjne, wymianę instalacji sanitarnych, grzewczych i elektrycznych oraz doposażenia placówek w sprzęt umożliwiający wdrażanie nowoczesnych form kształcenia.

Możliwości dofinansowania:

– RPO WP 2014–2020, Oś priorytetowa VI. Spójność przestrzenne i społeczna, 10 – Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej.

Działanie nr 3.1.2 Rozwój atrakcyjnej oferty zajęć pozalekcyjnych

Analiza programów zajęć pozalekcyjnych w szkołach na terenie gminy wskazała ich dużą różnorodność tematyczną. W ramach działania mającego na celu poprawę wyników kształcenia oraz pobudzanie chęci do rozwijania własnych zainteresowań wśród dzieci i młodzieży planowane jest objęcie wszystkich placówek szkolnych systemem wdrażania innowacyjnych form i metod nauczania, ze szczególnym uwzględnieniem nauczania opartego na narzędziach multimedialnych. Działanie ma sprzyjać również podwyższaniu umiejętności komunikacyjnych, nabywaniu kluczowych kompetencji społecznych i obywatelskich, kształtowaniu tolerancji i promowaniu postaw przedsiębiorczych.

Możliwości dofinansowania:

– RPO WP 2014–2020, Oś priorytetowa IX. Jakość edukacji i kompetencji w regionie, 10i – Ograniczenie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej oraz zapewnianie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, z uwzględnieniem formalnych,

nieformalnych i poza formalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia.

Działanie nr 3.1.3 Podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników sfery budżetowej

W ramach działania istotne jest opracowanie i wdrożenie strategicznych programów podnoszenia kwalifikacji i kształcenia kadr zatrudnionych w instytucjach gminnych, w tym w szczególności: program podnoszenia kwalifikacji kadry dydaktyczno-wychowawczej w placówkach szkolnych i przedszkolnych.

Możliwości dofinansowania:

- RPO WP 2014–2020, Oś priorytetowa IX. Jakość edukacji i kompetencji w regionie, 10i – Ograniczenie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej oraz zapewnianie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i poza formalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia.

Cel operacyjny nr 3.2 Zwiększenie atrakcyjności oferty kulturalnej

Działanie nr 3.2.1 Ochrona dziedzictwa kulturowego

Gmina posiada bogate zasoby dziedzictwa kulturowego – zarówno ruchomego, jak i nieruchomego. Biorąc pod uwagę, że dziedzictwo kulturowe, podobnie jak naturalne, jest zasobem niepowtarzalnym i nieodnawialnym wymaga stałej ochrony i świadomego gospodarowania. W ramach tego działania gmina będzie uczestniczyć w pracach na rzecz ochrony i rewitalizacji zabytków (m.in. rewitalizacja Dukli) oraz miejsc pamięci narodowej. W celu promocji różnorodności kulturowej gminy organizowane będą imprezy kulturalne, kultywujące lokalne tradycje. Prowadzone będą działania służące zachowaniu bogatej kultury ludowej regionu, w tym kultury łemkowskiej.

Możliwości dofinansowania:

- RPO WP 2014–2020, Oś priorytetowa IV. Ochrona środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego, 6c – Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego;
- PO IiŚ 2014–2020, Oś priorytetowa VIII. Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury, 6c – Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego;
- PWT Polska – Słowacja 2014–2020, Oś priorytetowa I. Ochrona i rozwój dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego obszaru pogranicza, 6c – Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego.

Działanie nr 3.2.2 Rozwój oferty gminnych instytucji kultury

Działanie będzie polegało na stałym rozwijaniu oferty kulturalnej dostępnej dla różnych grup mieszkańców, w tym m.in.:

- organizacji imprez kulturalnych,
- wzbogaceniu oferty zajęć kulturalno-artystycznych oraz z zakresu edukacji kulturalnej,
- wprowadzeniu pakietu zajęć dedykowanych osobom starszym,

– rozwijaniu oferty kulturalnej na terenach wiejskich.

Przewiduje się zrealizowanie m.in. następujących inwestycji:

- zakup mobilnej sceny wraz z infrastrukturą towarzyszącą, która będzie umożliwiała organizację wydarzeń kulturalnych w różnych częściach gminy;
- utworzenie miejsca przystosowanego do profesjonalnej organizacji imprez rekreacyjno-kulturalnych w Dukli.

Możliwości dofinansowania:

- PWT Polska – Słowacja 2014–2020, Oś priorytetowa I. Ochrona i rozwój dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego obszaru pogranicza, 6c – Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego;
- PROW 2014–2020, Działanie XIV. Leader, Poddziałanie 14.3 Przygotowanie i realizacja działań w zakresie współpracy z lokalną grupą działania.

Działanie nr 3.2.3 Promowanie czytelnictwa

Promowanie czytelnictwa będzie prowadzone w oparciu o działania inwestycyjne oraz miękkie. W Bibliotece Publicznej zostanie zorganizowana profesjonalna czytelnia. Na bieżąco będzie także uzupełniany i wzbogacany księgozbiór, w taki sposób, aby Biblioteka dysponowała nowościami i książkami poszukiwanymi przez czytelników. Biblioteka będzie prowadziła cykliczne akcje społeczne promujące czytelnictwo (np. wymiana książek – bookcrossing, spotkania z autorami), a także włączała się w akcje ogólnopolskie. Poprawie poziomu czytelnictwa oraz wzbudzeniu zainteresowania czytelnictwem wśród mieszkańców ma służyć także unowocześnienie oferty bibliotecznej poprzez wykorzystanie książek elektronicznych przeznaczonych na czytniki, tablety i smartfony (e-book’ów).

Możliwości dofinansowania:

- PWT Polska – Słowacja 2014–2020, Oś priorytetowa I. Ochrona i rozwój dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego obszaru pogranicza, 6c – Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego;
- PROW 2014–2020, Działanie XIV. Leader, Poddziałanie 14.3 Przygotowanie i realizacja działań w zakresie współpracy z lokalną grupą działania.

Cel operacyjny nr 3.3 Zdrowy i aktywny styl życia

Działanie nr 3.3.1 Wdrażanie programów profilaktyki i ochrony zdrowia

Działanie polega na organizowaniu cyklicznych programów profilaktycznych dla mieszkańców, finansowanych przez gminę, np. szczepienia, badania profilaktyczne.

Możliwości dofinansowania:

- RPO WP 2014–2020, Oś priorytetowa VII – Regionalny rynek pracy, 8vi – Aktywne i zdrowe starzenie się.

Działanie nr 3.3.2 Równomierny rozwój infrastruktury sportowej

Gmina będzie inwestowała w równomierny rozwój bazy sportowej na obszarze całej gminy, w tym m.in.: utworzenie otwartych stref sportu i rekreacji, obejmujących budowę boisk i infrastruktury sportowej oraz siłowni zlokalizowanych na zewnątrz. Na terenie miasta Dukla

planowana jest budowa miejskiej infrastruktury sportowej przeznaczonej do uprawiania sportu masowego.

Możliwości dofinansowania:

- PROW 2014–2020, Działanie XIV. Leader, Poddziałanie 14.3 Przygotowanie i realizacja działań w zakresie współpracy z lokalną grupą działania.

Działanie nr 3.3.3 Promocja sportu masowego

W ramach działania przewiduje się organizację biegów, rajdów pieszych i rowerowych oraz nordic-walking, aktywizujących sportowo różne grupy wiekowe mieszkańców. Planowana jest także organizacja współzawodnictwa sportowego pomiędzy sołectwami, gminami oraz partnerami zagranicznymi. W ramach działania planuje się także tworzenie tras i doposażenie ośrodków gminnych w odpowiedni sprzęt wpływający na popularyzację sportów masowych zarówno letnich, jak i zimowych (m.in. biegi narciarskie).

Możliwości dofinansowania:

- PROW 2014–2020, Działanie XIV. Leader, Poddziałanie 14.3 Przygotowanie i realizacja działań w zakresie współpracy z lokalną grupą działania.

Działanie nr 3.3.4 Aktywizacja społeczna osób starszych

Na terenie gminy planowana jest organizacja klubu seniora, integrującego i aktywizującego starszych mieszkańców gminy. Klub będzie organizował dedykowane seniorom, regularne zajęcia i spotkania edukacyjne, kulturalne, rekreacyjne, wycieczki krajoznawcze, spotkania integracji międzypokoleniowej i inne.

Ponadto specjalną ofertę dla osób starszych będą posiadały instytucje gminne takie jak: Ośrodek Kultury, Biblioteka Publiczna oraz Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Dukli.

Aktywizacja seniorów będzie prowadzona także we współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Możliwości dofinansowania:

- PROW 2014–2020, Działanie XIV. Leader, Poddziałanie 14.3 Przygotowanie i realizacja działań w zakresie współpracy z lokalną grupą działania.

Cel operacyjny nr 3.4 Wysokie bezpieczeństwo publiczne

Działanie nr 3.4.1 Budowa infrastruktury i doposażenie służb ratowniczych

W ramach działania przewiduje się m.in. doposażenie jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych w nowoczesny specjalistyczny sprzęt ratowniczo – gaśniczy, zakup pojazdów specjalnych. Planowana jest również budowa remizy strażackiej w Tylawie.

Możliwości dofinansowania:

- RPO WP 2014–2020, Oś priorytetowa IV. Ochrona środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego, 5b – Wspieranie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje zagrożeń przy jednoczesnym zwiększeniu odporności na klęski i katastrofy i rozwijaniu systemów zarządzania klęskami i katastrofami;
- PO IIŚ 2014–2020, Oś priorytetowa II. Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu, 5.II – Wspieranie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje zagrożeń przy

jednoczesnym zwiększeniu odporności na klęski i katastrofy i rozwijaniu systemów zarządzania klęskami i katastrofami.

Działanie nr 3.4.2 Poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym

Poprawie bezpieczeństwa w ruchu drogowym będą służyły inwestycje w budowę chodników oraz oświetlenia ulic, a także akcje informacyjne dotyczące np. noszenia odblasków. Planowana jest także rozbudowa systemu monitoringu.

Cel operacyjny nr 3.5 Rozwój społeczeństwa obywatelskiego

Działanie nr 3.5.1 Wspieranie działalności organizacji pozarządowych

W ramach wspierania działalności organizacji pozarządowych gmina będzie zwiększać udział zleczanych do realizacji zadań publicznych m.in. z zakresu kultury, sportu, turystyki, zdrowia i pomocy społecznej w otwartych konkursach ofert. Ponadto gmina będzie udzielać wsparcia organizacyjnego, prawnego oraz wskazać możliwości pozyskiwania zewnętrznych środków pomocowych i inicjować współpracę pomiędzy organizacjami pozarządowymi z terenu gminy. Możliwości dofinansowania:

– PROW 2014–2020, Działanie XIV. Leader, Poddziałanie 14.3 Przygotowanie i realizacja działań w zakresie współpracy z lokalną grupą działania.

IV.3. Lista projektów kluczowych

Lista projektów strategicznych w ramach Strategii Rozwoju Gminy Dukla na lata 2015–2022:

1. Przeprowadzenie inwestycji dotyczących poprawy stanu publicznych dróg gminnych;
2. Modernizacja mostu na rzece Jasiołka w miejscowości Nowa Wieś;
3. Budowa mostu na potoku Moczarka w miejscowości Równe;
4. Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu w gminie, w tym wdrożenie e-urzędu;
5. Rozwój gminnego systemu zasobów mieszkaniowych (zakup, adaptacja lub budowa);
6. Budowa sieci wodociągowej w miejscowościach Równe i Dukla oraz alternatywnego zasilania w wodę dla mieszkańców Dukli;
7. Budowa kolektora tłoczego kanalizacji sanitarnej z Dukli do miejscowości Równe Kopalnia, budowa gminnej oczyszczalni lub rozbudowa kolektora do Krosna;
8. Budowa wspólnie z Gminą Chorkówka oczyszczalni ścieków w Sulistrowej;
9. Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Łęki Dukielskie wraz z przysiółkami;
10. Projektowanie kanalizacji sanitarnej w miejscowościach Teodorówka, Zboiska, Lipowica, Wietrzno, Głójsce, Iwla;
11. Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii oraz zmniejszenie emisji szkodliwych związków do atmosfery w budynkach użyteczności publicznej;
12. Rekultywacja składowiska odpadów komunalnych;
13. Przedsiębiorcza Gmina Dukla – opracowanie i wdrożenie gminnego programu dla inwestorów i przedsiębiorców;
14. Uzbrojenie terenów pod inwestycje oraz terenów pod budownictwo mieszkaniowe;
15. Powiększenie powierzchni terenów gminy przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową i usługową;

-
16. Wzrost atrakcyjności widokowej góry Cergowa – budowa platformy widokowej;
 17. Przygotowanie e-aplikacji dla turystów;
 18. Adaptacja, modernizacja, dostosowanie istniejącej infrastruktury dydaktycznej szkół do potrzeb opieki przedszkolnej;
 19. Budowa przedszkola w Dukli;
 20. Zakup sceny mobilnej;
 21. Budowa hal widowiskowo-sportowych w szkołach: Jasionce, Tylawie, Równem, Głajscach;
 22. Wyposażenie szkół w tablice interaktywne, sprzęt nagłaśniający i multimedialny oraz wprowadzenie dziennika elektronicznego;
 23. Zakup i wdrożenie e-tornistrów w gimnazjach;
 24. Rewitalizacja miasta Dukla;
 25. Utworzenie otwartych stref rekreacji na terenie gminy;
 26. Wyznaczanie, oznakowanie i promocja tras turystycznych;
 27. Zakup urządzeń i sprzętu do uprawiania sportów zimowych;
 28. Adaptacja, modernizacja, dostosowanie istniejącej infrastruktury na potrzeby Gminnego Klubu Seniora;
 29. Budowa Remizy OSP w miejscowości Tylawa;
 30. Zakup pojazdów specjalnych i wyposażenia dla jednostek OSP.
-

V. Proces monitorowania strategii

Monitorowanie jest ważną częścią wdrażania lokalnej strategii rozwoju, ponieważ stanowi jedno z podstawowych źródeł danych podczas procesu ewaluacji strategii. Powinien on zagwarantować efektywne skompletowanie wszystkich ważnych danych, które poddane analizie dadzą informację o zgodności zrealizowanych działań z założeniami strategii, a także o jej postępie.

Proces monitorowania strategii polega na okresowym badaniu postępów wdrażania poszczególnych wskaźników celów strategicznych i operacyjnych ustalonych w jej ramach. Wskaźniki przyjęte dla Strategii Rozwoju Gminy Dukla na lata 2015–2022 ujęto w poniższej tabeli.

Tabela nr 71. Wskaźniki przyjęte w ramach Strategii Rozwoju Gminy Dukla na lata 2015–2022 dla celu strategicznego nr 1

Cele	Wskaźniki	Stan docelowy na rok 2022
Cel operacyjny nr 1.1 Rozbudowa i poprawa stanu infrastruktury drogowej	Długość nowych/ulepszonych dróg gminnych	10 km.
	Liczba nowych/przebudowanych obiektów mostowych	1 szt.
Cel operacyjny nr 1.2 Rozwój cyfryzacji	Poziom dostępu mieszkańców do Internetu	95 %
	Liczba akcji promujących wdrażanie e-usług publicznych	5 szt.
	Liczba nowych systemów bazodanowych	5 szt.
Cel operacyjny nr 1.3 Rozwój gospodarki mieszkaniowej	Liczba nowych gminnych mieszkań komunalnych/socjalnych/społecznych	10 szt.
	Liczba nowo zabudowanych działek budynkami jednorodzinnymi	40 szt.
Cel operacyjny nr 1.4 Ochrona środowiska	Liczba nowych przyłączy budynków mieszkalnych do sieci wodociągowej	300 szt.
	Liczba nowych przyłączy budynków mieszkalnych do sieci kanalizacji sanitarnej	400 szt.
	Liczba budynków użyteczności publicznej objętych termomodernizacją	2 szt.
	Liczba akcji edukacyjno-informacyjnych o charakterze proekologicznym	5 szt.

Tabela nr 72. Wskaźniki przyjęte w ramach Strategii Rozwoju Gminy Dukla na lata 2015–2022 dla celu strategicznego nr 2

Cele	Wskaźniki	Stan docelowy na rok 2022
Cel operacyjny nr 2.1 Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości	Liczba wdrożonych nowych działań pomocowych dla przedsiębiorców	1 szt.
	Liczba akcji informacyjnych przeprowadzonych na rzecz rozwoju przedsiębiorczości	10 szt.
	Powierzchnia uzbrojonych terenów pod inwestycje	2 ha
	Liczba nowych profesjonalnych ofert dla inwestorów	1 szt.
Cel operacyjny nr 2.2 Zwiększenie ruchu turystycznego	Liczba nowych/unowocześnionych szlaków turystycznych	5 szt.
	Liczba nowych obiektów turystycznych – produktów turystycznych	3 szt.
	Liczba nowych ofert/wydarzeń promujących tereny turystyczne	10 szt.
Cel operacyjny nr 2.3 Wspieranie rozwoju nowoczesnego rolnictwa	Liczba akcji informacyjnych/innych działań na rzecz wsparcia rolnictwa, w tym ekologicznego	5 szt.
Cel operacyjny nr 2.4 Aktywizacja osób bezrobotnych	Liczba akcji informacyjno-szkoleniowych na rzecz aktywizacji osób bezrobotnych	10 szt.

Tabela nr 73. Wskaźniki przyjęte w ramach Strategii Rozwoju Gminy Dukla na lata 2015–2022 dla celu strategicznego nr 3

Cele	Wskaźniki	Stan docelowy na rok 2022
Cel operacyjny nr 3.1 Rozwój potencjału intelektualnego mieszkańców	Liczba nowych /przebudowanych obiektów infrastruktury edukacyjnej	5 szt.
	Liczba nowych programów podnoszenia kwalifikacji zawodowych kadr	2 szt.
Cel operacyjny nr 3.2 Zwiększenie atrakcyjności oferty kulturalnej	Liczba nowych obiektów infrastruktury kulturalnej	1 szt.
	Liczba nowych kompleksowych ofert dla mieszkańców z zakresu kultury i rekreacji	5 szt.

Cel operacyjny nr 3.3 Zdrowy i aktywny styl życia	Liczba nowych obiektów infrastruktury sportowej, w tym otwartych stref rekreacji	5 szt.
	Długość wyznaczonych tras turystyczno-rekreacyjno-sportowych	40 km
	Liczba nowych imprez promujących sport masowy	3 szt.
Cel operacyjny nr 3.4 Wysokie bezpieczeństwo publiczne	Liczba nowych obiektów oraz jednostek wyposażonych w ramach systemu ratowniczego	3 szt.
	Liczba wybudowanych nowych chodników/systemów oświetleniowych	5 szt.
	Liczba nowych systemów monitoringu	2 szt.
	Liczba przeprowadzonych akcji informacyjnych w zakresie poprawy bezpieczeństwa	10 szt.
Cel operacyjny nr 3.5 Rozwój społeczeństwa obywatelskiego	Liczba nowych typów zadań przekazanych do realizacji partnerom społecznym	3 szt.
	Liczba przeprowadzonych akcji informacyjnych na rzecz sektora organizacji pozarządowych	5 szt.

Procesu monitorowania strategii będzie przeprowadzany w formie corocznych sprawozdań. Dzięki nim będzie można zidentyfikować ewentualne problemy, a następnie podjąć stosowne kroki usprawniające dalszą realizację strategii. Ponadto, oprócz corocznych sprawozdań opracowane będą raporty o postępie realizacji strategii – stanie społeczno-gospodarczym Gminy Dukla w latach 2018 i 2022. Raport sporządzony w 2018 r. będzie przedstawiać szerszą informację o efektach oraz poziomie rozwoju gminy po 3 latach od wdrożenia nowej strategii. Dokument ten może stanowić podstawę do ewentualnej aktualizacji strategii, której dostosowywanie do zmieniających się warunków jest niezbędne do sprawnego zarządzania gminą. Z kolei raport opracowany w 2022 r. będzie stanowił podsumowanie wdrażania gminnej strategii rozwoju. Wszystkie dokumenty sporządzone w związku z realizacją strategii będą służyły do rzetelnego informowania opinii publicznej o postępach w rozwoju gminy, jak również o alokacji środków finansowych na konkretne kierunki działań.

Raporty będą prezentowane na sesji Rady Gminy, w Biuletynie Informacji Publicznej, a także zostaną udostępnione na serwisie informacyjnym Gminy Dukla – <http://www.dukla.pl/>.

Główną jednostką organizacyjną biorącą udział w procesie monitorowania lokalnej strategii rozwoju gminy jest Urząd Miejski w Dukli, a wspomagać go będą miejskie jednostki organizacyjne oraz inne instytucje. Sprawny i efektywny postęp we wdrażaniu strategii zapewnią nie tylko współpracujące z nim liczne podmioty społeczne i gospodarcze, tj.: Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Dukli, Zespoły Szkół na terenie całej gminy Dukla, Ośrodek Kultury w Dukli, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Dukli, Gospodarka Komunalna i Mieszkaniowa w Dukli Sp. z o.o., organizacje pozarządowe i inne, ale przede wszystkim mieszkańcy gminy, którzy aktywnie włączą się w przedsięwzięcia prowadzone w ramach strategii.

VI. Spójność strategii z dokumentami wyższego rzędu

Strategia Rozwoju Gminy Dukla uwzględnia treści zawarte w dokumentach strategicznych wyższego szczebla, dzięki czemu nawiązuje do perspektywy finansowej Unii Europejskiej na lata 2014 – 2020. Stwarza to możliwości pozyskiwania środków pomocowych na założone w strategii działania rozwojowe.

Strategia wykazuje spójność z następującymi dokumentami:

1. Umowa Partnerstwa

Umowa Partnerstwa określa strategię interwencji funduszy europejskich w ramach trzech polityk unijnych: wspólnej polityki rolnej, polityki spójności i wspólnej polityki rybołówstwa. Ustalenia Umowy dotyczą działań, które będą podejmowane w Polsce w okresie: 2014–2020. W Umowie zdefiniowano 11 celów tematycznych, które będą wdrażane za pośrednictwem programów operacyjnych. Strategia Gminy Dukla wpisuje się w następujące cele tematyczne:

- Cel tematyczny 2. Zwiększenie dostępności, stopnia wykorzystania i jakości technologii informacyjno-komunikacyjnych – realizuje go cel operacyjny nr 1.2 Rozwój cyfryzacji: Zwiększenie dostępności Internetu.
- Cel tematyczny 3. Podnoszenie konkurencyjności mikro, małych i średnich przedsiębiorstw, sektora rolnego oraz sektora rybołówstwa i akwakultury – realizuje go cel operacyjny nr 2.3 Wspieranie rozwoju nowoczesnego rolnictwa: Wsparcie rozwoju rolnictwa ekologicznego, Stymulowanie współpracy gospodarstw rolnych.
- Cel tematyczny 4. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach – realizuje go cel operacyjny nr 1.4 Ochrona środowiska: Ograniczenie niskiej emisji i wzrost udziału odnawialnych źródeł energii.
- Cel tematyczny 5. Promowanie dostosowania do zmian klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem – realizuje go cel operacyjny nr 3.4 Wysokie bezpieczeństwo publiczne: Budowa infrastruktury i wyposażenie służb ratowniczych.
- Cel tematyczny 6. Ochrona środowiska naturalnego i wspieranie efektywności wykorzystania zasobów – realizuje go cel operacyjny nr 1.4 Ochrona środowiska: Zwiększenie poziomu segregacji odpadów, Ograniczenie niskiej emisji i wzrost udziału odnawialnych źródeł energii.
- Cel tematyczny 7. Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszych infrastruktur sieciowych – realizuje go cel operacyjny nr 1.1 Rozbudowa i poprawa stanu infrastruktury drogowej: Poprawa jakości systemu dróg gminnych, Wspieranie budowy i modernizacji dróg powiatowych/ wojewódzkich/krajowych oraz cel operacyjny nr 3.4 Wysokie bezpieczeństwo publiczne: Poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym.
- Cel tematyczny 8. Wspieranie zatrudnienia i mobilności pracowników – realizuje go cel operacyjny nr 2.1 Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości: Wdrożenie programów pomocowych dla przedsiębiorców, Prowadzenie promocji gospodarczej w celu przyciągnięcia nowych inwestorów.
- Cel tematyczny 9. Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem – realizuje go cel operacyjny nr 1.3 Rozwój gospodarki mieszkaniowej: Rozwój zasobów mieszkaniowych

gminy oraz 2.4. Aktywizacja osób bezrobotnych: Wspieranie aktywności i przedsiębiorczości osób bezrobotnych.

- Cel tematyczny nr 10. Inwestowanie w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie
- realizuje go cel operacyjny nr 3.1 Rozwój potencjału intelektualnego mieszkańców: Rozbudowa i doposażenie infrastruktury przedszkolnej i szkolnej, Rozwój atrakcyjnej oferty zajęć pozalekcyjnych.
- Cel tematyczny nr 11. Wzmacnianie potencjału instytucjonalnego i skuteczności administracji publicznej – realizuje go cel operacyjny nr 1.2 Rozwój cyfryzacji: Wdrażanie i promowanie e-usług publicznych, Opracowanie systemów bazodanowych.

2. Strategia Rozwoju Kraju 2020

Strategia Rozwoju Gminy Dukla jest spójna ze strategią Rozwoju Kraju 2020 w założeniach, które spełniają następujące cele:

- Obszar I. Sprawne i efektywne państwo, cel I.1 – Przejście od administrowania do zarządzania rozwojem:
 - I.1.3. Wprowadzenie jednolitych zasad e-gov w administracji – działanie spójne z zadaniami w ramach celu operacyjnego nr 1.2 – Rozwój cyfryzacji: Wdrażanie i promowanie e-usług publicznych;
- Obszar I. Sprawne i efektywne państwo, cel I.3 – Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela:
 - I.3.2 Rozwój kapitału społecznego – działanie spójne z zadaniami w ramach celu operacyjnego nr 3.2 – Zwiększenie atrakcyjności oferty kulturalnej: Rozwój oferty gminnych instytucji kultury, celem operacyjnym nr 3.3 – Zdrowy i aktywny styl życia: Równomierny rozwój infrastruktury sportowej, Aktywizacja społeczna osób starszych, celem operacyjnym nr 3.5 – Rozwój społeczeństwa obywatelskiego: Wspieranie działalności organizacji pozarządowych.
 - I.3.3 Zwiększenie bezpieczeństwa obywatela – działanie spójne z zadaniami w ramach celu operacyjnego nr 3.3 – Zdrowy i aktywny styl życia: Wdrażanie programów profilaktyki i ochrony zdrowia, z celem operacyjnym nr 3.4 – Wysokie bezpieczeństwo publiczne: Poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym.
- Obszar II. Konkurencyjna gospodarka, cel II.2 – Wzrost wydajności gospodarki:
 - II.2.3 Zwiększenie konkurencyjności i modernizacja sektora rolno-spożywczego – działanie spójne z zadaniami w ramach celu operacyjnego nr 2.3 – Wspieranie rozwoju nowoczesnego rolnictwa: Wsparcie rozwoju rolnictwa ekologicznego, Stymulowanie współpracy gospodarstw rolnych.
- Obszar II. Konkurencyjna gospodarka, cel II.4 – Rozwój kapitału ludzkiego:
 - II.4.1 Zwiększanie aktywności zawodowej – działanie spójne z zadaniami w ramach celu operacyjnego nr 2.4 – Aktywizacja osób bezrobotnych: Wspieranie aktywności i przedsiębiorczości osób bezrobotnych.
 - II.4.2. Poprawa jakości kapitału ludzkiego – działanie spójne z zadaniami w ramach celu operacyjnego nr 3.1 – Rozwój potencjału intelektualnego mieszkańców: Rozbudowa i doposażenie infrastruktury przedszkolnej i szkolnej, Rozwój atrakcyjnej oferty zajęć pozalekcyjnych.

– Obszar II. Konkurencyjna gospodarka, cel II.5 – Zwiększenie wykorzystania technologii cyfrowych:

- II.5.1. Zapewnienie powszechnego dostępu do Internetu – działanie spójne z zadaniami w ramach celu operacyjnego nr 1.2 Rozwój cyfryzacji: Zwiększenie dostępności Internetu.
- II.5.2. Upowszechnienie wykorzystania technologii cyfrowych – działanie spójne z zadaniami w ramach celu operacyjnego nr 1.2 – Rozwój cyfryzacji: Wdrażanie i promowanie e-usług publicznych, Opracowanie systemów bazodanowych.

– Obszar II. Konkurencyjna gospodarka, cel II.6 – Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko:

- II.6.1 Racjonalne gospodarowanie zasobami – działanie spójne z zadaniami w ramach celu operacyjnego nr 1.4 – Ochrona środowiska: Rozbudowa i poprawa stanu technicznego sieci wodociągowej, Budowa i rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej, Rozdział kanalizacji sanitarnej i deszczowej, Zwiększenie poziomu segregacji odpadów, Ograniczenie niskiej emisji i wzrost udziału odnawialnych źródeł energii.
- II.6.2 Poprawa efektywności energetycznej – działanie spójne z zadaniami w ramach celu operacyjnego nr 1.4 – Ochrona środowiska: Ograniczenie niskiej emisji i wzrost udziału odnawialnych źródeł energii.
- II.6.4 Poprawa stanu środowiska – działanie spójne z zadaniami w ramach celu operacyjnego nr 1.4 Ochrona środowiska: Zwiększenie poziomu segregacji odpadów, Ograniczenie niskiej emisji i wzrost udziału odnawialnych źródeł energii.
- II.6.5 Adaptacja do zmian klimatu – działanie spójne z zadaniami w ramach celu operacyjnego nr 3.4 – Wysokie bezpieczeństwo publiczne: Budowa infrastruktury i doposażenie służb ratowniczych.

– Obszar III. Spójność społeczna i terytorialna, cel III.1 – Integracja społeczna:

- III.1.1. Zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym – działanie spójne z zadaniami w ramach celu operacyjnego nr 2.4 – Aktywizacja osób bezrobotnych: Wspieranie aktywności i przedsiębiorczości osób bezrobotnych.
- III.1.2 Zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej nim zagrożonych – działanie spójne z zadaniami w ramach celu operacyjnego nr 2.4 – Aktywizacja osób bezrobotnych: Wspieranie aktywności i przedsiębiorczości osób bezrobotnych, celem operacyjnym nr 1.3 – Rozwój gospodarki mieszkaniowej: Rozwój zasobów mieszkaniowych gminy.

– Obszar III. Spójność społeczna i terytorialna, cel III.3 – Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych:

- III.3.3 Tworzenie warunków dla rozwoju ośrodków regionalnych, subregionalnych i lokalnych oraz wzmocnienia potencjału obszarów wiejskich działanie spójne ze wszystkimi zadaniami w ramach: celu operacyjnego nr 1.1 – Rozbudowa i poprawa stanu infrastruktury drogowej, celu operacyjnego nr 1.2 – Rozwój cyfryzacji, celu operacyjnego nr 1.4 – Ochrona środowiska oraz celu operacyjnego nr 3.1 – Rozwój potencjału intelektualnego mieszkańców.

3. Strategia Rozwoju Społeczno–Gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020

Działania zaplanowane na obszarze makroregionu w ramach Strategii Społeczno–Gospodarczego Polski Wschodniej są spójne ze Strategią Rozwoju Gminy Dukla i będą realizowane w przedstawiony poniżej sposób:

- Obszar II. Zasoby jakości pracy i jakości kapitału ludzkiego – Przeciwdziałanie wykluczeniu na rynku pracy – cel będzie realizowany poprzez rozwój systemu zachęt do podejmowania działalności gospodarczej i powstawania nowych miejsc pracy (Cel operacyjny nr 2.1 Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości: Wdrożenie programów pomocowych dla przedsiębiorców, Prowadzenie promocji gospodarczej w celu przyciągnięcia nowych inwestorów), aktywizację osób bezrobotnych (Cel operacyjny nr 2.4 Aktywizacja osób bezrobotnych: Wspieranie aktywności i przedsiębiorczości osób bezrobotnych) oraz rozwój umiejętności cyfrowych (Cel operacyjny nr 1.2 Rozwój cyfryzacji: Zwiększenie dostępu do Internetu, Wdrażanie i promowanie e-usług publicznych, Opracowanie systemów bazodanowych).
- Obszar III. Infrastruktura transportowa i elektroenergetyczna – Wzmocnienie spójności wewnętrznej Polski Wschodniej – cel będzie realizowany poprzez zwiększenie dostępności wysokiej jakości e-usług publicznych (Cel operacyjny nr 1.2 Rozwój cyfryzacji: Wdrażanie i promowanie e-usług publicznych, Opracowanie systemów bazodanowych).
- Obszar III. Infrastruktura transportowa i elektroenergetyczna – wzmocnienie bezpieczeństwa elektroenergetycznego Polskie Wschodniej – cel realizowany będzie poprzez zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii w produkcji energii elektrycznej (Cel operacyjny nr 1.4 – Ochrona środowiska: Ograniczenie niskiej emisji i wzrost udziału odnawialnych źródeł energii).

4. Strategia Rozwoju Województwa – Podkarpackie 2020

Strategia Rozwoju Gminy Dukla oraz Strategia rozwoju Województwa – Podkarpackie 2020 mają wspólne cele w obszarach dotyczących rozwoju gospodarki, inwestycji w kapitał ludzki, ochrony środowiska oraz ogólnej poprawy życia na terenach wiejskich.

Cele z obszaru „Silna i konkurencyjna gospodarka” znajdujące się w Strategii Rozwoju Gminy Dukla są spójne z celami Strategii Województwa Podkarpackiego zawartymi w obszarach „Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka”, „Kapitał ludzki i społeczny” oraz „Sieć osadnicza”.

Cele dotyczące:

- zwiększenia ruchu turystycznego i wspieranie rozwoju nowoczesnego rolnictwa są kolejno spójne z priorytetami 1.3 Turystyka i 1.4 Rolnictwo,
- aktywizacji osób bezrobotnych wpisują się w priorytet 2.4 Włączanie społeczne,
- wzrostu przedsiębiorczości wpisują się w priorytet 3.4 Funkcje obszarów wiejskich.

Cele ujęte w obszarze „infrastruktura i środowisko” wpisują się w następujące cele strategii wojewódzkiej: „Sieć osadnicza”, „Kapitał ludzki i społeczny” oraz „Środowisko i energetyka”.

Kwestie dotyczące:

- poprawy infrastruktury drogowej oraz rozwoju cyfryzacji wpisują się w priorytet 3.4 Funkcje obszarów wiejskich,
- rozwoju gospodarki mieszkaniowej wpisują się w priorytet 2.4 Włączanie społeczne,

- ochrony środowiska wpisują się w priorytet 4.1 Zapobieganie i przeciwdziałanie zagrożeniom oraz usuwanie ich negatywnych skutków.

Cele opisane w obszarze „Wysoki poziom życia mieszkańców” są w pełni spójne ze strategią wojewódzką, a konkretnie z działaniem „Kapitał ludzki i społeczny”. Kwestie dotyczące:

- rozwoju potencjalnego mieszkańców są spójne z priorytetem 2.1 Edukacja,
- zwiększenia atrakcyjności oferty kulturalnej są spójne z priorytetem 2.2 Kultura i dziedzictwo kulturowe,
- zdrowego i aktywnego trybu życia są spójne z priorytetami 2.5 Zdrowie publiczne i 2.6 Sport powszechny,
- rozwoju społeczeństwa obywatelskiego są spójne z priorytetem 2.3 Społeczeństwo obywatelskie.

5. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Dukla

Cele operacyjne opracowane w ramach Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Dukla dotyczą czterech płaszczyzn:

- społeczno-ekonomicznej – spójność z celem operacyjnym nr 2.1 Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości: Wdrożenie programów pomocowych dla przedsiębiorców, Wyznaczenie i uzbrojenie terenów pod inwestycje, Prowadzenie promocji gospodarczej w celu przyciągnięcia nowych inwestorów, celem operacyjnym nr – 2.2 Zwiększenie ruchu turystycznego: Rozbudowa oferty turystycznej gminy, Wsparcie rozwoju i współpracy branży turystycznej, Unowocześnienie form promocji turystycznej oraz celem operacyjnym nr 3.3 Zdrowy i aktywny styl życia: Równomierny rozwój infrastruktury sportowej.
- przyrodniczo-kulturowej – spójność z celem operacyjnym nr 1.4 – Ochrona środowiska: Ograniczenie niskiej emisji i wzrost udziału odnawialnych źródeł energii, celem operacyjnym nr 3.2 – Zwiększenie atrakcyjności oferty kulturalnej: Ochrona dziedzictwa kulturowego, Rozwój oferty gminnych instytucji kultury, celem operacyjnym nr 3.4 – Wysokie bezpieczeństwo publiczne: Dopuszczenie służb ratowniczych.
- technicznej – celem operacyjnym nr 1.1 – Rozbudowa i poprawa stanu infrastruktury drogowej: Poprawa jakości systemu dróg gminnych, Wspieranie budowy i modernizacji dróg powiatowych/ wojewódzkich/ krajowych, Budowa i przebudowa obiektów mostowych, celem operacyjnym nr 1.4 – Ochrona środowiska: Rozbudowa i poprawa stanu technicznego sieci wodociągowej, Budowa i rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej, Rozdział kanalizacji sanitarnej i deszczowej oraz celem operacyjnym nr 3.4 – Wysokie bezpieczeństwo publiczne: Dopuszczenie służb ratowniczych.

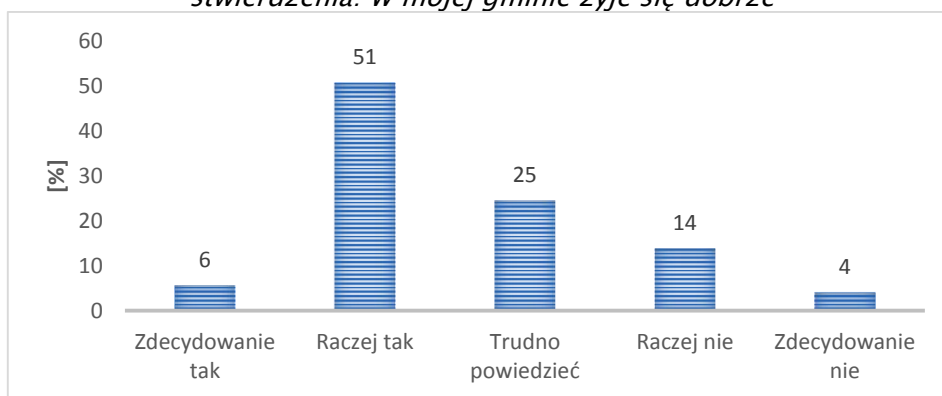
Załącznik nr 1. Raport z badania opinii mieszkańców

Głównym założeniem przeprowadzonych badań ankietowych było poznanie opinii mieszkańców gminy Dukla na temat spraw społeczno-gospodarczych bezpośrednio ich dotyczących. Był to również jedno z działań, które miały sprzyjać stymulacji społeczeństwa w myśleniu strategicznym o rozwoju własnej gminy, zgłaszaniu propozycji, wskazywaniu kierunków rozwoju. Proces ankietyzacji obejmował okres: kwiecień–maj 2015 r., ankiety były rozpowszechniane poprzez sieć sołectw, były dostępne w Urzędzie Miejskim oraz na stronie internetowej gminy Dukla. Badania miały charakter anonimowy. Wszystkie uzupełnione ankiety poddano analizie.

W przeprowadzonym badaniu ankietowym wzięły udział 123 osoby zamieszkujące gminę Dukla, wśród respondentów przewagę stanowiły kobiety (59%). Najliczniejszą grupą ankietowanych były osoby w dwóch przedziałach wiekowych: 27–45 lat (38%) oraz 45–64 lat (38%). Wśród odpowiadających dominowały osoby z wykształceniem wyższym (34%) i średnim (27%), przeważały osoby pracujące (55%).

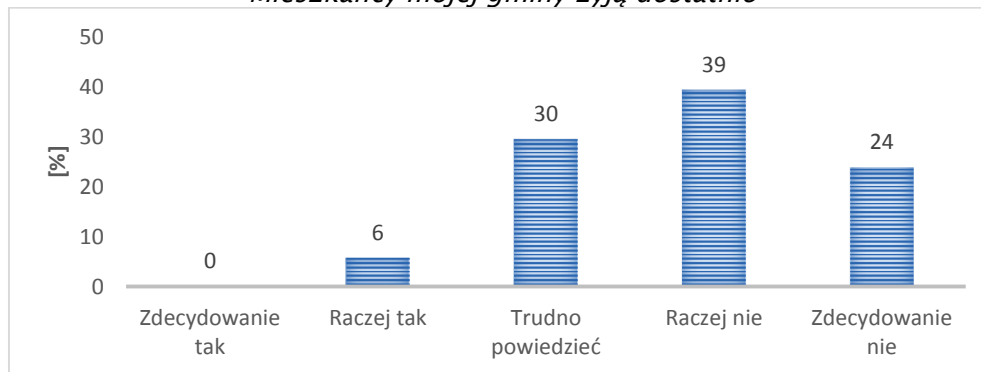
Wyniki badań ankietowych potwierdzają fakt, że ankietowanym żyje się dobrze w swojej gminie – taką opinię wyraziło 57% osób. Jednocześnie mieszkańcy nie identyfikują tego określenia z dostatnim poziomem życia, wręcz przeciwnie ponad 60% respondentów zaprzecza, że żyje im się dostatnio (63% osób).

Wykres nr 29. Pytanie ankietowe nr 1 – Proszę ocenić słuszność prawdziwość stwierdzenia: W mojej gminie żyje się dobrze

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych.

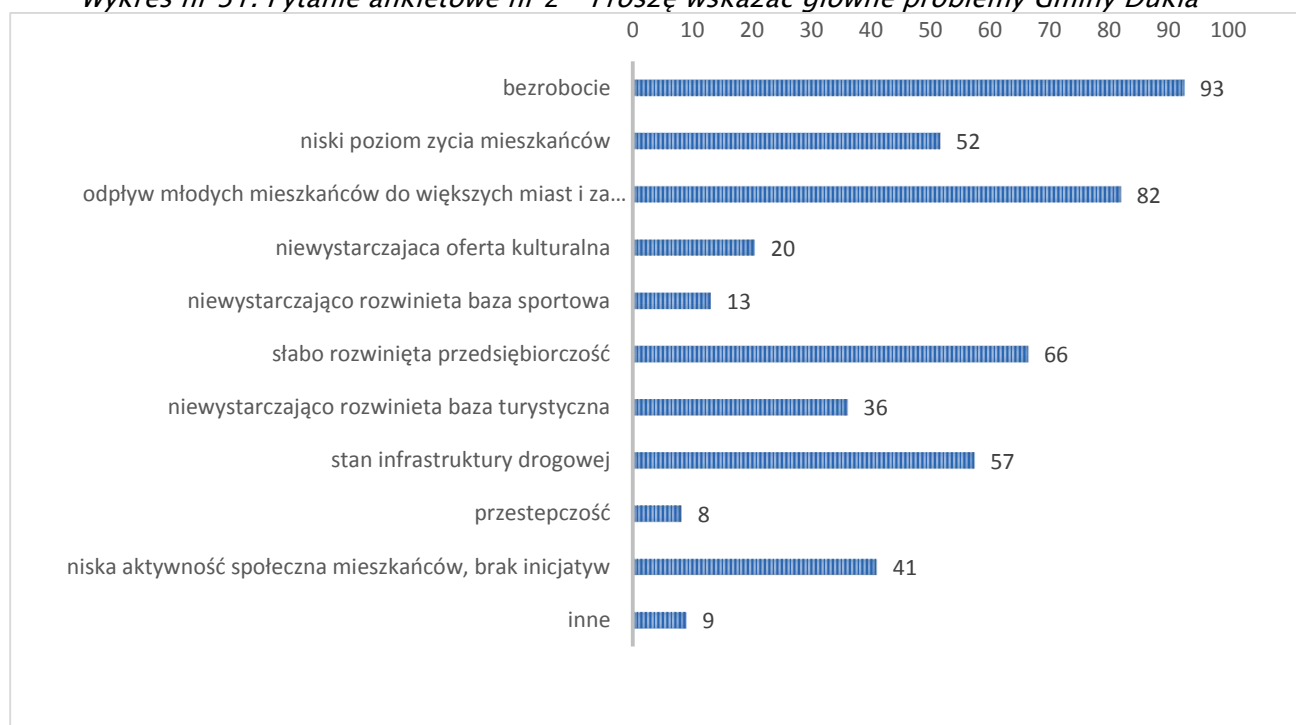
Wykres nr 30. Pytanie ankietowe nr 1 – Proszę ocenić prawdziwość stwierdzenia: Mieszkańcy mojej gminy żyją dostatnio

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych.

Na taką ocenę jakości życia przez badanych mieszkańców wpływają niewątpliwie wskazane przez nich największe problemy gminy: bezrobocie (93%), odpływ młodych ludzi do większych miast i za granicę (82%), słabo rozwinięta przedsiębiorczość (66%) oraz zły stan infrastruktury drogowej (57%).

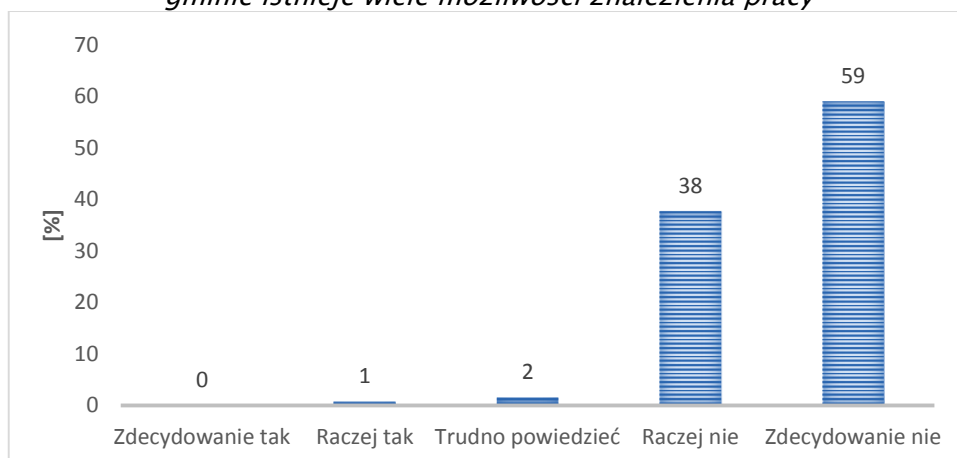
Wykres nr 31. Pytanie ankietowe nr 2 – Proszę wskazać główne problemy Gminy Dukla

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych.

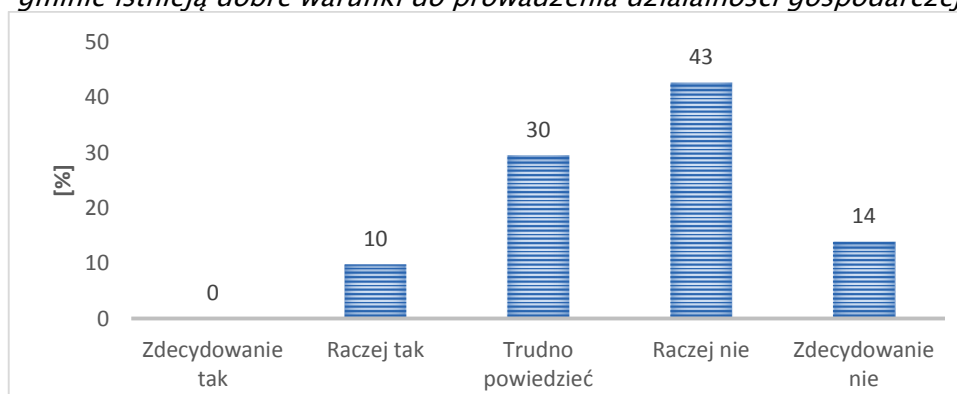
Na kolejnych miejscach znalazły się: niski poziom życia mieszkańców (52% osób), niska aktywność społeczna mieszkańców, brak inicjatyw (41% osób) oraz niewystarczająco rozwinięta baza turystyczna (36% osób). Najmniej poważnymi problemami gminy okazały się: niewystarczająca oferta sportowa (13%) oraz przestępczość (8% osób). Oprócz tego ankietowani wskazywali na inne problemy gminy tj. duża liczba osób korzystających z pomocy socjalnej oraz brak targowiska, które mogłoby stanowić punkt handlu produktami lokalnymi. Otrzymany wynik badań potwierdza, że na terenie gminy są niewielkie możliwości znalezienia pracy (97% ankietowanych), co więcej nie ma dobrych warunków do prowadzenia działalności gospodarczej oraz rolniczej – taką opinię wyraziło odpowiednio 57% i 37% ankietowanych. Ponadto duża liczba mieszkańców (41%) słabo ocenia jakość transportu publicznego.

Wykres nr 32. Pytanie ankietowe nr 1 – Proszę ocenić słuszność stwierdzenia: W mojej gminie istnieje wiele możliwości znalezienia pracy

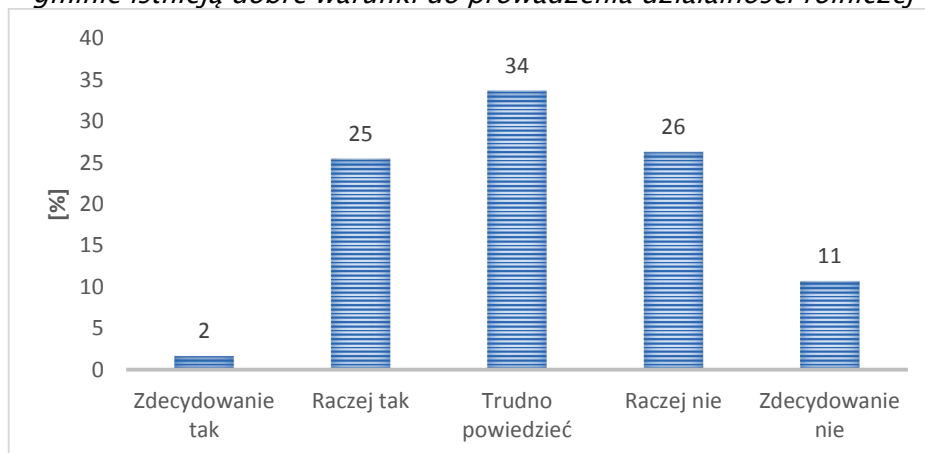
Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych.

Wykres nr 33. Pytanie ankietowe nr 1 – Proszę ocenić prawdziwość stwierdzenia: W mojej gminie istnieją dobre warunki do prowadzenia działalności gospodarczej

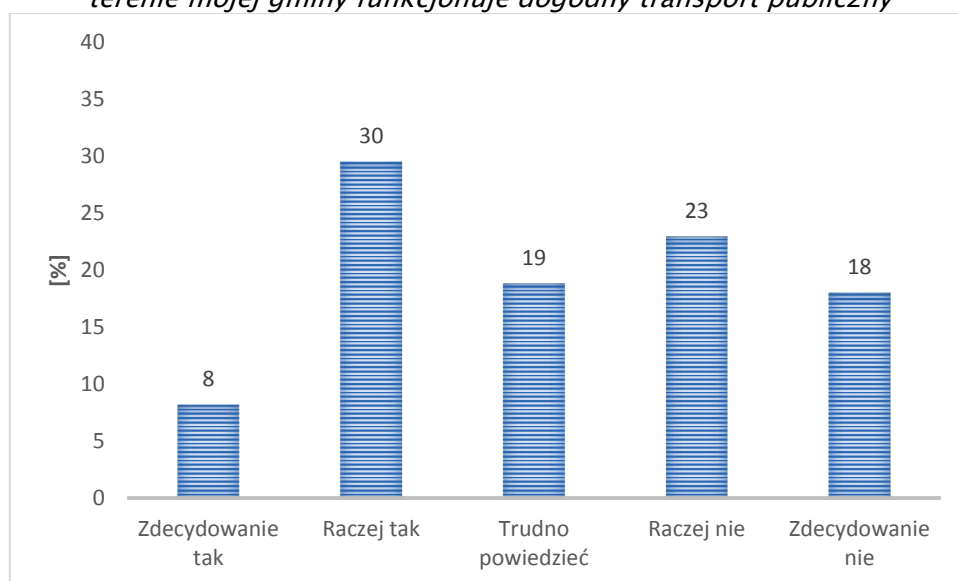
Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych.

Wykres nr 34. Pytanie ankietowe nr 1 – Proszę ocenić prawdziwość stwierdzenia: W mojej gminie istnieją dobre warunki do prowadzenia działalności rolniczej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych.

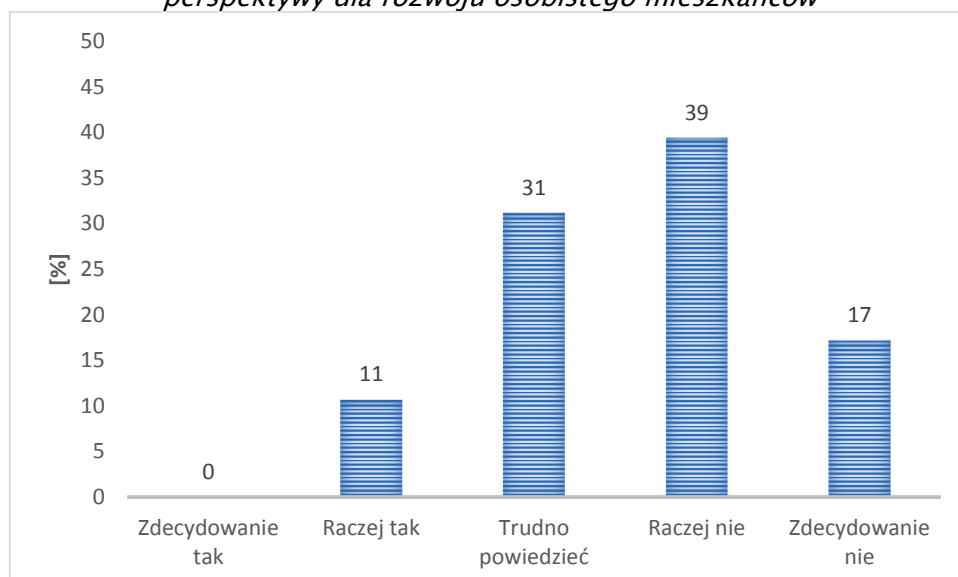
Wykres nr 35. Pytanie ankietowe nr 1 – Proszę ocenić prawdziwość stwierdzenia: Na terenie mojej gminy funkcjonuje dogodny transport publiczny

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych.

W pytaniu dotyczącym perspektyw dla rozwoju osobistego większość ankietowanych odpowiedziała, że nie widzi dla siebie szans jakiegokolwiek rozwoju osobistego (56% osób) w gminie, duża część badanych (31% osób) nie wyraziła swojego zdania na ten temat.

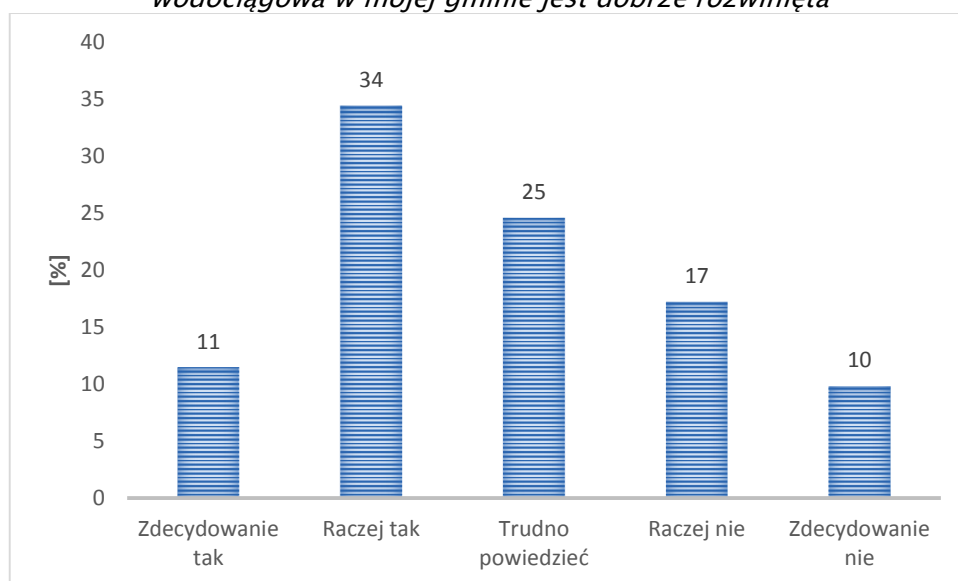
Wykres nr 36. Pytanie nr 1 – Proszę ocenić prawdziwość stwierdzenia: W mojej gminie są perspektywy dla rozwoju osobistego mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych.

Wśród podstawowych kwestii dotyczących życia codziennego na terenie gminy, o których informowali mieszkańcy za pośrednictwem ankiet, był również poziom dostępu do sieci wodociągowych i kanalizacyjnych.

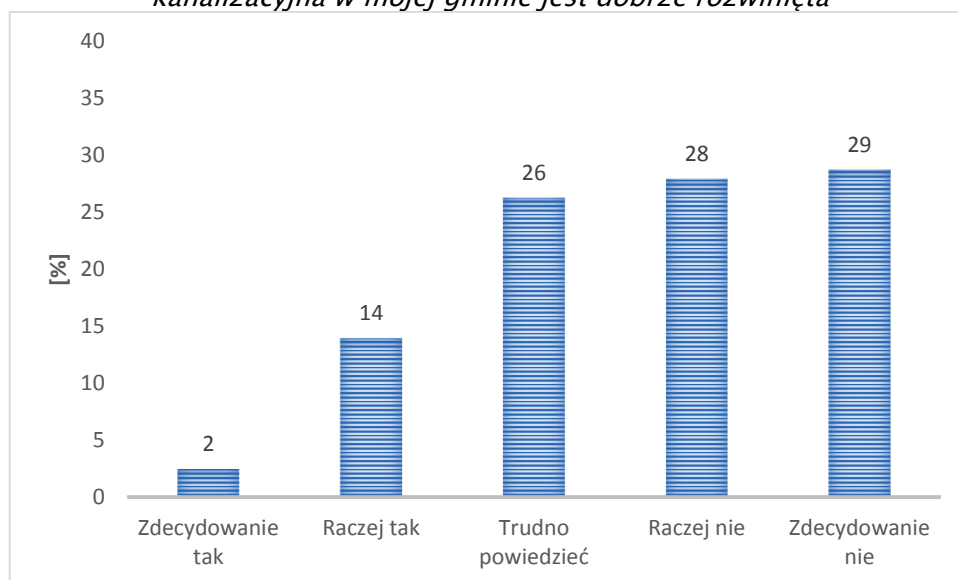
Wykres nr 37. Pytanie ankietowe nr 1 – Proszę ocenić prawdziwość stwierdzenia: Sieć wodociągowa w mojej gminie jest dobrze rozwinięta

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych.

Jak wynika z powyższego wykresu w opinii mieszkańców sieć wodociągowa na terenie gminy jest postrzegana raczej jako dobrze rozwinięta (34%), 27% osób jest przeciwnego zdania, a 25% nie zajmuje jednoznacznego stanowiska.

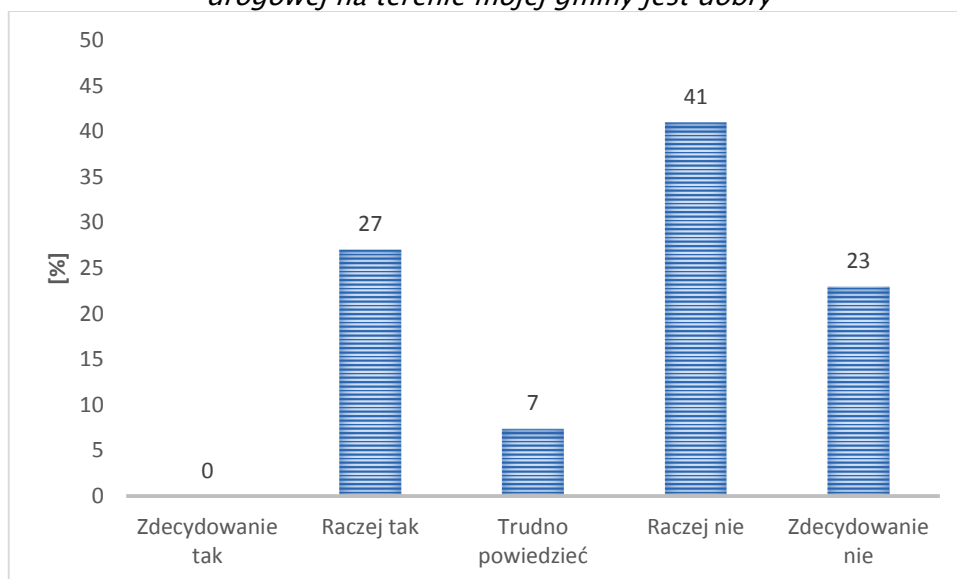
Wykres nr 38. Pytanie ankietowe nr 1 – Proszę ocenić prawdziwość stwierdzenia: Sieć kanalizacyjna w mojej gminie jest dobrze rozwinięta

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych.

Inaczej wygląda sytuacja w przypadku sieci kanalizacyjnej, zdecydowana część (57%) uważa, że gmina ma słabo rozwiniętą sieć kanalizacyjną. Tylko 16% osób nie widzi problemu w tym zakresie. Podobnie jak w poprzednim przypadku spora grupa osób (26%) nie wypowiada się jednoznacznie w tym zakresie.

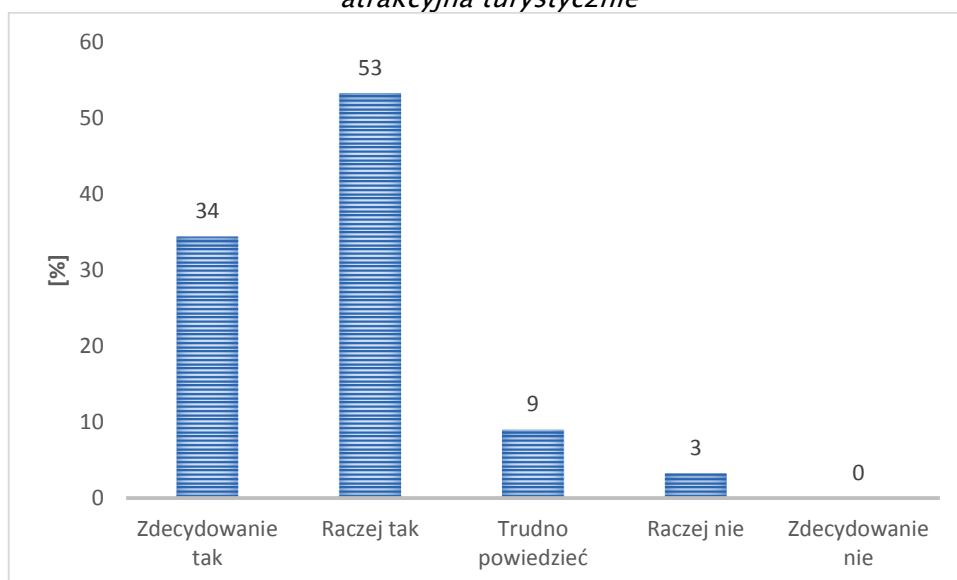
Wykres nr 39. Pytanie nr 1 – Proszę ocenić prawdziwość stwierdzenia: Stan sieci drogowej na terenie mojej gminy jest dobry

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych.

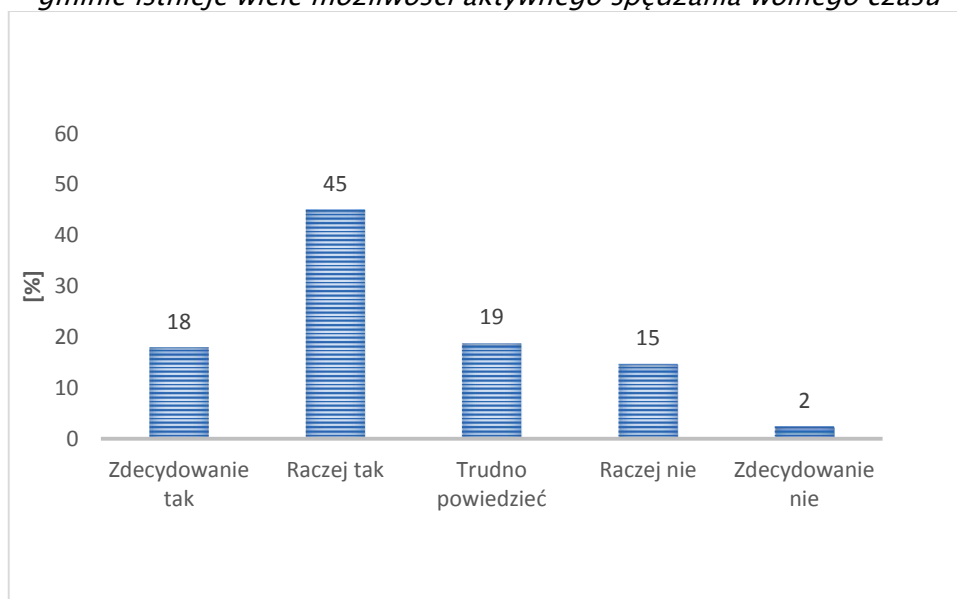
Według mieszkańców stan sieci drogowej na terenie gminy nie jest dobry, wyniki badań ankietowych pokazują, że 64% osób uważa infrastrukturę drogową za wymagającą poprawy. Natomiast wśród obszarów, które mieszkańcy gminy oceniają bardzo pozytywnie jest atrakcyjność turystyczna, co pokazuje poniższy wykres.

Wykres nr 40. Pytanie nr 1 – Proszę ocenić prawdziwość stwierdzenia: Moja gmina jest atrakcyjna turystycznie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych.

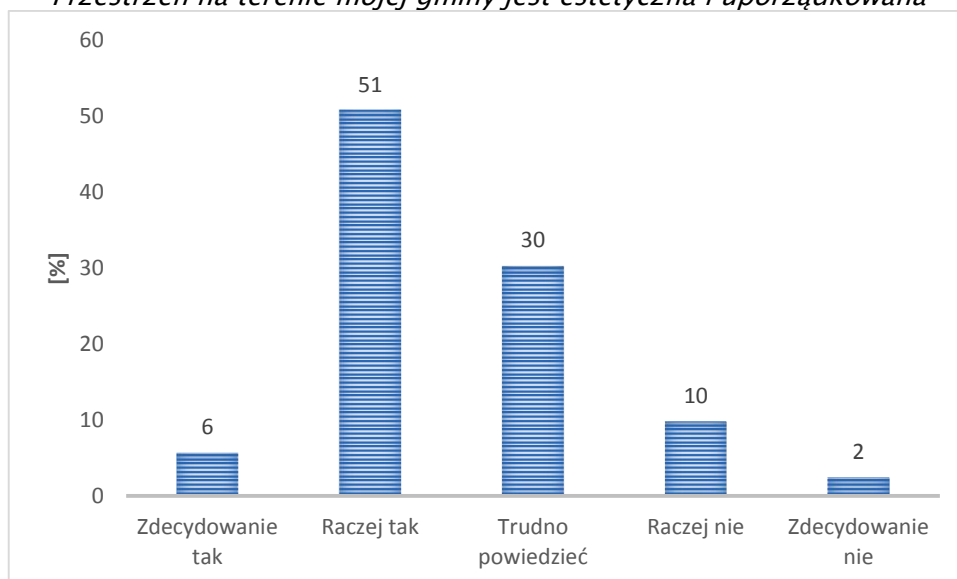
Wykres nr 41. Pytanie ankietowe nr 1 – Proszę ocenić prawdziwość stwierdzenia: W mojej gminie istnieje wiele możliwości aktywnego spędzania wolnego czasu

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych.

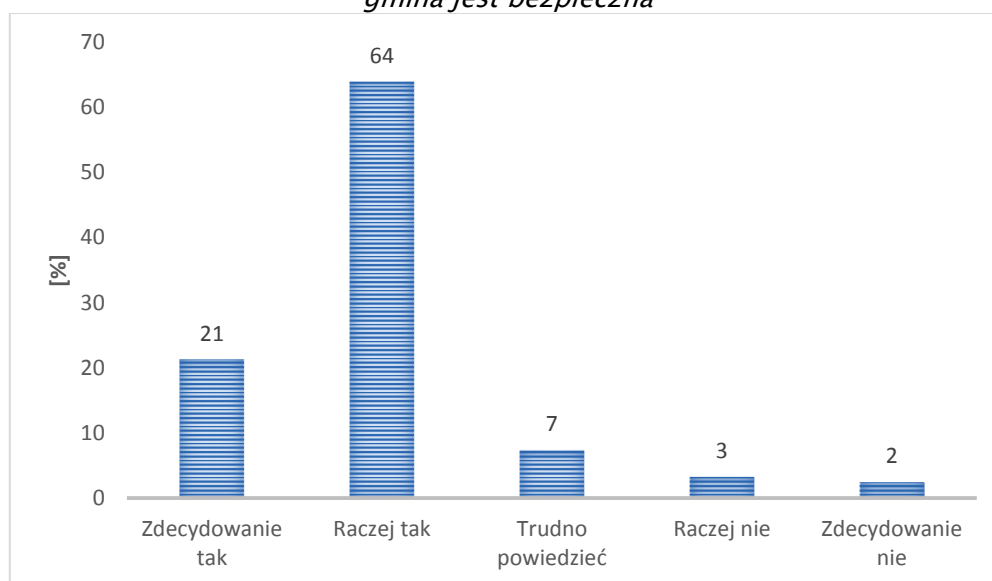
Zdecydowana większość osób ocenia swoją gminę bardzo wysoko pod względem atrakcyjności turystycznej (86%) i możliwości aktywnego spędzania wolnego czasu (63%). Za dodatkowy walor uważana jest estetyczna i uporządkowana przestrzeń w gminie (57%) oraz wysoki poziom bezpieczeństwa (85% osób).

Wykres nr 42. Pytanie ankietowe nr 1 – Proszę ocenić prawdziwość stwierdzenia: Przestrzeń na terenie mojej gminy jest estetyczna i uporządkowana

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych.

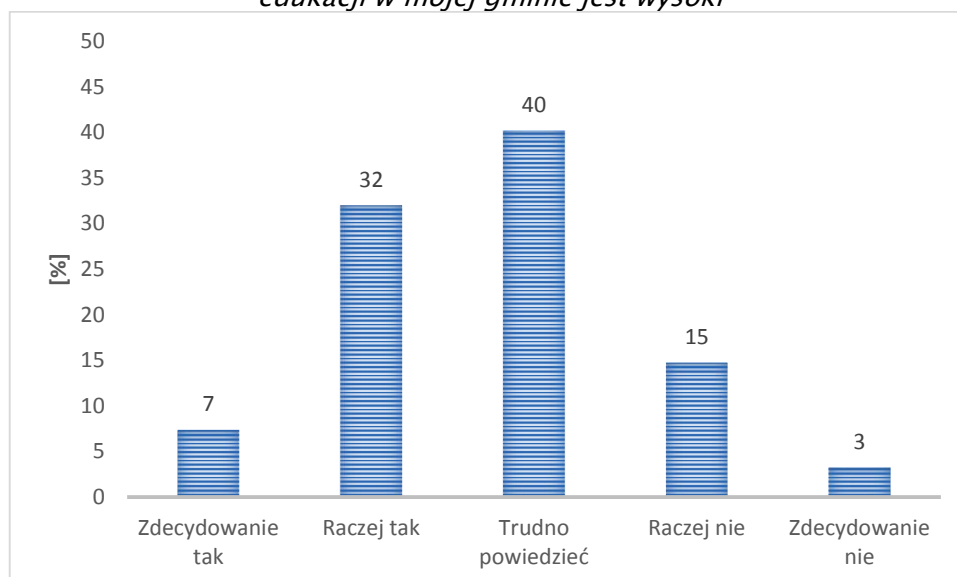
Wykres nr 43. Pytanie ankietowe nr 1 – Proszę ocenić prawdziwość stwierdzenia: Moja gmina jest bezpieczna

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych.

Pozytywne opinie zostały wyrażone również na temat poziomu edukacji, dostępu do opieki przedszkolnej i zdrowotnej, a także dostępu do Internetu, systemu odbioru odpadów na terenie gminy i aktywności organizacji społecznych.

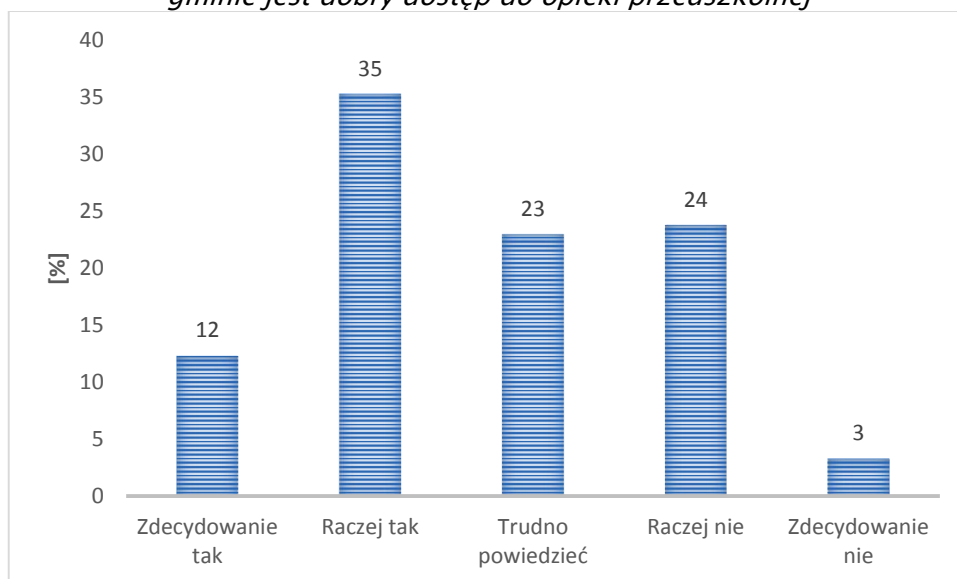
Wykres nr 44. Pytanie ankietowe nr 1 – Proszę ocenić prawdziwość stwierdzenia: Poziom edukacji w mojej gminie jest wysoki

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych.

Okolo 39% ankietowanych uważa poziom edukacji w gminie za wysoki, 18% za niski, pozostała część ankietowanych nie ma zdania na ten temat.

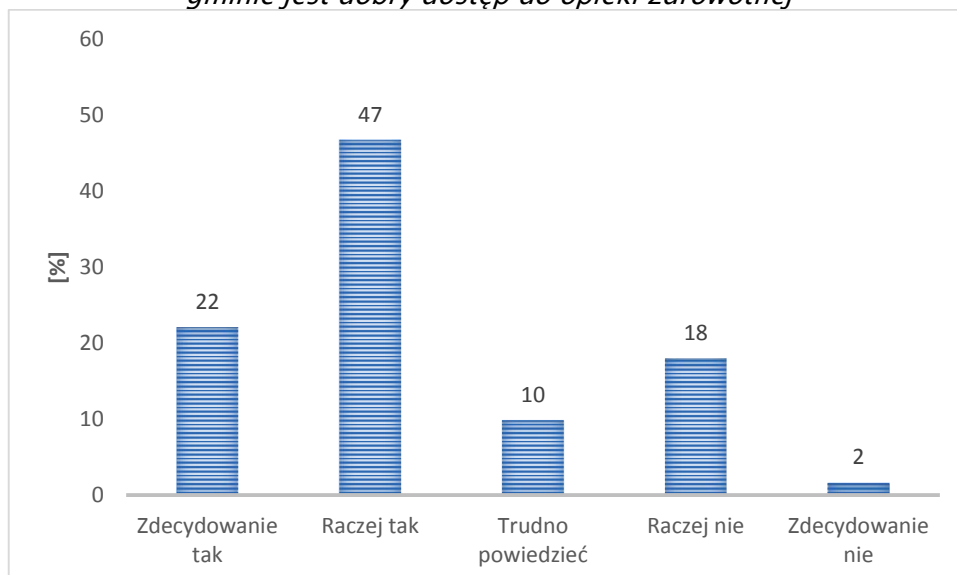
Wykres nr 45. Pytanie ankietowe nr 1 – Proszę ocenić słuszność stwierdzenia: W mojej gminie jest dobry dostęp do opieki przedszkolnej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych.

Prawie połowa badanych (47%) twierdzi, że dostęp do opieki przedszkolnej jest dobry, 27% osób nie jest zadowolonych z opieki nad dziećmi w wieku przedszkolnym, natomiast 23% osób nie wypowiedziało się na ten temat.

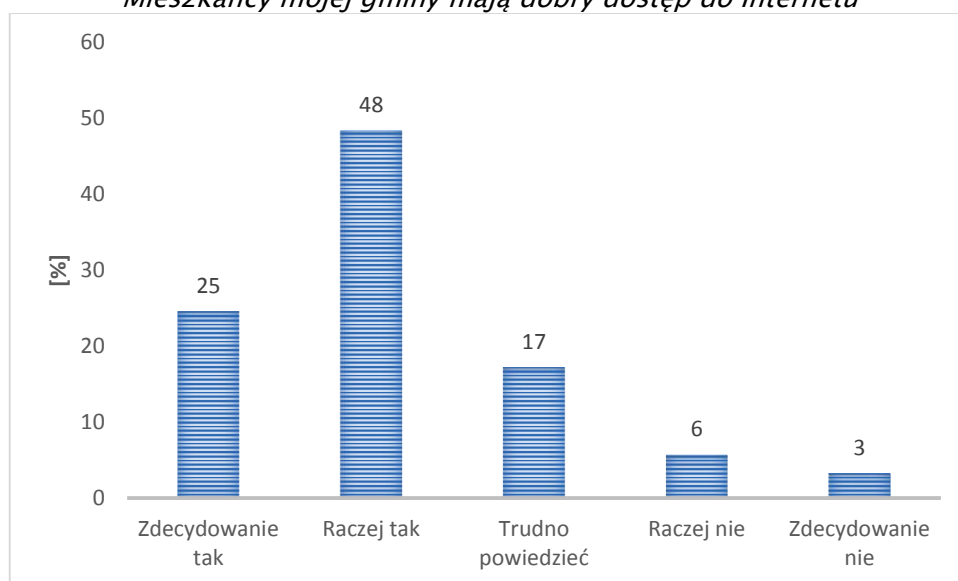
Wykres nr 46. Pytanie ankietowe nr 1 – Proszę ocenić prawdziwość stwierdzenia: W mojej gminie jest dobry dostęp do opieki zdrowotnej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych.

Mieszkańcy gminy są zadowoleni z dostępu do opieki zdrowotnej na terenie gminy (69%), tylko 20% osób miało przeciwne zdanie, a 10% osób nie określiło swojej opinii.

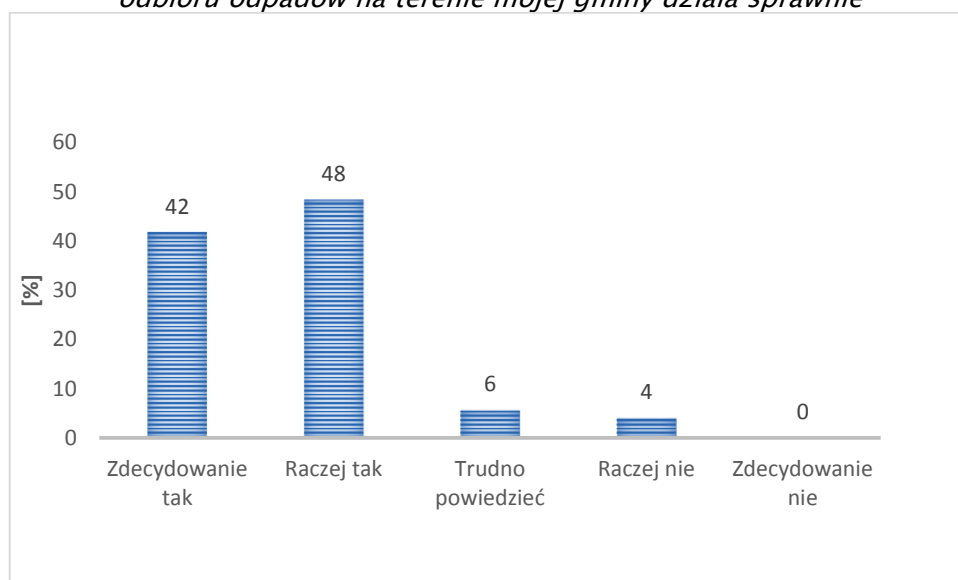
*Wykres nr 47. Pytani ankietowe nr 1 – Proszę ocenić prawdziwość stwierdzenia:
Mieszkańcy mojej gminy mają dobry dostęp do Internetu*

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych.

Przeważająca liczba ankietowanych jest wyraźnie usatysfakcjonowana z dostępu do Internetu, tylko 9% osób twierdzi inaczej, co może wynikać z faktu, że istnieje pewien obszar gminy z ograniczonym dostępem do Internetu ze względu na specyficzne ukształtowanie terenu, 17% osób nie ma zdania na ten temat.

Wykres nr 48. Pytanie ankietowe nr 1 – Proszę ocenić prawdziwość stwierdzenia: System odbioru odpadów na terenie mojej gminy działa sprawnie

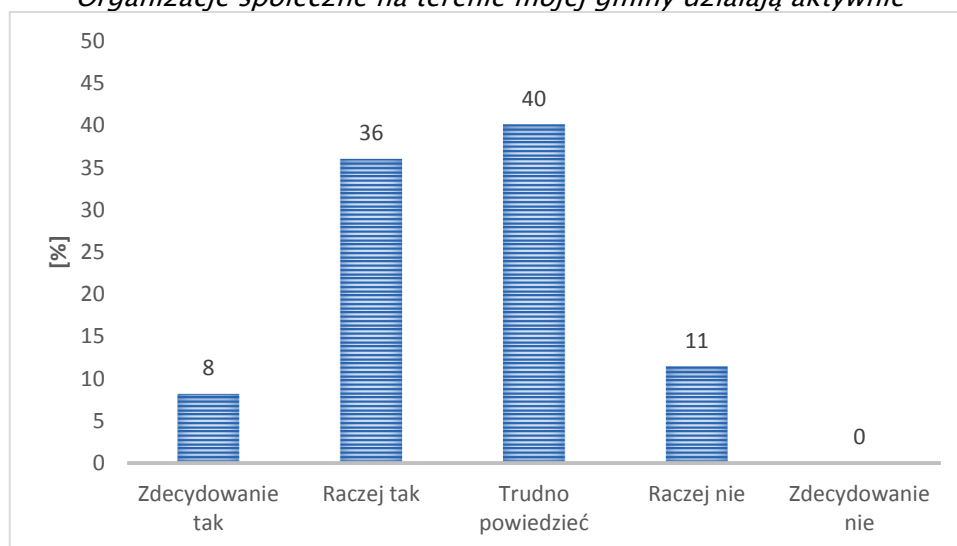

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych.

Prawie wszystkie osoby, które wzięły udział w badaniu ankietowym (90%) nie miały zastrzeżeń odnośnie systemu odbioru odpadów na terenie gminy, zaledwie 4 % osób było przeciwnego zdania, a 6% nie wypowiedziało się w temacie.

Wykres nr 49. Pytanie ankietowe nr 1 – Proszę ocenić prawdziwość stwierdzenia:

Organizacje społeczne na terenie mojej gminy działają aktywnie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych.

Duża część osób badanych (44%) uważa, że organizacje społeczne działające na terenie gminy są aktywne, 40% osób nie określiło swojego zdania, natomiast 11% osób uważało, że raczej nie można określić poziomu ich działalności jako aktywnej.

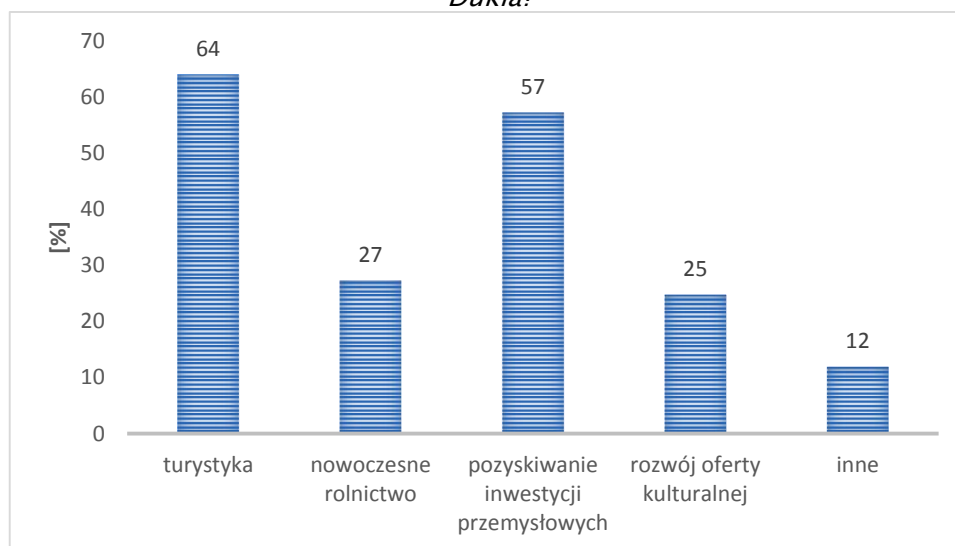
Podsumowując wyniki badań ankietowych można stwierdzić, że największe problemy wśród mieszkańców gminy dotyczą bezrobocia, które związane jest ze słabo rozwiniętą przedsiębiorczością i nieustannie przyczynia się do emigracji młodych ludzi do większych ośrodków miejskich lub za granicę. Rozwijanie działalności gospodarczej mogą utrudniać przeszkody infrastrukturalne (słaba dostępność komunikacyjna i niezadowalający stan sieci drogowej), jak również brak systemu wsparcia przedsiębiorczości. Pomimo tych negatywnych aspektów istnieje wiele obszarów budzących zadowolenie wśród mieszkańców np. atrakcyjność turystyczna oraz dostęp do opieki zdrowotnej, szkolnictwa czy Internetu.

Kierunki i działania rozwoju gminy

Podczas badania ankietowani wskazali najważniejsze według nich kierunki i działania, które należy podjąć w celu rozwoju gminy. Otrzymany wynik potwierdza, że mieszkańcy gminy są najbardziej zainteresowani rozwojem turystyki (64% osób), co wynika z wysokiej atrakcyjności terenu, który przyciągałby turystów jak i przedsiębiorców. Drugi kierunkiem rozwoju wskazanym przez badanych (57% osób) – jest pozyskiwanie inwestycji przemysłowych. Należy jednak mieć na uwadze ograniczenia w lokowaniu inwestycji mogących znacząco oddziaływać na środowisko, jakie wynikają z występowania obszarów chronionych na terenie gminy. Jako mniej ważne okazały się takie obszary działania jak: nowoczesne rolnictwo (27% osób) oraz rozwój oferty kulturalnej (25% osób). Jako odpowiedzi inne (12%) badani wskazywali na podtrzymywanie dawnych tradycji, rozwój drobnego handlu i rzemiosła artystycznego,

wsparcie sprzedaży produktów lokalnych, a także rozwój małej przedsiębiorczości i agroturystyki, zwiększenie dostępności do mieszkań socjalnych osobom potrzebującym, remont placówek szkolnych i budowę zbiornika wodnego.

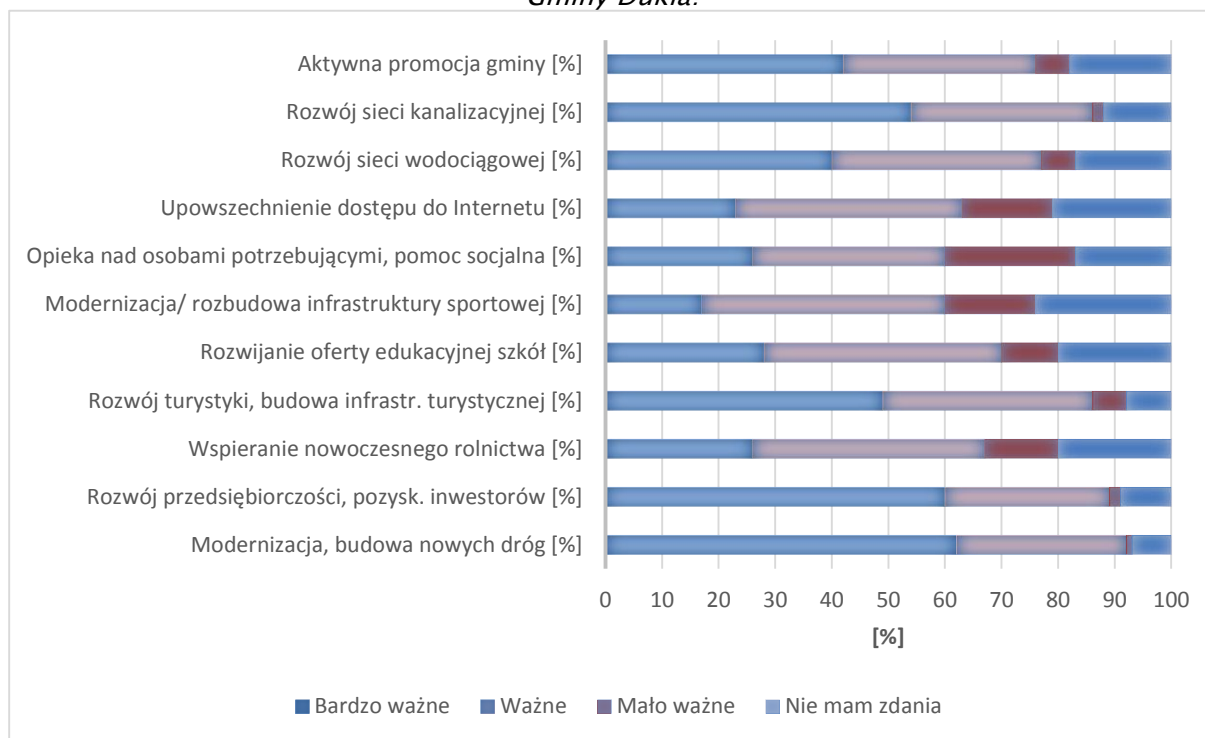
Wykres nr 50. Pytanie ankietowe nr 3 – Jaki powinien być główny kierunek rozwoju Gminy Dukla?

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych.

W celu rozwoju gminy w kierunkach wskazanych przez ankietowanych, oceniona została priorytetowość działań, jakie należy podjąć aby osiągnąć założony plan.

Wykres nr 51. Pytanie ankietowe nr 4 – Jakie działania należy podejmować dla rozwoju Gminy Dukla?

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych.

Przedstawione wyniki badań wskazują, że najważniejsze działania, które muszą zostać podjęte dla rozwoju gminy to modernizacja infrastruktury drogowej oraz wspieranie przedsiębiorczości, w tym także pozyskiwanie nowych inwestorów. W dalszej kolejności jako bardzo ważne działania uznano rozwój sieci kanalizacyjnej oraz rozwój turystyki i rozbudowa infrastruktury w tym zakresie. Według opinii mieszkańców mniej ważnymi sprawami są te, które dotyczą rozwoju nowoczesnego rolnictwa, oferty edukacyjnej szkół, infrastruktury sportowej oraz zwiększenia dostępu do Internetu. Najmniej potrzeb zauważono w związku z rozwojem opieki społecznej. Dodatkowo, ankietowani wskazali na inne niż zasugerowane działania w celu poprawy jakości życia na terenie gminy, m.in. budowę osiedli dla młodych rodzin, pobudzenie tradycji i obyczajów lokalnych, inwestowanie w odnawialne źródła energii, rozwój produkcji żywności ekologicznej oraz współpracy transgranicznej.

Załącznik nr 2. Raport z konsultacji społecznych projektu strategii